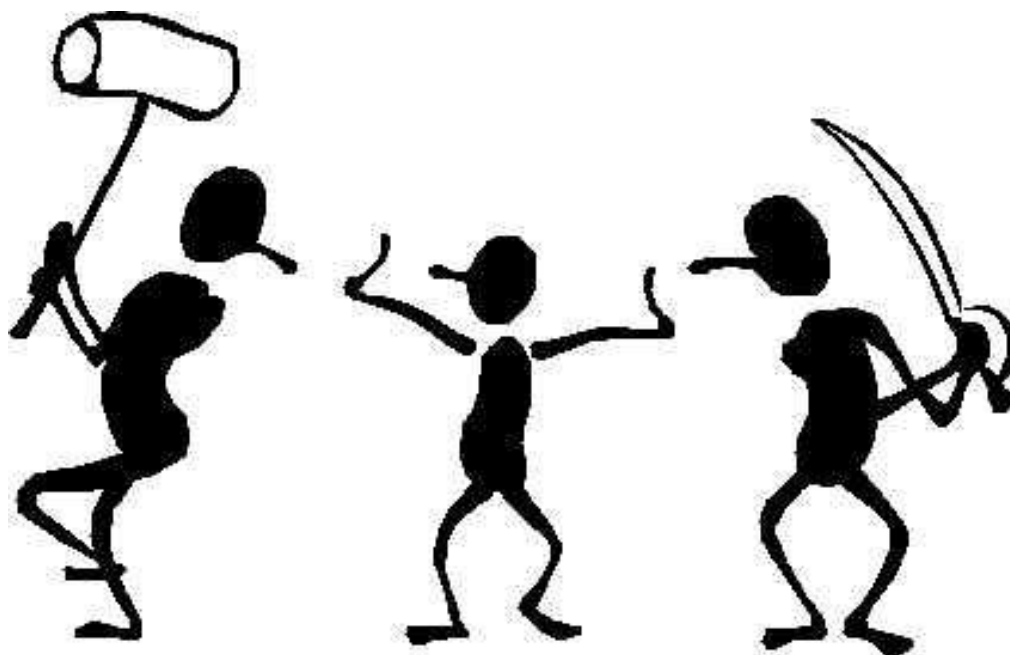

(V)chtscheidingen.... een vak apart

Onderzoeksrapport

*Hulpverlening aan 'vechtende' ouders bij het
Centrum voor Jeugd en Gezin Noord Limburg*

Linda Martens
Linda Weerts

(V)echtscheidingen.... een vak apart

Onderzoeksrapport

*Hulpverlening aan 'vechtende' ouders bij het
Centrum voor Jeugd en Gezin Noord Limburg*

Dit onderzoek is verricht ten behoeve van het studieonderdeel "Onderzoek & Innovatie" van de opleiding Pedagogiek.

Linda Martens
Linda Weerts

Venray
Bureau IKVA
juni 2014

Voorwoord

Voor u ligt ons onderzoeksrapport, dat de afsluiting vormt van de bachelor opleiding Pedagogiek aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Dit onderzoek is verricht gedurende februari 2014 tot en met juni 2014 voor Bureau IKVA, te Venray. Onze begeleider bij Bureau IKVA was de heer Heldens. Onze begeleidster vanuit de HAN was mevrouw Van Oostaijen.

De start van het onderzoek verliep moeizaam. Er was onduidelijkheid over de praktijkplek waar het onderzoek zou plaatsvinden. Bureau IKVA is een onderzoeksbureau. De heer Heldens heeft een groot netwerk binnen de hulpverlening, maar minder directe contacten met cliënten en hulpverleners. De heer Heldens heeft binnen zijn netwerk veel signalen opgevangen over leemtes in de hulpverlening aan ouders bij een (v)chtscheiding. Daarom heeft hij dit onderzoek op eigen initiatief opgezet, in samenwerking met de HAN. De heer Heldens had nog geen afspraken gemaakt met de praktijk waarbinnen het onderzoek plaats zou gaan vinden. We kwamen in overleg met de heer Heldens al snel tot de conclusie dat de Centra voor Jeugd en Gezin een geschikte onderzoeksdoelgroep vormden. Om te starten moest daar nog wel draagvlak worden gecreëerd. Dit was voor ons een spannende en onzekere tijd. Gelukkig was er voldoende draagvlak en konden we van start, maar stuitte we meteen op een volgend obstakel: de CJG's zijn zeer divers opgezet. Dit bemoeilijkte het onderzoek naar de werkwijze bij (v)chtscheidingen. Dit obstakel hebben we overwonnen door het onderwerp 'huidige hulpverleningsproces' in de deelvragen te verwerken. Normaliter zou deze informatie in het vooronderzoek behandeld zijn, maar voor deze complexe situatie was dit niet haalbaar. Het onderzoek heeft veel van ons doorzettingsvermogen gevraagd. We kunnen met trots zeggen dat we deze eigenschap beiden bezitten. Na vijf maanden hard werken aan dit onderzoek, zijn we zeer tevreden over het resultaat.

Graag willen we de heer Heldens en mevrouw Van Oostaijen bedanken voor hun begeleiding, feedback en steun. De heer Heldens heeft ons ontzettend geholpen in het verzamelen van actuele informatie, wat de totstandkoming van dit onderzoek ondersteund heeft. Mevrouw Van Oostaijen heeft ons enorm geholpen door het geven van kritische feedback en oppeppende woorden, die ons door dit soms zware proces heen hebben geholpen.

Als laatste willen we onze families bedanken. Zonder hun liefde en (technische) ondersteuning hadden we dit nooit op deze manier af kunnen ronden.

Linda Martens & Linda Weerts

Juni 2014

Inhoud

Voorwoord	2
Samenvatting.....	6
1. Inleiding	7
1.1 Een introductie van de opdrachtgever	7
1.2 Aanleiding van het onderzoek	7
1.3 De opdracht.....	8
1.4 Leeswijzer.....	9
2. Probleemanalyse	10
2.1 In de praktijk.....	10
2.2 Theoretisch kader	14
2.2.1 Definitie (v)echtscheiding	15
2.2.2 Invloeden op de diverse systemen.....	15
2.2.3 Gedrag van en gevolgen voor de ouders	16
2.2.4 Gevolgen voor de kinderen.....	17
2.2.5 Good Practices.....	18
2.3 Conclusie probleemanalyse	21
2.4 Probleemstelling	21
2.5 Doelstelling	22
2.6 Vraagstelling.....	22
2.7 Deelvragen	22
3. Methode van onderzoek.....	22
3.1 Onderzoeksbenadering	22
3.2 Participanten	22
3.3 Procedure van onderzoek.....	23
3.4 Meetinstrumenten	24
3.4.1 Enquête	24
3.4.2 Interview	25
3.5 Analyse	25
3.5.1 Enquête	25
3.5.2 Interview	26
3.6 Betrouwbaarheid.....	26

3.7 Validiteit	26
4. Resultaten	27
4.1 Deelvraag 1	27
4.2 Deelvraag 2	30
4.3 Deelvraag 3	32
4.4 Deelvraag 4	36
5. Conclusies en discussie	37
5.1 Deelvraag 1	37
5.2 Deelvraag 2	38
5.3 Deelvraag 3	39
5.4 Deelvraag 4	40
5.5 Vraagstelling	41
5.6 Discussie	41
5.7 Suggesties vervolgonderzoek	42
5.8 Aanbevelingen voor de praktijk	43
5.8.1 Uitvoerend niveau	43
5.8.2 Organisatorisch niveau	43
5.8.3 Beleidsniveau	43
Literatuur	44
Bijlagen	47
Bijlage 1: Begrippenlijst	47
Bijlage 2: Samenvatting van het interview met de coördinator van CJG Bergen/Gennep	49
Bijlage 3: Samenvatting van het interview met de coördinator van CJG Venray/ Horst aan de Maas ..	51
Bijlage 4: Theorie gevolgen van echtscheidingen voor kinderen	53
Bijlage 5: Verwerking resultaten enquête	55
Bijlage 6: Blanco enquête	71
Bijlage 7: Ontwikkeling enquête	82
Bijlage 8: Vragen interviews	84
Bijlage 9: Ontwikkeling interview	86
Bijlage 10: Interview met mevrouw M. Beelen	87
Bijlage 11: Interview met mevrouw C. Tebbens	98
Bijlage 12: Interview met mevrouw J. van der Vorst	116

Bijlage 13: Interview met mevrouw D. Moorren.....	126
Bijlage 14: Samenvatting van de antwoorden van de coördinator van CJG Venlo	138
Bijlage 15: Horizontaal vergelijken interviews coördinatoren	140

Samenvatting

Dit rapport bevat de resultaten en conclusies van het onderzoek naar het hulpaanbod aan ouders bij (v)chtscheidingen binnen de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) in Noord Limburg. De heer Heldens, directeur van bureau IKVA is de opdrachtgever van dit onderzoek. De heer Heldens heeft in de praktijk gesignaleerd dat de hulp aan ouders in een (v)chtscheiding beperkt is. Dit onderzoek is opgezet om deze signalen beter te onderzoeken. Omdat het CJG in eerstelijns hulp voorziet en daardoor in veel gevallen de eerste hulp aan (v)echtende ouders biedt, waren zij voor dit onderzoek de meest geschikte doelgroep. De CJG's van Noord Limburg gaven in het vooronderzoek duidelijk aan dat er problemen waren in de hulpverlening aan ouders en dat er weinig succes werd ervaren.

De CJG's zijn divers opgezet en daar is tijdens dit onderzoek rekening mee gehouden.

De doelstelling van dit onderzoek was: Inzicht krijgen in de wensen en mogelijkheden van en de belemmeringen voor de hulpverleners van de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg, in het bieden van hulpverlening aan ouders die te maken hebben met (v)chtscheidingsproblematiek.

De vraagstelling van dit onderzoek was: Wat zijn de wensen en de mogelijkheden van en de belemmeringen voor de hulpverleners van de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg, in het bieden van hulpverlening aan ouders die te maken hebben met (v)chtscheidingsproblematiek?

Middels een schriftelijke enquête zijn 35 participanten benaderd. Er is een respons behaald van 66 procent. De vijf coördinatoren van de CJG's zijn daarnaast middels een semi- gestructureerd interview bevraagd. Uit het onderzoek blijkt dat de frequentie van het aantal ouders in een (v)chtscheiding waarmee hulpverleners binnen het CJG in aanraking komen hoog is, maar de kennis en vaardigheden voor goede hulpverlening achterblijven. Er is bij de hulpverleners weinig kennis over methodieken bij (v)chtscheidingen. Het merendeel van de hulpverleners kent echter de methodieken Mediation en KIEScoaching wel. Deze methodieken worden als positief en effectief ervaren. Hulpverleners voelen zich het meest bekwaam als het gaat over het vooropstellen van het belang van het kind en het wijzen van ouders op hun verantwoordelijkheden. Zij voelen zich het minst bekwaam in situaties waarin zij ouders begeleiden die hun problemen op de kinderen projecteren en wanneer zij ouders samen aan tafel moeten krijgen. Daarnaast blijkt uit de interviews dat er behoefte is aan samenwerking tussen de CJG's en wordt, zowel in de enquête als in de interviews, aangegeven dat er meer handvaten nodig zijn voor de hulpverlening aan ouders bij (v)chtscheidingen. Een belangrijke wens van de CJG's is preventief en laagdrempelig blijven. Ook is er behoefte aan duidelijkheid over de toekomst. De transitie beperkt op dit moment deze duidelijkheid.

1. Inleiding

(V)echtscheidingsproblematiek is een landelijk probleem (CBS,2013).

“Jaarlijks zijn in Limburg zo'n 4.600 kinderen betrokken bij een scheiding van hun ouders. Naar schatting 10 procent van hen loopt daarbij een trauma op” (Krabbendam, 4 okt. 2013). De hulpverlening komt veel met gezinnen in een (v)echtscheiding in aanraking. Maar hoe verleen je de ‘juiste’ hulp wanneer de meningen en wensen van ouders zo verdeeld zijn?

1.1 Een introductie van de opdrachtgever

De heer Heldens van Bureau IKVA is de opdrachtgever. IKVA staat voor Inzicht, Kennis, Vaardigheden & Attitude en is een eenmanszaak gevestigd in Venray. Bureau IKVA is een onderzoeksbureau en onderzoekt veranderingen in de sectoren rondom jeugd, welzijn, onderwijs en veiligheid en richt zich daarbij voornamelijk op de professionals. Bureau IKVA is een netwerkorganisatie. De heer Heldens werkt samen met allerlei verschillende ketenpartners. De doelstelling van IKVA is opgebouwd rondom de pijlers inzicht, kennis, vaardigheden en attitude. De heer Heldens pakt actuele problemen aan door middel van onderzoek en het ontwikkelen van passende methodieken. De klant staat hierbij centraal. De heer Heldens kijkt naar de eigen kracht van klanten en probeert deze te vergroten. De focus ligt niet op het probleem. Er wordt gekeken naar mogelijkheden en vaardigheden.

De heer Heldens werkt onder andere samen met:

Bureau Jeugdzorg, politie, Raad van Kinderbescherming, BOR (begeleide omgangsregeling), CJG (Centrum voor Jeugd en Gezin), gemeenten, wijkteams, Bureau Halt en scholen.

Met Bureau Jeugdzorg, de Raad van Kinderbescherming en de politie heeft de heer Heldens minder intensief contact. Dit omdat de heer Heldens zich voornamelijk richt op de eerstelijnszorg.

1.2 Aanleiding van het onderzoek

De heer Heldens heeft in het werkveld en binnen de actualiteiten signaleerd dat (v)echtscheidingsproblematiek¹ een steeds meer voorkomend probleem is. Binnen verschillende klankbordgroepen² en platformen³ waarbij hij aanwezig is, komt het onderwerp (v)echtscheidingsproblematiek en hoe hierbij te handelen regelmatig naar voren.

¹ In dit verslag wordt veelvuldig gesproken over (v)echtscheidingen. Deze ‘v’ wordt tussen haakjes geplaatst omdat het moeilijk te definiëren is wanneer een scheiding officieel een vechtscheiding genoemd kan worden. Er zijn wel kenmerken, maar door de ‘v’ tussen haakjes te plaatsen wordt de juiste doelgroep (ook gezinnen waar kleine problemen zijn bij de scheiding) beter bereikt.

² Een klankbordgroep bestaat uit een vaste groep buurtbewoners en/of vertegenwoordigers van instellingen die een beleidsproces volgen en beslissers adviseren over het maken van bepaalde keuzes.

³ Een platform is er om mensen met kennis over een bepaald onderwerp samen te brengen en tot nieuwe ideeën en inzichten te komen.

Volgens de heer Heldens lijkt er binnen de jeugdhulpverlening geen eenduidige aanpak voor hulpverlening bij (v)chtscheidingsproblematiek te zijn en zijn er te weinig hulpverleners met kennis over hoe zij dienen om te gaan met deze problematiek.

De heer Heldens geeft aan dat er veel verandering plaatsvindt binnen de organisatie van de Jeugdzorg en wil graag weten waar er wat betreft de (v)chtscheidingsproblematiek nog leemtes liggen binnen de hulpverlening. De heer Heldens doelt hiermee vooral op de hulpverlening aan de ouders die in een (v)chtscheiding liggen.

Hij wil zich richten op de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) in Noord Limburg. Het CJG⁴ is geen organisatie, maar een soort verzamelpunt waar de vragen binnen komen. Tot de regio Noord Limburg behoren de volgende gemeenten; Bergen/Gennep, Venray/Horst aan de Maas, Venlo, Beesel en Peel en Maas en hun ketenpartners. Deze ketenpartners bestaan - naast een aantal coördinatoren - voornamelijk uit hulpverleners. Onder de ketenpartners vallen de volgende hulpverlenende instanties; MEE, maatschappelijk werk, Bureau Jeugdzorg en de GGD. Binnen deze groep vindt je voornamelijk medewerkers van de jeugdgezondheidszorg, verpleegkundigen, gedragswetenschappers, maatschappelijk werkers en orthopedagogen.

Er is vanuit het CJG aangegeven dat ieder CJG er anders uit ziet en een eigen aanpak hanteert. Er zijn gezamenlijke overleggen, maar ieder CJG voert zijn taken op een andere wijze uit. Dit maakt het lastiger om dit probleem te onderzoeken, maar maakt het vooral ook lastig om tot een eenduidige aanpak bij (v)chtscheidingen te komen. De heer Heldens wil, met oog op de toekomst, samen met de CJG's in Noord Limburg kijken wat er op dit moment aan hulpaanbod ligt rondom (v)chtscheidingen en waar het hulpaanbod geoptimaliseerd kan worden.

Het initiatief voor het onderzoek komt van de heer Heldens, maar wordt omarmd door de CJG's in Noord Limburg; Venlo, Beesel, Venray/Horst aan de Maas, Peel en Maas en Bergen/Gennep, die graag hulp ontvangen om het aanbod van hulpverlening aan vechtende ouders te verbeteren.

1.3 De opdracht

De heer Heldens verwacht een gedegen onderzoek naar het huidige hulpaanbod aan 'vechtende' ouders binnen de CJG's, naar de wensen van de CJG's en naar waar de leemtes liggen in het hulpaanbod gericht op 'vechtende' ouders. Er is gekozen voor Noord Limburg omdat deze gemeenten een samenwerkingsverband hebben. Ondanks het verschil in aanpak, zullen er binnen deze CJG's ook overeenkomsten zijn. Zo moeten ook alle CJG's aan het algemene basismodel voldoen:

1. Er moet jeugdgezondheidszorg worden geboden (Consultatiebureau en GGD)

⁴ Als in dit verslag over het CJG gesproken wordt, worden daarmee de CJG's in Noord Limburg en hun ketenpartners bedoeld. De term hulpverleners wordt in dit verslag veelvuldig gebruikt. Hieronder vallen de ketenpartners en de coördinatoren die de hulp verlenen in opdracht van het CJG.

2. Er moet voldaan worden aan de vijf WMO-functies (informatie & advies, signalering, toeleiding naar hulp, lichte pedagogische hulp en coördinatie van zorg).
3. Het CJG moet contact hebben/houden met Bureau Jeugdzorg.
4. Het CJG moet contact hebben/houden met Zorg- en Adviesteams
(Dijk en Prinsen, z.d.).

Vanuit de praktijk werd in het vooronderzoek al door een coördinator van het CJG aangegeven dat er voor een goede samenwerking tussen de organisaties rekening gehouden moet worden met de verschillende organisatieculturen. Hiermee wordt dan ook rekening houden tijdens het onderzoek en eventuele aanbevelingen.

1.4 Leeswijzer

In dit verslag leest u in hoofdstuk 2 eerst de probleemanalyse. Hier wordt het probleem vanuit de praktijk en de literatuur geanalyseerd. Bij het literatuurgedeelte wordt toegelicht waarom bepaalde aspecten zijn toegevoegd. Daarna volgt in hoofdstuk 3 de methode van onderzoek. Daar is te lezen hoe het onderzoek is opgezet en hoe het heeft plaats gevonden. Vervolgens leest u in hoofdstuk 4 de belangrijkste resultaten. Deze zijn objectief weergegeven. In hoofdstuk 5 worden er conclusies aan de resultaten verbonden en worden de discussiepunten en aanbevelingen gegeven. In de bijlagen zijn de uitgewerkte interviews, de uitgewerkte resultaten en overige tabellen te vinden.

2. Probleemanalyse

2.1 In de praktijk

De heer Heldens heeft gesignaleerd dat hulpverleners die te maken hebben met (v)chtscheidingen, problemen ondervinden in het bieden van hulpverlening aan vechtende ouders. In gesprekken die hij tijdens besprekingen bij platformen of andere bijeenkomsten heeft met hulpverleners komt duidelijk naar voren dat hulpverleners van mening zijn dat ouders veel in eigenbelang handelen en dat het sluiten van compromissen over de omgangsregelingen van hun kind(eren) een bijna onmogelijke opgave is wanneer ouders met ruzie uit elkaar zijn gegaan. De gezinnen waarin een (v)chtscheiding plaatsvindt, komen wanneer ze om hulp vragen, vaak terecht bij de eerstelijns en laagdrempelige hulp. De Centra voor Jeugd en Gezin bieden deze hulpverlening. De CJG's kunnen gezien worden als een 'verzamelplek' als het gaat om laagdrempelige jeugdhulpverlening. Ouders en hun kinderen komen bij het CJG terecht nadat zij of zijn doorverwezen door bijvoorbeeld een huisarts of school, of omdat zij zelf hulp gaan zoeken bij het CJG. De Centra voor Jeugd en Gezin komen volgens mevrouw Beelen (coördinator CJG) (persoonlijke mededeling, 26 februari 2014) op dit moment wekelijks in aanraking met gezinnen die te maken hebben met (v)chtscheidingen. Dit zorgt er voor dat het CJG wat aan het probleem wil gaan doen.

De coördinatoren van het CJG beschrijven een (v)chtscheiding als volgt: "Een scheiding wordt een vchtscheiding wanneer ouders hun rol als ouder en hun rol als partner niet meer van elkaar kunnen scheiden" (M. Beelen, persoonlijke mededeling, 26 februari 2014). Mevrouw Beelen geeft in het interview aan dat er veel ouders komen met vragen over een scheiding. "Ik had pas een dag waarop ik vijf gesprekken had en waarvan er bij vier een echtscheiding speelde" (Persoonlijke mededeling, 26 februari 2014). Ook geeft mevrouw Beelen (persoonlijke mededeling, 26 februari 2014) aan dat het wanneer er om hulp gevraagd wordt het in de meeste gevallen al om een (v)chtscheiding gaat. Andere ouders kunnen de problemen zelf oplossen en komen er bij het schrijven van het ouderschapsplan samen uit.

De problemen in de hulpverlening bij de CJG's ontstaan wanneer ouders niet in staat zijn om samen een ouderschapsplan op te stellen, ouders niet meer normaal met elkaar kunnen communiceren, ouders elkaar bewust kwetsen en wanneer dit alles ten koste van de kinderen gaat (EenVandaag 2013). Mevrouw Tebbens (persoonlijke mededeling, 12 maart 2014) (coördinator CJG) benoemt tijdens het interview ook de bovenstaande kenmerken wanneer daar naar gevraagd wordt.

Uit vooronderzoek blijkt dat ouders die in een (v)chtscheiding liggen, regelmatig met een andere vraag komen dan dat volgens de hulpverleners van het CJG de kern van het probleem lijkt te zijn. De ouders komen bijvoorbeeld met vragen over de gedragsproblemen van hun kind. Hulpverleners en de heer

Heldens geven aan regelmatig te twijfelen of de gedragsproblemen in dergelijke situaties bij het kind liggen, of juist veroorzaakt worden door de problemen van de ouders. De coördinatoren geven tijdens de interviews aan dat zij ouders op de kern van het probleem proberen te attenderen. De hulpverleners vinden dat ouders de onderliggende problemen eerst moeten onderkennen. Daarnaast zijn er ook ouders die direct om hulp vragen bij het regelen en opstellen van de ouderschapsplannen. De hulpverleners van het CJG functioneren in veel van deze hulpverleningssituaties als een soort van bemiddelaar.

De hulpverleners binnen het CJG geven aan dat deze hulpverlening en de ‘bemiddeling’ die zij bieden aan (vechtende) ouders niet goed verloopt. Binnen de hulpverlening van het CJG is op dit moment (maart 2014) geen eenduidige aanpak en er zijn weinig succeservaringen geboekt (M. Beelen, persoonlijke mededeling, 26 februari 2014). Mevr. Beelen (persoonlijke mededeling, 26 februari 2014) spreekt van een succeservaring wanneer gezinnen na gesprekken met hulpverleners, een goede regeling kunnen treffen. In de interviews behorend bij het vooronderzoek wordt aangegeven dat het hulpaanbod daadwerkelijk tekort lijkt te schieten. Mevrouw Beelen (persoonlijke mededeling, 26 februari 2014) zegt dat er op dit moment erg veel energie en tijd in het schrijven van een ouderschapsplan gaat zitten. Zij geeft aan dat ouders in veel gevallen alleen maar voor hun eigen belang opkomen en weinig zin hebben om compromissen te sluiten. Ook in de theorie komt dit eigen belang duidelijk naar voren: Ouders kunnen hun recht van spreken rondom de opvoeding van hun kinderen gebruiken als manier om elkaar te kwetsen. Zo lijkt het vaak alsof ouders om hun kind vechten, maar eigenlijk voeren zij hun eigen persoonlijke strijd (Driesen, 2012). “Plannen worden veelvuldig aangepast en afspraken worden door afzegging van één van beide ouders vaak verplaatst” (M. Beelen, persoonlijke mededeling, 26 februari 2014). Mevrouw Beelen (persoonlijke mededeling, 26 februari 2014) geeft tijdens het interview aan dat zij het vooral lastig vindt om hulp te verlenen wanneer de ene ouder over de andere ouder komt ‘klagen’. Ze geeft aan dat de motivatie om deze gezinnen te helpen door te weinig succeservaringen achteruit gaat. “Door de ruzie tussen ouders en de co-ouderschapsregeling, ben je constant tussen twee partijen aan het bemiddelen, namelijk vader en moeder” (M. Beelen, persoonlijke mededeling, 26 februari 2014). Mevrouw Beelen (persoonlijke mededeling, 26 februari 2014) en mevrouw Tebbens (persoonlijke mededeling, 12 maart 2014) geven in de interviews beiden aan dat er vaak veel oud zeer is tussen de ouders en dat financiële zaken de sfeer negatief beïnvloeden. Een resultaat daarvan is dat het verantwoordelijkheidsgevoel bij ouders soms ver te zoeken is. Echter, de ouders naar de rechter sturen om het uit te vechten, is ook geen goede optie. Advocaten vertegenwoordigen vooral de mening van hun cliënt en het belang van het kind staat dan minder op de voorgrond volgens mevrouw Beelen (persoonlijke mededeling, 26 februari 2014). Co-ouderschap is voor de Raad van de Kinderbescherming en de rechter de gewenste situatie; dit blijkt in de praktijk niet altijd mogelijk en

veroorzaakt bij (v)echtende ouders steeds meer woede. De literatuur zegt over co-ouderschap het volgende:

Sinds 1995 wordt co-ouderschap gezien als de gewenste situatie. Dit betekent dat ouders een sterkere positie hebben als ze om de voogdij van hun kinderen 'vechten' (Driesen, 2012).

Door het co-ouderschap zijn gescheiden ouders gedwongen om met elkaar in discussie te gaan over de opvoeding van hun kind(eren) en verplicht om een ouderschapsplan op te stellen. Hierin worden afspraken gemaakt over de woonsituatie, financiële situatie en over de manier waarop informatie wordt doorgegeven (Langedijk, 2007). Wanneer ouders eisen dat het kind één van de ouders niet meer ziet, zijn ze in strijd met de rechten van het kind. Na of tijdens een vechtscheiding verloopt het co-ouderschap moeizaam of is zelfs onmogelijk (EenVandaag, 2013). De hulpverlening staat dan vaak voor de taak om te zorgen dat het gezin goed kan functioneren en de kinderen geen slachtoffer worden van de (v)chtscheiding.

De heer Heldens geeft aan dat scheidingen nu vaak onnodig traag verlopen en dat dit te maken heeft met onenigheid en onvoldoende informatie bij ouders over de gang van zaken. De hulpverleners van het CJG geven in het vooronderzoek aan niet goed te weten hoe zij nu met dergelijke situaties om kunnen gaan. De heer Heldens is daarnaast van mening dat de CJG's op dit moment (maart 2014) te weinig gebruik maken van passende interventiemethoden. Er zijn verschillende interventies gericht op de hulpverlening voor kinderen van gescheiden ouders, en minder interventies gericht op ouders (zie Good Practices). Er lijkt dus een tekort aan regels/methodieken te zijn voor het omgaan met ouders die zich in een (v)chtscheiding bevinden. Zowel de heer Heldens als de coördinatoren van het CJG geven in interviews aan dat de aanpak van (v)chtscheidingsproblematiek naar hun inzicht juist meer gericht moet zijn op de ouders. Kinderen vertonen volgens hen gedragsproblemen door de (v)chtscheidingsproblematiek en zij zijn dus niet direct de oorzaak. Zowel de CJG's, als de heer Heldens willen voorkomen dat kinderen van gescheiden ouders in loyaliteitsconflicten komen en eventueel nog meer gedrag/ontwikkelingsproblemen ontwikkelen als gevolg van een (v)chtscheiding. Zij werken in het belang van de kinderen en geven aan dat kinderen recht hebben op omgang met beide ouders na een scheiding. Echter dit moet wel mogelijk zijn en niet voor meer problemen zorgen. Zij hopen dat er in de toekomst betere hulp kan worden geboden aan ouders in een (v)chtscheiding en dat er meer succes wordt ervaren tijdens de hulpverleningsprocessen. De Centra voor Jeugd en Gezin van Noord Limburg, geven in het vooronderzoek aan dat zij om aan dit toekomstperspectief te werken, meer inzicht willen krijgen in hoe de verschillende CJG's per gemeenten omgaan met de hulpverlening aan ouders bij (v)chtscheidingen. Zij willen weten wat werkt en wat niet werkt, zodat men elkaars hulpverleningsaanbod aan kan vullen. De heer Heldens wil de CJG's in Noord Limburg hierbij graag ondersteunen.

Naast het feit dat de hulpverleners van het CJG niet tevreden zijn over de hulpverlening aan ouders bij (v)chtscheidingen, ervaren volgens Driesen (2012) ook de ouders en kinderen de gevolgen van de tekortkomingen van de hulpverlening. De vechtende ouders zijn door hun overheersende emoties niet zelf in staat het probleem op te lossen en hun kinderen komen in een loyaliteitsconflict als er door ouders verwacht wordt dat de kinderen één 'kant' kiezen. De kinderen vertonen vervolgens in veel gevallen moeilijk gedrag, waarvoor ouders hulp zoeken bij de hulpverlening. Het lijkt daardoor of het kind moeilijk gedrag vertoont wat de problemen van de ouders onder druk zet, terwijl het gedrag in veel gevallen ook een gevolg kan zijn op de conflicten tussen de ouders. De kinderen zijn niet de veroorzakers, maar in veel gevallen wel de grootste slachtoffers van de (v)chtscheidingsproblematiek (M.Beelen, persoonlijke mededeling, 26 februari 2014). In de toegevoegde literatuur is te lezen wat de gevolgen voor het kind zijn en wat het voor de ouders moeilijk maakt. De intensiteit van het probleem wordt steeds groter. Sinds de ouderschapsplannen verplicht zijn, vinden er steeds meer (v)chtscheidingen plaats, met in sommige gevallen familiedrama's tot gevolg. Dit maakt de urgentie voor de aanpak van het probleem op dit moment (maart 2014) hoog.

Er zijn daarnaast op dit moment nog een aantal factoren die van invloed zijn op het probleem en waar rekening mee moet worden gehouden. Hieronder worden deze factoren beschreven om duidelijk te maken wat het kernprobleem van de hulpverlening aan ouders bij (v)chtscheidingen bemoeilijkt. Ten eerste is ieder CJG anders ingericht. In 2008 zijn de CJG's in opdracht van de landelijke politiek per gemeente ontstaan. Dit moest snel gebeuren, met als gevolg dat iedere gemeente voor een eigen aanpak heeft gekozen. Hiervoor kregen gemeenten de ruimte. Mevrouw Tebbens (persoonlijke mededeling, 12 maart 2014) van het CJG Venray/Horst aan de Maas geeft in een interview aan dat geen enkel CJG in Noord Limburg met elkaar te vergelijken is. Het aantal medewerkers (consulenten) verschilt, het aantal ketenpartners verschilt en ook op welke taken van het CJG (zie inleiding) zij zich richten verschilt. Dit maakt het voor de CJG's in Noord Limburg moeilijk om advies aan elkaar te vragen en de aanpak te vergelijken. Deze moeilijkheid geldt ook voor de hulpverlening aan ouders bij (v)chtscheidingen. Het plannen van overleggen en leggen van concrete samenwerkingsverbanden vergt veel tijd en die tijd is er vaak niet (C. Tebbens, persoonlijke mededeling, 12 maart 2014). In de interviews wordt echter aangegeven dat de CJG's wel openstaan voor meer onderlinge samenwerking en erg nieuwsgierig zijn naar elkaars aanpak.

Ten tweede vindt in 2015 de transitie van de Jeugdzorg naar de gemeenten plaats. Dit betekent dat het beleid rondom Jeugdzorg (en dus ook de hulp bij (v)chtscheidingen) vanaf 2015 door de gemeenten worden uitgevoerd. De heer Heldens geeft aan dat hij denkt dat de transitie er voor zal zorgen dat de druk om de hulpverlening te verbeteren hoog wordt door de veranderingen in de positie van de CJG's. Dit maakt het probleem voor nu erg actueel. De hulpverlenende instanties en de gemeenten voelen

druk. De gemeenten zullen de budgetten gaan beheren en zullen dus ook helder moeten krijgen hoe zij (v)chtscheidingsproblematiek zo efficiënt mogelijk aan kunnen pakken. De Centra voor Jeugd en Gezin zijn de 'uitvoerende kracht' van de gemeenten. De CJG's bieden op dit moment (2014) nog vooral informatie en advies binnen de hulpverlening. Vanaf 2015 zullen zij naar alle waarschijnlijkheid door de transitie van de Jeugdzorg een grotere rol gaan spelen in de eerstelijns hulpverlening (M. Beelen, persoonlijke mededeling, 26 februari 2014). Na de transitie van de Jeugdzorg naar de gemeenten zal het probleem zich dus nog meer voordoen bij het CJG. Zij worden geacht om vanaf 2015 enkelvoudige ambulante Jeugdzorg aan jongeren van nul tot achttien jaar en hun ouders, ook wel eerstelijns zorg genoemd, te bieden (JSO, 2012).

Ook de heer Heldens ziet deze verandering plaatsvinden. De CJG's zijn op dit moment zoekende naar een passende methodiek voor de hulp aan ouders bij (v)chtscheidingen in de toekomst. Aangezien de urgentie zo hoog is, wil de heer Heldens het CJG hierbij ondersteunen.

2.2 Theoretisch kader

Om het onderwerp van het probleem te verduidelijken volgt hier eerst een definitie en een uitleg over hoe (v)chtscheidingen ontstaan. Het is belangrijk hier kennis van te nemen aangezien de term (v)chtscheiding veel gebruikt wordt in dit rapport. Daarna volgt een overzicht van de invloed van (v)chtscheidingen op de verschillende niveaus in het leven van het gezin en de samenleving. Het is belangrijk hier kennis van te nemen aangezien het probleem niet alleen effect heeft op de hulpverleners, maar ook op andere groepen.

Vervolgens volgt theorie over de gevolgen van (v)chtscheidingen voor zowel ouders als kinderen. Het is belangrijk hier kennis van te nemen omdat vooral bij de hulpverlening aan ouders problemen blijken te ontstaan, maar ook kinderen de gevolgen ervaren. Door deze theorie worden de gevolgen voor hun ontwikkeling en de ernst van het probleem duidelijk. In bijlage 4 is theorie te vinden over de gevolgen van echtscheidingen in het algemeen bij kinderen.

Als laatste volgen de interventies en methodieken die er al zijn, zowel gericht op de ouders als op de kinderen. Allereerst worden de methodieken die nog niet bekend zijn binnen de CJG's beschreven. Daarna worden de methodieken die volgens de informatie wel al bekend horen te zijn binnen het CJG weergegeven. Door kennis te nemen van deze methodieken, kunnen er aan de hulpverleners gerichte vragen over deze methodieken worden gesteld. Ook is het belangrijk om hier kennis van te nemen om te voorkomen dat het wiel opnieuw wordt uitgevonden. Daarnaast is het belangrijk om een overzicht te krijgen van de methodieken die zich richten op kinderen en de methodieken die zich richten op ouders, aangezien aangegeven wordt dat er zo weinig methodieken voor ouders zijn.

2.2.1 Definitie (v)echtscheiding

Een vechtscheiding zou je kunnen beschrijven als een scheiding met een dramatische sfeer waarbij gevoelens van kinderen door ouders worden gemanipuleerd. In sommige vechtscheidingen komen zelfs mishandeling (zowel emotioneel als psychisch) en verwaarlozing voor (Driesen, 2012). Het blijft lastig om te definiëren wanneer een scheiding een vechtscheiding wordt, vandaar dat in dit verslag de term (v)echtscheiding wordt gehanteerd. Als er in dit verslag over (v)echtscheidingen gesproken wordt, wordt de definitie van Driesen aangehouden. Volgens Hulscher (2013) ontstaat (v)echtscheidingsproblematiek als één of beide ouders het niet eens is/zijn met de getroffen regelingen/afspraken. Voor ouders is het moeilijk om keuzes te maken als ze geëmotioneerd zijn, wat na een scheiding vaak het geval is. Het verwerken van dit alles kan jaren duren, maar beslissingen moeten snel worden genomen. Dit is één van de belangrijkste oorzaken van (v)echtscheidingen. Een (v)echtscheiding kan ook ontstaan als er strijd is om wie voor de kinderen zorgt. Dit brengt risico's met zich mee.

2.2.2 Invloeden op de diverse systemen

Micro/Meso

Bij dit niveau horen verschillende belanghebbenden. Kinderen, ouders, familie, crèche en school. In het microsysteem wordt veel en direct last ondervonden van (v)echtscheidingen. In de definitie van Driesen (2012) die hierboven gehanteerd wordt vallen de kinderen en ouders op. Dit laat zien dat voor hen het een duidelijk probleem is. Deze twee belanghebbenden worden verderop nader toegelicht.

Scholen ervaren het probleem doordat in veel gevallen de prestaties van kinderen van gescheiden ouders achteruit gaan. Ook blijkt dat prestaties van klasgenoten achteruit gaan (Trouw, 2008). Uit interviews met het CJG blijkt dat scholen vaak degenen zijn die ouders met (v)echtscheidingsproblematiek doorsturen naar het CJG (C. Tebbens, persoonlijke mededeling, 12 maart 2014) (M. Beelen, persoonlijke mededeling, 26 februari 2014).

Exo

Onder exo vallen het sociale netwerk, werk van de ouders en de etnische gemeenschap.

Het werk van ouders bepaalt hoeveel tijd zij kunnen besteden aan het goed regelen van zaken rondom de (v)echtscheiding. Rondom dit onderwerp ontstaan bij ouders veel vragen volgens mevrouw Beelen (persoonlijke mededeling, 26 februari 2014). Volgens het Nederlands Jeugd Instituut (z.d.) ook wel NJI, kan een sociaal netwerk ouders (en kinderen) veel steun bieden na een (v)echtscheiding. Het hebben van een sociaal netwerk blijkt erg belangrijk omdat het kan helpen bij het vinden van de juiste hulp. "Als ouders in een (v)echtscheiding liggen worden vrienden en familie gedwongen om een kant te kiezen" (Ven, 2009, p.100). Hierdoor wordt het netwerk en de steun die zij krijgen minder groot (NJI, z.d.). Eldering (2008) benoemt dat de etnische gemeenschap waarin ouders zich (kunnen) bevinden veel invloed heeft op het gedrag van ouders en dan vooral wanneer het een traditionele gemeenschap is.

Sociale controle vanuit de etnische gemeenschap kan ervoor zorgen dat ouders meer druk voelen en dus sneller in een (v)echtscheiding terecht komen.

Macro (samenleving)

In de media is de afgelopen tijd veel aandacht geweest voor (v)echtscheidingen en de verstrekende gevolgen daarvan. “Nederland is de afgelopen jaren meerdere malen opgeschrikt door familiedrama's met dodelijke afloop” (Telegraaf, 31 okt. 2013). Deze drama's komen steeds vaker voor en vechtscheidingen worden vaak als oorzaak aangewezen. Deze feiten maken het onderwerp actueel en maken bewust dat het huidige hulpaanbod tekort lijkt te schieten. De rol van de hulpverlening komt onder druk te staan. Hulpverlening rondom (v)echtscheidings- problematiek staat vaak in een negatief daglicht. Uit literatuur blijkt dat hulpverleners vaak machteloos zijn als het om vechtscheidingen gaat (Twerda, 2013). Als (v)echtscheidingen problematisch verlopen zijn er vaak meerdere hulpverleners en/of instanties aanwezig.

De verwachting van burgers naar hulpverleners is dat zij problemen oplossen en waar nodig op tijd ingrijpen. In deze voorvallen is dit niet het geval en daarbij kunnen burgers zich afvragen of de hulpverlening tekort schiet. Hulpverleners proberen er in veel gevallen alles aan te doen om een escalatie te voorkomen, maar de medewerking vanuit de ouders, het rechtssysteem en de media is er te weinig: Ouders kiezen voor eigen belang, het rechtssysteem focust zich op co-ouderschap en andere rechten van de mens en de media bericht veel eerder als er iets mis gaat in de hulpverlening.

2.2.3 Gedrag van en gevolgen voor de ouders

Ouders kunnen hun recht van spreken rondom de opvoeding van hun kinderen gebruiken als manier om elkaar te kwetsen. Zo lijkt het vaak alsof ouders om hun kind vechten, maar eigenlijk voeren zij hun eigen persoonlijke strijd (Driesen, 2012). Deze persoonlijke strijd en de kwaadheid komen volgens Langedijk (2007) voort uit spijt en verdriet uit het verleden.

Wanneer ouders eisen dat het kind één van de ouders niet meer ziet, zijn zij in strijd met de rechten van het kind. Na of tijdens een vechtscheiding verloopt het co-ouderschap moeizaam of is zelfs onmogelijk (EenVandaag, 2013).

Over de gevolgen voor ouders is het volgende te vinden in de literatuur: Ouders ervaren volgens Van de Ven (2009) verschillende gevolgen van (v)echtscheidingen. Onder lichamelijke gevolgen noemt hij zwakkere weerstand, langdurige stress, spierspanningsklachten (hoofdpijn en rugpijn), oververmoeidheid en verslavingen aan alcohol, medicatie of drugs. Onder psychische gevolgen noemt van de Ven PTSS, depressie, waanstornissen, laag zelfbeeld en schaamte. Veel van deze gevolgen zijn tot jaren na de scheiding te voelen (Ven, 2009, p. 50-52). Hulpverleners die met deze ouders in gesprek gaan, zullen zorgvuldig om moeten gaan met de emoties van deze ouders. Dit bemoeilijkt de

hulpverlening.

Volgens Van de Ven (2009) bevinden ouders zich na, maar soms ook al voor een scheiding vaak in destructieve interactiepatronen. Destructieve interactiepatronen zijn het gevolg van negatieve beoordeling van de andere ouder. De interactiepatronen verergeren de scheiding, die toch al moeilijk is. Ruzies tussen ouders kunnen chronisch worden, wat inhoudt dat 'de vlam blijft smeulen' ook al zien ouders elkaar niet meer dagelijks. Tijdens een scheiding is het belangrijk dat ouders zich kunnen aanpassen, dit wordt bemoeilijkt door de constante ruzie.

Van de Ven (2009) toont drie terugkerende interactiepatronen tussen ouders aan.

1. Aandringen en terugtrekken

De zwijger trekt zich terug, de prater dringt aan. Zij versterken elkaars rol. Resultaat is dat de zwijger zich steeds meer terugtrekt en in gepieker en depressieve gevoelens vervalt. De aandringer explodeert. Hierdoor is geen normale communicatie meer mogelijk.

2. Aandringen en aandringen

Als beide partners van nature aandringen, staan zij lijnrecht tegenover elkaar. Er is constant conflict. In deze situatie wordt er vaak geschreeuwd, pijn gedaan en beledigd omdat beide ouders hun gelijk willen halen. Beiden bereiken hun doel niet, wat negatief is voor zowel de ouders, het kind als de omgeving. Uiteindelijk regelen deze ouders niets.

3. Terugtrekken en terugtrekken

Ruzies uit het verleden hebben dit type ouders vaak het zwijgen opgelegd. Hierdoor loopt de spanning steeds hoger op, doordat ouders niet weten wat de ander denkt, voelt of wil. De spanning die hierdoor ontstaat vreet (stilletjes) aan beide ouders. Ook deze ouders regelen uiteindelijk niets, omdat zij niet weten hoe met elkaar te communiceren. Deze ouders ontwikkelen een negatief beeld over elkaar door het gebrek aan informatie over en weer (Ven, 2009, p. 33-36).

Verder geeft de heer Heldens aan dat ouders vaak in een verschillende stap in het 'rouwproces' zitten, waardoor contact tussen ouders moeizaam verloopt. Onder 'rouwproces' verstaat de heer Heldens het verwerken van de scheiding.

2.2.4 Gevolgen voor de kinderen

Er zijn volgens Driesen (2012) ook voor kinderen specifieke gevolgen van een vechtscheiding te noemen, namelijk:

- Loyaliteitsconflicten, omdat ouders negatief spreken over elkaar en het kind loyaal wil blijven naar beide ouders.
- Ontwikkeling van het ouder- verstotingssyndroom, als er zodanig negatief door de ene ouder over de andere ouder wordt gepraat dat het kind de andere ouder is gaan haten.

- Emotionele verwaarlozing, doordat ouders druk zijn met hun eigen emoties, kunnen zij kinderen niet steunen bij de verwerking.
- Fysieke mishandeling, regelmatig zijn kinderen slachtoffer van mishandelingen door een van de ouders, omdat de frustraties op een verkeerde manier worden geuit.

En zijn er nog gevolgen waar kinderen zelfs op de lange termijn nog last van kunnen ondervinden en die een aandeel hebben in de maatschappelijke problemen in Nederland:

- Gevoelens van angst en depressiviteit, daardoor meer gebruik van medische zorg.
- Gedragsproblemen en alcohol/drugsgebruik. (Kinderen met gescheiden ouders lopen meer kans op gedragsproblemen delinquent, antisociaal en agressief gedrag) (Peer, 2007).
- Lagere schoolprestaties, een lager eindniveau van de opleiding en daardoor lager inkomen.
- Zwakkere band met ouders, vooral vaders.
- Een groter eigen scheidingsrisico (Spruijt & Kormos, 2010).

(Zie bijlage 4 voor de algemene gevolgen van een echtscheiding).

2.2.5 Good Practices

Interventies nog niet bekend bij het CJG

Volgens Ince (2013) zijn er twee typen ouder interventies. De interventies die zich richten op de ouderlijke rol, de samenwerking tussen ouders en het goed contact met de kinderen. Het tweede type richt zich op de ouders als persoon en niet op de ouders in de ouderrol. Hieronder volgen eerst een aantal interventies gericht op kinderen, daarna worden de interventies gericht op ouders toegelicht. Geen enkele van deze ouder interventies is erkend door het NJI.

- *Opstandige kinderen: een compleet oudertrainingsprogramma.*

Dit programma richt zich op ouders en wil ouders leren hoe zij met opstandig gedrag van kinderen kunnen omgaan. Ouders leren hier over belonen en straffen. Aanpassingsproblemen naar echtscheidingen wordt genoemd als een van de redenen waarom kinderen opstandig gedrag vertonen. (NJI, 2008). Deze interventie richt zich voor dit onderzoek teveel op het gedrag van de kinderen en niet het gedrag van de ouders.

- *Dappere Dino's (CODIP-NL 6-8 jaar)*

Dit programma wil gedragsproblemen bij kinderen na een scheiding voorkomen/beperken, door middel van groepslessen gericht op individuele doelen. Er wordt gewerkt met probleemoplossend denken en met lotgenotencontact. Het richt zich op kinderen van zes tot acht jaar. Het is afgeleid van CODIP (zie hieronder) (NJI, z.d.). Ook deze interventie richt zich op kinderen en niet op ouders. Ook is de doelgroep erg specifiek.

- *Parenting Through Change*

Dit programma werkt groepsgericht aan het bijbrengen van opvoedingsvaardigheden. Het richt zich specifiek op ouders die door een scheidingsproces heengaan. Ouders leren hoe zij hun kinderen tijdens dit proces moeten opvoeden (Ince, 2013).

Dit programma richt zich op ouders, maar niet op hun manier van communiceren met elkaar. Het richt zich op hoe ouders tijdens een scheiding kunnen opvoeden.

- *New Beginnings Program (NBP)*

Doelstelling is om psychische problemen bij kinderen te voorkomen. Het richt zich specifiek op moeders en het verbeteren van de moeder-kind relatie (Ince, 2013).

- *Algemeen over Mediation*

Volgens het NJI maken scheidende ouders die het niet eens kunnen worden steeds vaker gebruik van Mediation (Ince, 2013). Bij Mediation komt een neutrale derde persoon in beeld die ouders helpt bij het afbakenen en oplossen van hun probleem. Hierbij is het doel vaak tot een ouderschapsplan komen. Volgens Ince (2013) zijn er vele verschillende manieren van Mediation.

Interventies al bekend bij het CJG

1. Aanbod voor kinderen:

- *KIEScoaching (Kinderen In EchtscheidingSituaties)*

Voor kinderen van 4-23 jaar. Doelstelling is voorkomen of vroegtijdig signaleren van problemen rondom een echtscheidingssituatie door middel van spel en praatgroepen uitgevoerd door de speciaal getrainde KIES-coaches op scholen in basis en voortgezet onderwijs.

- *Kits en Co*

Voor kinderen van 8- 18 jaar. De doelstelling is kinderen door de echtscheidingsperiode heen leiden door middel van gesprekken over gedachten en gevoelens aangeboden door P2Mediators in Heerenveen.

- *Zandkastelen*

Voor kinderen van 6-17 jaar. De doelstelling is kinderen beter om leren gaan met de echtscheiding door middel van groepstherapie aangeboden door GGZ-instellingen.

- *CODIP (Children of Divorce Intervention Program)*

Voor kinderen van 6 tot 8 jaar. De doelstelling is kinderen begeleiden bij het identificeren en gepast uiten van gevoelens. Daarnaast worden coping vaardigheden en zelfperceptie van het kind versterkt. Deze interventie wordt aangeboden door de GGZ.

2. Aanbod voor ouders:

- *Mediation*

Voor ouders in scheidingssituaties of in de periode na de scheiding. De doelstelling is ouders tot afspraken laten komen op basis van respect voor elkaars wensen en mogelijkheden.

- *Triple P Transitions*

Voor ouders in scheidingssituaties. De doelstelling is competenties van ouders en de veerkracht van kinderen versterken, waardoor ouders en kinderen de balans terug kunnen vinden. Ouders werken in groepen (niet met de ex-partner) onder andere aan het verbeteren van hun opvoed- en communicatievaardigheden en het omgaan met stressvolle situaties.

- *Cursus voor samengestelde gezinnen*

Voor ouders die gaan samenwonen en kinderen meebrengen. De doelstelling is het voorlichten van ouders over de relationele en pedagogische aspecten rondom samengestelde gezinnen. De cursus wordt gegeven door de GGZ.

- *KIES gescheiden opvoeden*

Onderdeel van de methodiek KIEScoaching, maar dan gericht op ouders.

3. Aanbod voor gezinnen:

- *JES! Jij en Echtscheiding*

Voor kinderen van 8-12 jaar en hun ouders in of na een scheiding. De doelstelling is nadelige effecten van een scheiding voorkomen door ervaringen uit te wisselen en kinderen sterker te maken door hun kennis en vaardigheden te vergroten. Ouders krijgen handvaten aangereikt in de vorm van advies, oefening en training waardoor zij zich competent blijven voelen in de opvoeding. JES wordt aangeboden door verschillende Jeugdzorginstellingen en maatschappelijke dienstverlening.

- *Samen aan zorg*

Voor gezinnen in scheidingsituaties. De doelstelling is het hele gezin in de scheidingssituatie begeleiden, zodat er een goede verdeling in de zorg komt en er op de beleving van het kind wordt gelet. Mediators werken samen met de van Alera Groep getrainde deskundige.

4. Aanbod voor de allochtone doelgroep:

De organisaties die ondersteuning bieden bij scheidingen, bieden voor de allochtone doelgroep een specifiek aanbod waarbij meer rekening wordt gehouden met cultuurspecifieke aspecten en vragen. KIEScoaching heeft ook een speciaal aanbod voor allochtone ouders en kinderen. Zij richten zich op de vijf- niet Nederlandse culturen, deze groep kan namelijk lastiger bereikbaar zijn en de culturen vragen om een specifieke benadering (Broeders & Wolswinkel, z.d.).

2.3 Conclusie probleemanalyse

Uit de probleemanalyse blijkt dat (v)chtscheidingsproblematiek een actueel probleem is. Ook blijkt dat de ernst van de problematiek steeds groter wordt. Veel verschillende groepen ervaren (v)chtscheidingen als een probleem. Een van die groepen is het Centrum voor Jeugd en Gezin Noord Limburg. Zij ervaren problemen met de hulpverlening aan ouders rondom (v)chtscheidingen. Het hulpverleningsaanbod gericht op ouders binnen de CJG's lijkt tekort te schieten. Hulpverleners van het CJG lopen er vooral tegenaan dat ouders alleen uit eigenbelang handelen en dat zij hun partnerrol niet kunnen/willen scheiden van hun ouderrol. Daarnaast wordt er binnen de verschillende CJG's in Noord Limburg geen eenduidige aanpak in de hulpverlening aan ouders bij (v)chtscheidingen gehanteerd. De CJG's geven aan dat zij meer van elkaar willen leren door samen te kijken hoe het hulpaanbod rondom (v)chtscheidingen aan ouders nu georganiseerd is en door te analyseren wat werkt en wat niet werkt. Uit de analyse blijkt dat kinderen, ouders, gezinnen, hulpverleners en het netwerk last ondervinden van dit probleem. (V)chtscheidingen hebben voor deze doelgroepen serieuze gevolgen, vooral voor het kind moeten deze gevolgen worden voorkomen. Dit omdat het schadelijk blijkt te zijn voor de ontwikkeling van kinderen. Uit de analyse blijkt dat het recht in Nederland het liefst ziet dat ouders samen hun kinderen opvoeden (co-ouderschap). Hiervoor is meer contact tussen ouders noodzakelijk wat het probleem van hulpverlening bij (v)chtscheidingen verder bemoeilijkt. In de analyse is te lezen dat de transitie van de Jeugdzorg naar de gemeenten eraan komt. Dit heeft onder andere effect op het CJG. Zij zullen meer verantwoordelijkheden krijgen, wat ook de druk op hulpverlening aan ouders bij (v)chtscheidingen zal vergroten. Het is voor dit probleem van belang om uit te zoeken wat de mogelijkheden van en de belemmeringen voor de hulpverleners van het CJG zijn wat betreft het hulpverleningsaanbod bij (v)chtscheidingen.

2.4 Probleemstelling

Hulpverleners van het CJG Noord Limburg krijgen veel te maken met (v)chtscheidingen. De hulpverleners van het Centrum voor Jeugd en Gezin Noord Limburg pakken dit probleem per gemeente anders aan. Er is veel onzekerheid en onduidelijkheid over hoe met ouders die in een (v)chtscheiding liggen in gesprek te gaan. De transitie van de Jeugdzorg naar de gemeenten en de wet op co-ouderschap versterken dit probleem. Door de diversiteit in aanpak binnen het CJG Noord Limburg is onduidelijk wat wel en niet werkt rondom hulpverlening aan ouders bij (v)chtscheidingen. Het is van belang erachter te komen wat de mogelijkheden en belemmeringen rondom deze hulpverlening zijn.

2.5 Doelstelling

Inzicht krijgen in de wensen en mogelijkheden van en de belemmeringen voor de hulpverleners van de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg, in het bieden van hulpverlening aan ouders die te maken hebben met (v)echtscheidingsproblematiek.

2.6 Vraagstelling

Wat zijn de wensen en de mogelijkheden van en de belemmeringen voor de hulpverleners van de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg, in het bieden van hulpverlening aan ouders die te maken hebben met (v)echtscheidingsproblematiek?

2.7 Deelvragen

1. Hoe ziet binnen de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg het huidige hulpverleningsproces gericht op ouders die te maken hebben met (v)echtscheidingsproblematiek eruit?
2. Welke mogelijkheden bestaan er binnen het huidige hulpaanbod aan ouders die te maken hebben met (v)echtscheidingsproblematiek binnen de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg? (Wat werkt wel)?
3. Welke belemmeringen worden ervaren door hulpverleners van de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg, rondom hulp aan ouders die te maken hebben met (v)echtscheidingsproblematiek?
4. Wat is voor de hulpverleners van de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg de gewenste situatie rondom hulp aan ouders die te maken hebben met (v)echtscheidingsproblematiek?

3. Methode van onderzoek

3.1 Onderzoeksbenadering

Het onderzoek bestaat uit een mix van kwantitatief en kwalitatief onderzoek. Dit omdat het van belang was om een overzicht te krijgen van feitelijke gegevens (leeftijd, functie, werkplek, kennis, frequentie van het probleem) en van meningen/ervaringen van de participanten. Er is voor de gehele groep participanten voor een kwantitatieve manier van onderzoek gekozen. De groep participanten bestond uit 35 personen, waardoor het onmogelijk was om hen allemaal individueel te ondervragen. Door een kwantitatieve benadering konden tevens de resultaten gemakkelijker (objectiever) worden geanalyseerd. De vijf coördinatoren zijn daarnaast door middel van kwalitatief onderzoek bevroegd. In het kwalitatieve onderzoek is meer aandacht besteed aan de belevingswereld en meningen van de respondenten. Alle deelvragen zijn beantwoord door zowel kwantitatief als kwalitatief onderzoek.

3.2 Participanten

- Wie:

* Coördinatoren en ketenpartners van het CJG. Onder de ketenpartners vallen hulpverleners van MEE, maatschappelijk werk, Bureau Jeugdzorg en de GGD. Dit zijn de directe hulpverleners. Voor dit onderzoek is het belangrijk dat zij aangeven wat hun ervaringen zijn rondom (v)echtscheidingsproblematiek. Deze groep bestaat uit 35 participanten. De inclusiecriteria voor deze groep zijn dat zij hulpverleners moeten zijn die werken bij (een ketenpartner van) het CJG Noord Limburg.

* Coördinatoren van het CJG. Voor het onderzoek is het van belang dat van ieder CJG gehoord wordt hoe zij het probleem ervaren en wat de gewenste situatie is. De coördinatoren zijn degenen die daar het beste kijk op hebben. Deze groep participanten werd ondervraagd door middel van interviews, aangezien de groep klein was en er naar ervaringen/meningen werd gevraagd. Deze groep bestaat uit vijf participanten. De inclusiecriteria voor deze groep waren dat zij de functie coördinator van het CJG dragen en werkzaam zijn in de regio Noord Limburg.

- Kenmerken:

Alle participanten (ketenpartners en coördinatoren) werken voor één of meerdere CJG's en hebben de volgende algemene kenmerken: Medewerkers van de jeugdgezondheidszorg, Jeugdzorg, verpleegkundigen, gedragswetenschappers, maatschappelijk werkers en orthopedagogen (deze organisaties zijn allen aangesloten bij het CJG, het zijn de ketenpartners). Alle medewerkers zijn minimaal HBO geschoold. Voor gedetailleerde gegevens over de respondenten (geslacht, leeftijd, functie, jaren werkzaam, aangesloten CJG et cetera) zie bijlage 5 tabel 1.

- Respons:

De enquête is afgegeven aan 35 respondenten. De doelstelling was om een foutmarge van vijf procent aan te houden, een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent aan te houden en om 25 enquêtes (ongeveer 70 procent) terug te krijgen (Alles over marktonderzoek, 2014).

3.3 Procedure van onderzoek

Enquête;

Er is één enquête verspreid. Deze enquête was gericht op de alle hulpverleners.

De mailadressen van de participanten zijn gegeven door de coördinatoren van het CJG en door de heer Heldens. De enquête is uitgezet in naam van het CJG. Dit om de respons te verhogen. De heer Heldens heeft ervoor gezorgd dat de coördinatoren van het CJG de enquête uitgezet hebben. De enquête is digitaal opgesteld en uitgezet. In de mail die de participanten ontvangen hebben, stond een link, waar zij op konden klikken. Er is voor deze manier van verspreiden gekozen omdat de enquêtes zo gemakkelijk te analyseren waren. De resultaten van de enquêtes zijn namelijk digitaal binnen gekomen. Het programma wat gebruikt is kwam van de website thesistools.com. Bij 'meetinstrumenten' wordt verantwoord waarom er voor enquêtes gekozen is.

Interview;

De groep participanten die geïnterviewd is bestond uit de coördinatoren van het CJG. De interviews zijn goed voorbereid en de vragen stonden gedeeltelijk vast (zie 'meetinstrumenten'). Interviews zijn afgenomen op de werkplek van de participant. Participanten zijn (per mail of telefonisch) benaderd om een datum te plannen. De interviews zijn (na toestemming van de participant) opgenomen met een recorder. Daarna zijn de interviews in zijn geheel uitgeschreven en geanalyseerd. De verantwoording hiervoor staat verderop uitgelegd. Nadat de vragen beantwoord waren, werd het interview op een goede manier afgesloten. Hierbij kon de respondent aanvullende opmerkingen maken. Ook is aangegeven wat er met de data zou gebeuren en hoe de terugkoppeling zou verlopen. Tot slot is de respondent bedankt. Na het uitschrijven van de interviews kregen de participanten de kans om het verbatim te lezen en te accorderen. Dit om de validiteit te waarborgen.

3.4 Meetinstrumenten

3.4.1 Enquête *(voor een blanco enquête, zie bijlage 6).*

Dit meetinstrument is gebruikt voor deelvraag 1 tot en met 4. In de enquête is gevraagd naar de huidige situatie, de belemmeringen en mogelijkheden en naar wat voor de participanten de gewenste (ideale) situatie is. De enquête bestond uit meerkeuzevragen en aanvulopties (anders, namelijk).

Waarom: door middel van een enquête kunnen grote groepen respondenten gelijktijdig worden ondervraagd. Zoals eerder gezegd zijn er 35 participanten. Deze konden niet individueel bevroegd worden, daarom is dit via een vragenlijst gebeurd. Voor de betrouwbaarheid van dit onderzoek was het van belang dat er van de gehele groep participanten informatie werd verkregen. De vragenlijst had de structuur van een normaal gesprek. Vooraf is vermeld wat het doel van de enquête is en wat er met de data zou gebeuren. Ook is aangegeven dat de anonimiteit gewaarborgd werd en kregen participanten de keuze wel of niet gegevens achter te laten, om eventueel nadere toelichting te geven. Er was een duidelijke indeling van de vragen; per onderwerp één alinea. De enquête was niet te lang, hulpverleners hebben het namelijk druk. De vragen en stellingen zijn geformuleerd vanuit de theorie en vanuit de interviews van het vooronderzoek. Ook is gebruik gemaakt van de kennis van de heer Heldens. Er is bij de vragen over belemmeringen en mogelijkheden gekozen voor stellingen, met daarin de belangrijkste knelpunten. Open vragen zouden hier niet te verwerken zijn.

In bijlage 7, tabel 5 is te zien hoe de vragen zijn ontwikkeld. Bij iedere vraag is een optie 'weet ik niet' toegevoegd, zodat respondenten niet zomaar iets in hoefden te vullen wanneer zij een vraag niet konden beantwoorden. Ook uit het antwoord 'weet ik niet' is informatie te halen. Er is gebruik gemaakt van eenvoudig taalgebruik zodat er een kleinere kans was op verkeerde interpretaties. De vragenlijst is voordat hij verstuurd werd besproken met de opdrachtgever (Donk & Lanen, 2011).

3.4.2 Interview

(voor een overzicht van de vragen, zie bijlage 8)

Dit meetinstrument is gebruikt voor alle deelvragen. De coördinatoren zijn in hun interview over alle deelvragen bevraagd.

Waarom: Er zijn interviews gehouden, omdat naast feiten ook meningen van belang waren. Tijdens deze interviews bestond de mogelijkheid om door te vragen op bepaalde punten, waardoor informatie veel concreter werd. Er is gekozen voor semigestructureerde interviews, omdat zoveel mogelijk informatie moest worden verzameld over het onderwerp en omdat de respondent zo de ruimte had om dieper in te gaan op een vraag (Donk & Lanen, 2011). Er is gekozen voor een individueel interview omdat er naar meningen van de respondent gevraagd werd. Zo is voorkomen dat de respondent beïnvloed werd door andere respondenten. Het interview is goed opgebouwd, zodat het een logisch gesprek was voor de respondent. In de inleiding is aangegeven wat het doel van het interview was en werden afspraken gemaakt rondom de verwerking van de data. Aan het einde van de inleiding werd ruimte gegeven voor eventuele vragen. Daarna kwam de kern van het interview. In dit deel van het interview werden de vragen gesteld. In bijlage 9, tabel 4 is te zien hoe de vragen zijn ontwikkeld. Er is gebruikgemaakt van diverse vraagtechnieken. Er is doorgevraagd en interpretaties zijn teruggekoppeld aan de respondent (Donk & Lanen, 2011).

3.5 Analyse

3.5.1 Enquête

Door ThesisTools (Rixtel, z.d.), het digitale programma dat gebruikt is bij het opstellen en verspreiden van de enquête, zijn de gegevens ook al meteen in staafdiagrammen en percentages verwerkt. De conclusies die uit de enquêtes gehaald zijn, zijn verwerkt aan de hand van de deelvragen. Dit programma heeft de antwoorden meteen geanalyseerd en verwerkt in grafieken. Dit heeft veel tijd bespaard en fouten zijn zo veel mogelijk vermeden. De resultaten van de enquête zijn in zijn geheel vergeleken, maar ook per gemeente. Dit omdat uit het vooronderzoek bleek dat de CJG's erg verschillend zijn opgezet. Een aantal vragen zijn als schaalvragen opgezet. De respondenten konden kiezen uit de nummers één tot en met vijf waaraan per vraag een betekenis was gekoppeld (bijvoorbeeld 1: totaal mee oneens - 5: totaal mee eens). Bij de verwerking is er bij sommige vragen voor gekozen om de cijfers vier en vijf samen te pakken, omdat voor dit onderzoek uiteindelijk het verschil tussen vier (bijvoorbeeld mee eens) en vijf (bijvoorbeeld totaal mee eens) niet uitmaakte. In de grafieken van de analyse staat 'N=' genoemd. Hiermee wordt het aantal respondenten dat een vraag heeft beantwoord bedoeld. Er is ervoor gekozen om dit in te voegen aangezien niet alle respondenten alle vragen hebben beantwoord en nu helder is waar de percentages op zijn gebaseerd.

3.5.2 Interview

De interviews zijn, na toestemming van de geïnterviewden, opgenomen op een recorder. De interviews zijn daarna uitgetypt en verwerkt. Verder zijn de interviews geanalyseerd door antwoorden aan deelvragen te koppelen. Dit is gedaan door middel van codering (Migchelbrink, 2008). Bij codering wordt het stuk uitgeschreven tekst geanalyseerd en worden woorden die vaak voorkomen gearceerd. De gecodeerde interviews zijn te vinden in bijlage 10 tot en met 13. Door het toekennen van deze coderingen zijn inhoudelijke thema's, structuren en patronen opgespoord. Hierdoor werd het gemakkelijker de kern van een interview te vinden. Hiervoor is gebruik gemaakt van de methode horizontaal vergelijken (Donk & Lanen, 2011, p.257), te vinden in bijlage 15. Het was door een drukke tijdsplanning van mevrouw Arink niet mogelijk haar te interviewen. Zij heeft via de mail vragen beantwoord. Deze vragen zijn vervolgens samengevat in bijlage 14.

3.6 Betrouwbaarheid

Er is voor het kwantitatieve deel van het onderzoek een formule op het aantal ingevulde enquêtes losgelaten. Met deze formule is berekend hoeveel enquêtes er verstuurd moesten worden om het gewenste aantal enquêtes uiteindelijk terug te krijgen. Daarmee is gezorgd voor betrouwbaarheid. Deze formule staat uitgewerkt bij het sub kopje 'respons'.

De enquête bestond voornamelijk uit gesloten vragen. Dit heeft ervoor gezorgd dat er eenduidige antwoorden werden gegeven, wat de betrouwbaarheid van de enquête heeft verhoogd. Daarnaast voorkwamen de opties 'weet ik niet' en 'anders, namelijk,' dat de participanten een sociaal wenselijk antwoord gaven of niet naar volledige waarheid antwoordden. De betrouwbaarheid van kwalitatief onderzoek was moeilijker te behalen, omdat er meerdere personen zijn geïnterviewd en deze interviews over ervaringen en meningen gingen. Wel is er voor betrouwbaarheid gezorgd door informatie te blijven vragen, tot er geen nieuwe informatie meer werd verteld. Op dat moment was er sprake van verzadiging. Alle coördinatoren kregen dezelfde onderwerpen voorgelegd en informatie is gecodeerd en geanalyseerd (Donk & Lanen, 2011).

3.7 Validiteit

De validiteit is gewaarborgd door triangulatie. Triangulatie houdt in dat de data op verschillende manier zijn verzameld (Donk & Lanen, 2011). Er is gezorgd voor brontriangulatie door gebruik te maken van data uit verschillende bronnen. Deze bronnen bestonden uit; de literatuur, hulpverleners van het CJG en de coördinatoren van het CJG. Doordat de informatie bij verschillende bronnen vandaan kwam werden tegenstrijdige bevindingen eerder uitgesloten. Wanneer alle bevindingen in dezelfde richting wezen, was er minder discussie nodig.

Er is gezorgd voor methodische triangulatie door zowel interviews als enquêtes af te nemen. Er is dus

gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden.

Er is gezorgd voor onderzoekstriangulatie door overleg tussen de onderzoekers, door te overleggen met 'critical friends' en de opdrachtgever (Donk & Lanen, 2011).

Daarnaast zijn de uitgeschreven interviews geaccordeerd door de geïnterviewde persoon om de waarheid te bevestigen.

4. Resultaten

In totaal zijn er 23 respondenten. Dit is een respons van 66 procent. Er zijn acht respondenten werkzaam bij het CJG Venray/Horst aan de Maas, zes bij het CJG Venlo, vier bij het CJG Beesel, elf bij het CJG Bergen/Gennep en vijf bij Peel en Maas. In totaal zijn dit er meer dan 23, dit komt doordat zes respondenten werkzaam zijn binnen meerdere CJG's. Er zijn drie mannelijke respondenten en twintig vrouwelijke respondenten. Deze verhouding is kloppend met het beroepsbeeld. In het algemeen zeggen de respondenten het volgende over (v)chtscheidingen: 87 procent van de respondenten geeft aan dat een echtscheiding een (v)chtscheiding wordt wanneer ouders het belang van het kind niet meer vooropstellen. Ook geven zij (74 procent) aan dat een echtscheiding voor hen een (v)chtscheiding wordt wanneer ouders niet meer op een normale manier kunnen communiceren met elkaar en wanneer er emotionele of psychische verwaarlozing van het kind plaatsvindt (52 procent). 44 procent van de respondenten geeft aan dat een echtscheiding een (v)chtscheiding wordt wanneer ouders niet in staat zijn een ouderschapsplan op te stellen (figuur 1 bijlage 5). Verdere informatie over de respondenten is te vinden in tabel 1 (bijlage 5).

4.1 Deelvraag 1

Hoe ziet binnen de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg het huidige hulpverleningsproces gericht op ouders die te maken hebben met (v)chtscheidingsproblematiek eruit?

Enquête

Achtergronden en functies

In de huidige situatie hebben de coördinatoren verschillende achtergronden en functies, ook zitten er verschillen in het werken met de consultants en de ketenpartners.

Tabel 6	Bergen/Gennep	Venray/Horst aan de Maas	Peel en Maas	Beesel	Venlo
Coördinator	Mevrouw Beelen	Mevrouw Tebbens	Mevrouw van der Vorst	Mevrouw Moorren	Mevrouw Arink

Aantal gesprekken	Alle gesprekken	Geen gesprekken	Alleen de eerste gesprekken	Alle gesprekken rondom lichte pedagogische hulp. Twee à drie gesprekken bij zwaardere problematieken	Alleen de eerste gesprekken
Consulenten	Geen	Vier	Eén	Eén	Vier
Aantal gesprekken	-	Maximaal drie gesprekken	Alleen de eerste gesprekken	Alle gesprekken rondom lichte pedagogische hulp. Twee à drie gesprekken bij zwaardere problematieken	Alleen de eerste gesprekken
Meestal doorverwezen naar: (ketenpartners rondom (v)chtscheiding)	BJZ, MEE, AMW	Synthese, soms MEE	Vorkmeer, AMW, BJZ	Gezinscoaches (8), BJZ, MEE	Maatschappelijk werk, gezinscoaches.

Aantal ouderkoppels

70 procent van de respondenten geeft aan ongeveer één tot vijf ouderkoppels per maand te begeleiden. 17 procent geeft aan meer koppels per maand te begeleiden. Meer informatie hierover is te vinden in figuur 2 (bijlage 5).

Aantal kinderen

52 procent van de respondenten geeft aan ongeveer één tot vijf kinderen per maand te begeleiden. 22 procent van de respondenten geeft aan ongeveer zes tot tien kinderen per maand te begeleiden. Meer informatie hierover is te vinden in figuur 3 (bijlage 5).

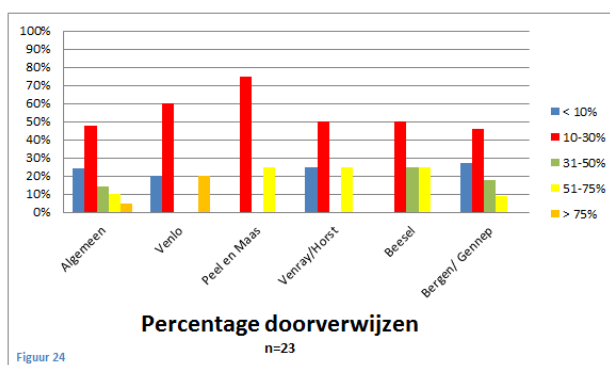
Doorverwijzen

48 procent van de respondenten verwijzen 10 tot 30 procent van de ouderkoppels die te maken hebben met (v)chtscheidingen door.

Organisaties waar niet of amper naar wordt doorverwezen zijn:

*Humanitas (9 procent)

*GGD (1 procent)

*Vrijgevestigden (3 procent)

Organisaties waar veel naar doorverwezen wordt zijn (zie figuur 25):

*Bureau Jeugdzorg (22 procent)

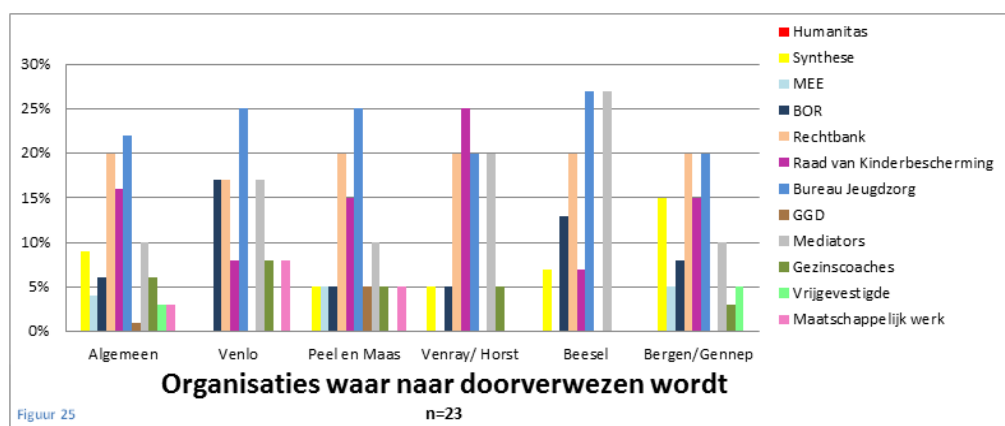
*Rechtbanken en advocaten (20 procent)

*Raad van Kinderbescherming (16 procent)

Het CJG Beesel en het CJG Venray Horst aan de Maas verwijzen 27 en 20 procent door naar Mediation.

Het CJG Venray Horst aan de Maas verwijst 25 procent door naar de Raad van Kinderbescherming

Het CJG Venlo verwijst 17 procent door naar de Begeleide Omgangs Regeling.

Interviews

Taken en werkwijze CJG

Bij alle CJG's wordt aangegeven dat zij eerstelijnszorg/ informatie en advies geven.

CJG Bergen is de enige die aangeeft meer hulp te bieden. De coördinatoren hebben verschillende functies; van hulp bieden tot organisator (ambtenaar).

"De huidige taken zijn informatie en advies geven, loketfunctie en themabijeenkomsten organiseren en wegzetten voor ouders." (Coördinator 4⁵).

Samenwerking

Er wordt aangegeven dat er tussen de gemeenten wordt samengewerkt. Drie CJG's geven aan dat die samenwerking meer mag zijn; één CJG geeft aan dat zij de meerwaarde van samenwerking niet inzien. Eén CJG wil haar eigen plan trekken.

De samenwerking binnen het CJG wordt door twee CJG's als goed benoemd. Één CJG wil nog werken

⁵ Coördinator 1 = mevrouw Beelen, CJG Bergen/Gennep, Coördinator 2 = mevrouw Tebbens, CJG Venray/ Horst aan de Maas
Coördinator 3 = mevrouw van der Vorst, CJG Peel en Maas, Coördinator 4 = mevrouw Mooren, CJG Beesel,
Coördinator 5 = mevrouw Arink, CJG Venlo.

aan de cultuurverschillen en één CJG wil nog werken aan de overlap in hulpverlening. Verder geeft één CJG aan dat de terugkoppeling na doorverwijzing amper plaatsvindt.

“De coördinatoren weten elkaar te vinden en ideeën worden over en weer gedeeld. Maar qua gemeente en opzet van het CJG heeft Beesel een duidelijke mening en gaan we het gewoon zelf doen.”

(Coördinator 4).

“De mensen van het team die casussen bespreken horen ook vaak dingen niet terug, omdat je niet bij iedereen een terugkoppel moment hebt, want wanneer is dat dan?” (Coördinator 2).

Wie hebben er te maken met (v)echtscheidingen

De eerste gesprekken doen consultants zelf. Daarna wordt aangegeven dat de ketenpartners van BJZ, maatschappelijk werk (Synthese/ Wel.kom/ Mutsaersstichting), gezinscoaches en MEE te maken krijgen met (v)echtscheidingen.

“Na de eerste twee à drie gesprekken door de consultants, verwijzen we door naar onze ketenpartners.” (Coördinator 2).

4.2 Deelvraag 2

Welke mogelijkheden bestaan er binnen het huidige hulpaanbod aan ouders die te maken hebben met (v)echtscheidingsproblematiek binnen de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg? (Wat werkt wel)?

Enquête

Methodieken

In de enquête zijn de hulpverleners bevraagd over hun kennis van een aantal methodieken. (Zie bijlage 6 voor de blanco enquête). Onderstaande methodieken zijn de methodieken met de hoogste bekendheid (>40%).

Triple P:

Is bij 48 procent bekend, er is door 13 procent veel mee gewerkt en door 13 procent ter introductie mee gewerkt. Triple P krijgt voor effectiviteit een gemiddeld punt van 3,3 (op een schaal van één tot vijf). Voor ervaring krijgt het een 3,8 (zeer negatief (1)-zeer positief (5)).

Mediation:

Is bij 74 procent bekend, er is door 39 procent veel mee gewerkt en door 9 procent ter introductie mee gewerkt. Mediation krijgt een gemiddeld punt van 3,6 (op een schaal van één tot vijf). Voor ervaring krijgt het een 3,9 (zeer negatief (1)-zeer positief (5)).

KIEScoaching:

Is bij 74 procent bekend, er is door 13 procent veel mee gewerkt en door 9 procent ter introductie mee gewerkt. KIEScoaching krijgt een gemiddeld punt van 3,4 (op een schaal van één tot vijf). Voor ervaring krijgt het een 4,0 (zeer negatief (1)-zeer positief (5)).

(Zie tabel 2, bijlage 5).

Respondenten met een functie in het AMW hebben iets meer kennis over methodieken dan de gemiddelde respondent.

Interviews

Oplossingen die er al zijn

CJG Bergen/Gennep heeft geen oplossingen gegeven. CJG Peel en Maas heeft meer oplossingen gegeven dan de anderen, volgens hen komt dit door het brede netwerk. Gezinscoaches worden door drie CJG's genoemd. Venray/ Horst aan de Maas geeft aan dat ieder CJG bezig zou zijn met één gezin, één plan, één regisseur.

“Gezinscoaches worden positief ervaren, het wordt gezien als de toekomst.” (Coördinator 5).

“Door het werken met een breed netwerk, ervaar ik misschien minder problemen dan andere CJG's.” (Coördinator 3).

“Iedereen is bezig met één gezin één plan, één regisseur.” (Coördinator 2).

Mogelijkheden voor de toekomst

Twee CJG's benoemen dat er mogelijkheden zijn voor methodieken/bijbscholing. Preventief werken en een bredere samenwerking worden beiden door één CJG benoemd. Twee CJG's geven aan het van belang te vinden het sociale netwerk te betrekken. Eén CJG geeft aan een doorlopende lijn van belang te vinden, zodat er geen dingen dubbel worden gedaan.

“Als je als professional weet wat je preventief kan doen als ouders überhaupt denken over een scheiding, dan kun je samen stappen zetten, waardoor het voor de kinderen geen gevecht wordt.” (Coördinator 4).

“Ik ben heel erg van; iedereen die bij het gezin betrokken is om tafel, gezin er dus bij en dan zien wat er nodig is.” (Coördinator 1).

“KIES programma gericht op ouders is hier niet ingezet. Er zou wel ruimte voor zijn.” (Coördinator 3).

Gezinscoaches

In Bergen/Gennep wordt niet gewerkt met de gezinscoaches, maar dit willen zij wel. Bij de andere CJG's wordt er wel mee gewerkt. Gezinscoaches vallen onder het CJG. Dit is nu nog een pilot. Er zijn zorgen over de toekomst van de gezinscoaches bij twee CJG's. Eén CJG geeft aan de gezinscoaches positief te ervaren. Drie CJG's kijken naar de toekomst van de gezinscoaches.

“Wij willen met gezinscoaches gaan werken.” (Coördinator 1).

“Op dit moment zijn er acht tot tien gezinscoaches. Als het straks geen pilot meer is denk ik niet dat dit voldoende gezinscoaches zijn.” (Coördinator 4).

KIEScoaching

Allen zijn ermee bekend. Eén CJG voert KIEScoaching uit. Eén CJG heeft er een enkele keer mee

gewerkt. Geen enkel CJG werkt met KIES gescheiden opvoeden (een onderdeel van KIEScoaching).

“Ik heb wel eens van KIES gehoord...” (Coördinator 2).

“Er wordt KIEScoaching voor kinderen gegeven.” (Coördinator 3).

Eigen Kracht

Vier CJG's zijn er mee bekend. Bergen/Gennep is positief maar had meer verwacht van het resultaat. Peel en Maas geeft aan dat het betrekken van het sociale netwerk belangrijk kan zijn maar ziet ook gevaren.

“Eigen kracht conferentie kan bij (v)echtscheiding heel belangrijk zijn.” (Coördinator 3).

“Positief over de organisatie, ik had meer verwacht van de uitkomst.” (Coördinator 1).

4.3 Deelvraag 3

Welke belemmeringen worden ervaren door hulpverleners van de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg, rondom hulp aan ouders die te maken hebben met (v)echtscheidingsproblematiek?

Enquête

Methodieken

Onderstaande methodieken zijn gehaald uit het vooronderzoek. De methodieken die in principe bekend moeten zijn bij het CJG zijn: KIEScoaching, Zandkastelen, CODIP, Samen aan Zorg, Kits & Co, Mediation, Triple P, Cursus samengestelde gezinnen en JES!.

Methodieken waarvan geen enkele respondent heeft aangegeven er bekend mee te zijn (en er dus ook niet mee hebben gewerkt) zijn:

- *Zandkastelen
- *Children Of Divorce Intervention Program
- *Samen aan Zorg

Methodieken waarmee een paar hulpverleners bekend zijn maar waar niet mee gewerkt is zijn:

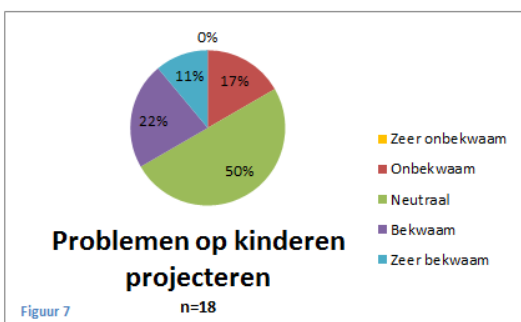
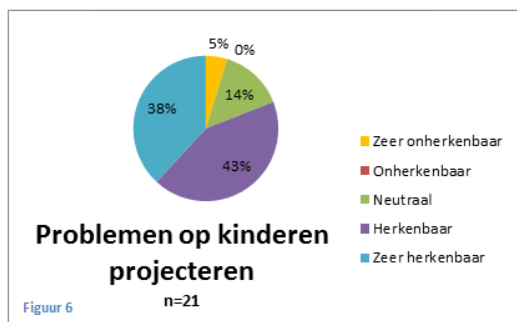
- *Kits & Co (13 procent)
- *Cursus samengestelde gezinnen (13 procent)
- *JES! (17 procent)
- *Opstandige Kinderen (9 procent)
- *Dappere Dino's (4 procent)
- *Parenting through Change (4 procent)
- *New Beginning Program (4 procent) (zie bijlage 5, tabel 2).

Gezinscoaches hebben gemiddeld niet meer kennis over methodieken dan andere respondenten. Er zijn weinig verschillen te zien tussen de CJG's. Er zijn geen uitschieters die meer of minder kennis hebben.

In onderstaande stellingen is gevraagd naar verschillende belemmeringen die hulpverleners tegen kunnen komen. Uit de resultaten kan blijken dat de respondenten zich bekwaam voelen in bepaalde situaties, waardoor deze 'belemmeringen' mogelijkheden worden. Deze stellingen zullen in dat geval in hoofdstuk 5 onder deelvraag 2 (mogelijkheden) geplaatst worden.

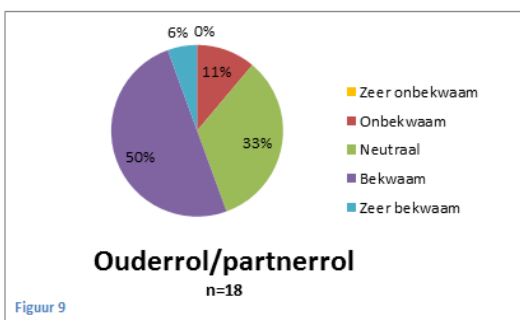
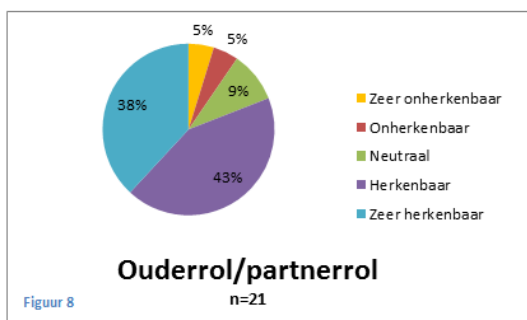
"Ouder(koppel)s die in een (v)chtscheiding liggen, projecteren hun problemen op hun kind(eren)"

Deze stelling is zeer herkenbaar voor 38 procent van de respondenten en herkenbaar voor 43 procent van de respondenten. 50 procent van de respondenten voelt zich neutraal bekwaam⁶ in deze situatie en 17 procent voelt zich onbekwaam in deze situatie.

"Ouder(koppel)s die in een (v)chtscheiding liggen, kunnen hun rol als ouder niet los zien van hun rol als partner"

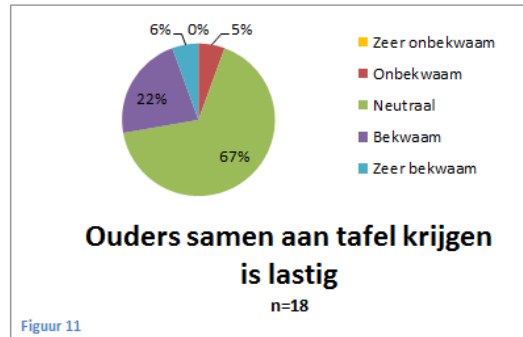
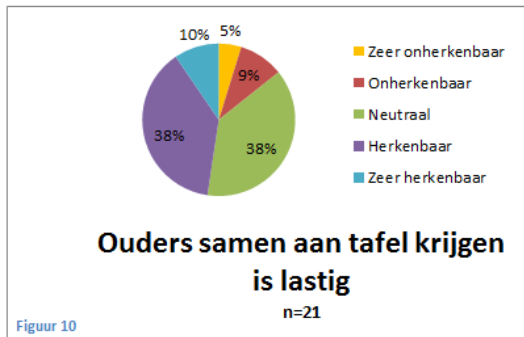
Deze stelling is zeer herkenbaar voor 38 procent van de respondenten en herkenbaar voor 43 procent van de respondenten. 50 procent van de respondenten voelt zich bekwaam in deze situatie en 33 procent voelt zich neutraal bekwaam in deze situatie.

⁶ Neutraal bekwaam houdt in dat respondenten geen antwoord kunnen geven (omdat een stelling niet herkenbaar is) of dat zij hun bekwaamheid niet goed in kunnen schatten.

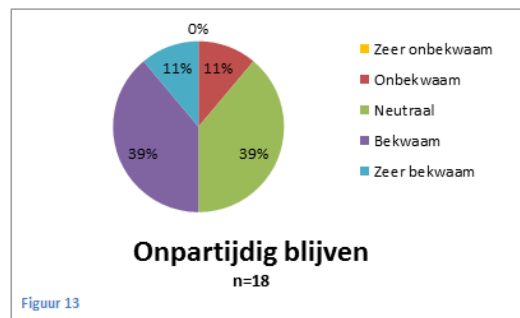
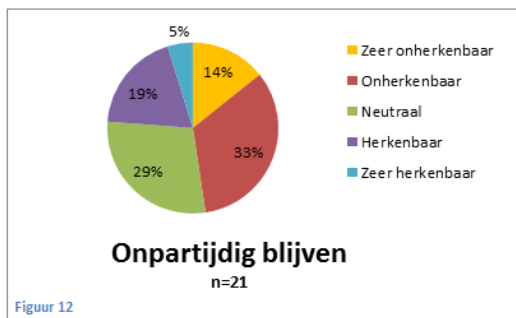
"Ouder(koppel)s die in een (v)chtscheiding liggen samen aan tafel krijgen is erg lastig"

Deze stelling is zeer herkenbaar voor 10 procent van de respondenten en herkenbaar voor 38 procent van de respondenten, voor 38 procent van de respondenten is deze stelling neutraal herkenbaar. 67 procent van de respondenten voelt zich neutraal bekwaam in deze situatie.

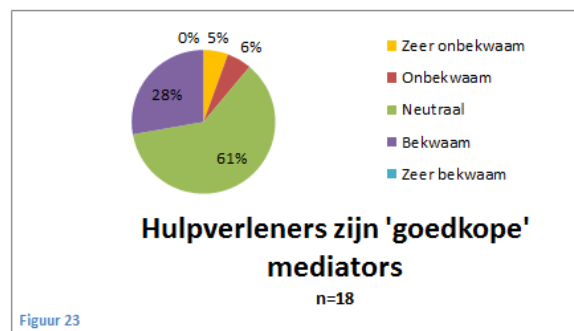
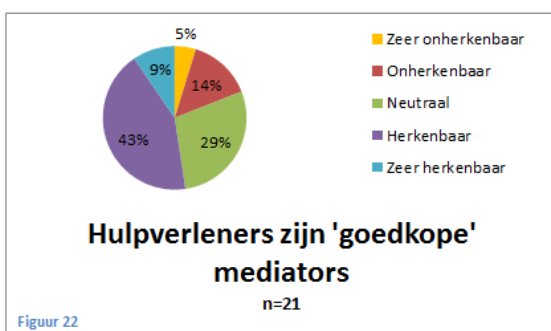
"Tijdens gesprekken met ouder(koppel)s die in een (v)chtscheiding liggen, is het lastig om onpartijdig te blijven"

Deze stelling is herkenbaar voor 19 procent van de respondenten, voor 29 procent van de respondenten is deze stelling neutraal herkenbaar en voor 33 procent van de respondenten is de stelling onherkenbaar. 39 procent van de respondenten voelt zich bekwaam in deze situatie en 39 procent van de respondenten voelt zich neutraal bekwaam in deze situatie. Deze resultaten zijn erg verdeeld.

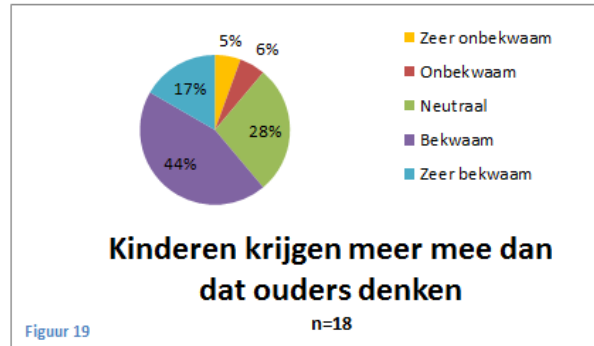
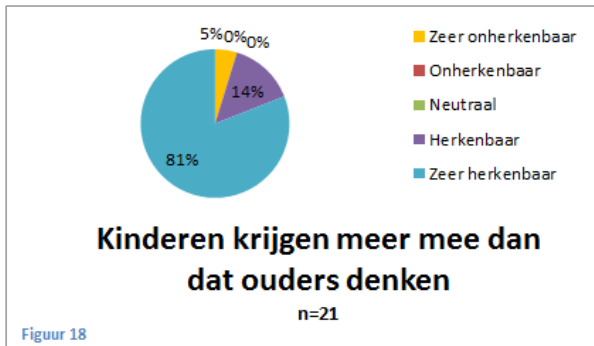
"Hulpverleners worden bij (v)chtscheidingen gebruikt als een soort 'goedkope' mediator"

Deze stelling is herkenbaar voor 43 procent van de respondenten en voor 29 procent van de respondenten is deze stelling neutraal herkenbaar. 61 procent van de respondenten voelt zich neutraal bekwaam in deze situatie.

"Kinderen krijgen meer mee van (v)echtscheidingen dan ouders denken"

Deze stelling is zeer herkenbaar voor 81 procent van de respondenten en herkenbaar voor 14 procent van de respondenten. 17 procent van de respondenten voelt zich zeer bekwaam in deze situatie en 44 procent voelt zich bekwaam in deze situatie.

Interviews

Belemmeringen

CJG's ervaren allerlei verschillende belemmeringen. CJG Peel en Maas geeft minder belemmeringen aan dan de andere CJG's.

Niet kunnen werken in het belang van het kind wordt door twee coördinatoren als belemmering benoemd. Daarnaast wordt er door twee coördinatoren aangegeven dat hulpverlening waarbij ouders met een andere hulpvraag naar hen toe komen en een (v)echtscheiding het onderliggende probleem blijkt, een belemmering vormt. Ook wordt aangegeven dat de medewerking van ouders er niet altijd is. "Ik denk dat de gesprekken waarbij ouders met een andere vraag hier naar toe komen, maar dat uiteindelijk blijkt dat de (v)echtscheiding het probleem is, de meeste problematiek met zich voortbrengen." (Coördinator 2).

"Als ouders vechten dan staan zij meestal niet open voor allerlei goed bedoelde adviezen." (Coördinator 3).

"Er zijn thema-avonden voor ouders, maar er was maar één aanmelding, dus die avond is niet doorgegaan. Het is een heel beladen thema. Er zit nog heel veel taboe op." (Coördinator 4).

"Medewerking van beide ouders krijgen is lastig." (Coördinator 5).

Transitie

Er wordt aangegeven dat iedere gemeente het CJG zelf heeft vormgegeven. Ook wordt aangegeven dat er veel in ontwikkeling is door de transitie en er veel onduidelijkheid is. Eén CJG geeft aan ook voordelen te zien van het feit dat de gemeente een grotere rol krijgt.

"Maar alle gemeenten zijn nog erg zoekende hoe ze het per 2015 moeten organiseren." (Coördinator 1).

"Eerlijk gezegd kan ik me er moeilijk een beeld bij vormen wat er allemaal gaat veranderen." (Coördinator 3).

“Er is een grote bezuiniging dus veel dingen moeten veel meer aan de voorkant, dus aan de preventieve kant gebeuren.” “Ik vind dit een heel groot voordeel. Dat de gemeente dit doet.” (Coördinator 2).

4.4 Deelvraag 4

Wat is voor de hulpverleners van de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg de gewenste situatie rondom hulp aan ouders die te maken hebben met (v)chtscheidingsproblematiek?

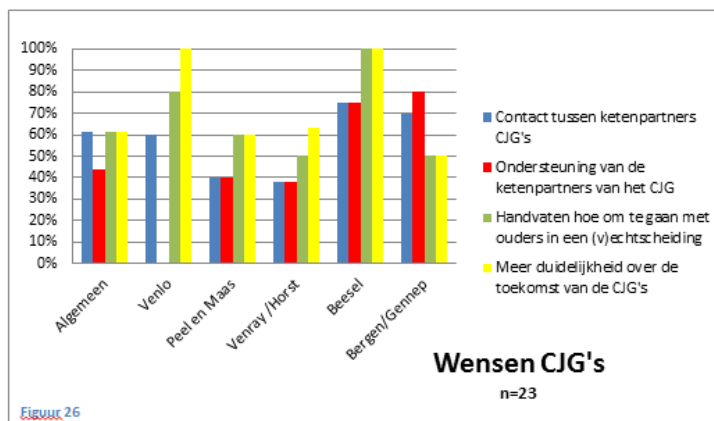
Enquête

Wensen voor de toekomst

61 procent van de respondenten wil meer duidelijkheid over de toekomst van het CJG.

61 procent van de respondenten geeft aan meer handvaten te willen over hoe om te gaan met (v)chtscheidingen.

Het CJG Beesel (75 procent) en het CJG Bergen Gennep (80 procent) willen meer ondersteuning vanuit hun eigen CJG. (zie figuur 26)

Ideale situatie

Hulpverleners van het CJG geven aan dat bij de ideale situatie rondom de hulpverlening aan ouders bij (v)chtscheidingen men zich moet focussen op het belang van het kind. Ook willen zij ouders meer aanspreken op hun verantwoordelijkheid als ouder.

Meer samenwerking tussen de verschillende disciplines bij een aantal hulpverleners gewenst is. De wens voor meer opleiding/training rondom het omgaan met ouders in (v)chtscheidingen is er. “Gedegen opleiding in - een aantal - van eerder genoemde methodieken.” (Anoniem, 2014).

Bij het omschrijven van de ideale situatie wordt genoemd dat onpartijdigheid soms lastig is en dat het fijn zou zijn om met twee personen de hulpverlening aan ouders rondom (v)chtscheidingen te bieden.

Tijdens de hulpverlening zou de ideale situatie ruimte geven aan ouders om eerst hun emoties te kunnen bespreken, voordat er hulp wordt geboden. “Dus gesprekken waarin emoties een plek kunnen krijgen. Pas daarna kan realistisch gekeken worden naar afspraken maken rondom kinderen omgang etc.” (Anoniem, 2014) (zie bijlage 5, tabel 1).

Interviews

Wensen algemeen

Laagdrempelig blijven wordt door drie CJG's benoemd. Duidelijkheid over de toekomst en samenwerking worden beiden door één CJG benoemd. Preventief werken wordt door één CJG genoemd.

“Ik zou er voor pleiten om in het preventieve stuk, laagdrempelig te blijven, zodat je voldoende contact

hebt en dat ouders weten waar ze terecht kunnen.” (Coördinator 3).

“Het CJG kan in de toekomst een grotere rol hebben als schakel in de Jeugdhulpverlening.” (Coördinator 2).

Wensen (v)chtscheidingen

Preventief werken wordt door twee CJG's genoemd. Ouders moeten samenwerken in hun rol als ouder volgens het CJG Bergen/Gennep. Volgens twee CJG's moeten kinderen gespaard worden.

“Ik zit heel graag op het preventieve stuk, het voorkomende stuk.” (Coördinator 3).

“Ik wil graag het taboe weghalen.” (Coördinator 4).

“De kinderen proberen te sparen, niet de dupe te laten zijn.” (Coördinator 3)

5. Conclusies en discussie

5.1 Deelvraag 1

Hoe ziet binnen de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg het huidige hulpverleningsproces gericht op ouders die te maken hebben met (v)chtscheidingsproblematiek eruit?

Hulpverleners vinden een echtscheiding vooral een (v)chtscheiding wanneer het belang van het kind niet meer vooropstaat. Dit geeft aan dat hulpverleners het belang van het kind hoog in het vaandel hebben staan. Ook ‘ouders kunnen niet op een normale manier communiceren’ scoort hoog. Uit het onderzoek blijkt dat consulenten de eerste gesprekken voeren, dit zijn oriënterende gesprekken. Waar mogelijk helpen zij ouders in een (v)chtscheiding zelf. Daarna verwijzen zij door naar hun ketenpartners. Deze ketenpartners verwijzen 10-30 procent van de ouderkoppels in (v)chtscheidingen door. Uit het onderzoek blijkt dat deze doorverwijzingen vaak leiden naar tweedelijns zorg (BJZ/RVK/rechtbanken). De frequentie waarmee hulpverleners ouderkoppels en kinderen in een (v)chtscheiding begeleiden is hoog. Dit verhoogt het belang van dit onderzoek. Er wordt weinig doorverwezen naar vrijgevestigde. Hieruit is te concluderen dat hulpverlening rondom (v)chtscheidingen werkt als een ‘gesloten circuit’, waarin nieuwkomers weinig kansen lijken te hebben. Wat opviel was dat onder de respondenten zich drie mannen bevonden. Aangezien er geen steekproef heeft plaatsgevonden is dit een realistische afspiegeling van de praktijk. Dit betekent dat de hulpverlening rondom (v)chtscheidingen voornamelijk wordt uitgevoerd door vrouwen. *Volgens de literatuur van Peeters (1993) bieden mannelijke hulpverleners meer steun en herkenning aan een man. Dit komt door mannelijke socialisatie; mannen begrijpen mannen beter (Peeters, 1993, p.97).*

In de huidige situatie wordt er verschillend naar samenwerking tussen CJG's gekeken. De wensen over de samenwerking worden weergegeven bij deelvraag 4.

In het huidige hulpaanbod bij (v)chtscheidingen proberen de hulpverleners van het CJG het belang van het kind voorop te stellen. Dit komt door (v)chtscheidingen (die vaak voorkomen binnen Noord Limburg)

in gevaar. De consultants en sommige coördinatoren bieden de eerste hulp, vaak in de vorm van advisering. Daarna wordt doorverwezen naar ketenpartners, die op hun beurt 10 tot 30 procent doorverwijzen naar tweedelijns hulpverlening. Uit dit percentage is te concluderen dat ook de ketenpartners bij één derde van de (v)chtscheidingen vast lijken te lopen in het hulpverleningsproces. De oorzaken en gevolgen hiervan zijn te vinden bij deelvraag twee en drie.

5.2 Deelvraag 2

Welke mogelijkheden bestaan er binnen het huidige hulpaanbod aan ouders die te maken hebben met (v)chtscheidingsproblematiek binnen de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg? (Wat werkt wel)?

CJG Peel en Maas geeft aan dat zij minder problemen lijken te ervaren dan de andere CJG's rondom de hulpverlening bij (v)chtscheidingen. Volgens hen komt dat door het feit dat zij werken met een breed netwerk. Ook bestaat het conceptidee van het CJG binnen de gemeente Peel en Maas al langer onder de naam Jeugdstation. Hierdoor hebben zij waarschijnlijk meer ervaring in het samenwerken met hun netwerk. De pilot gezinscoaches wordt door meerdere CJG's als positief en als mogelijkheid voor de toekomst ervaren. *Gezinscoaches zijn er voor alle kinderen/jongeren van 0-23 jaar en hun ouders. De gezinscoach ondersteunt ouders in de opvoeding, zowel bij lichte- als complexe opvoedingsvragen. Daarbij bepaalt een gezinscoach samen met het gezin welke hulp er nodig is. De gezinscoach is onderdeel van het traject één gezin, één plan, één regisseur (Jeugdstation, z.d.).*

Kijkend naar mogelijkheden, moet er rekening gehouden worden met kennis, vaardigheden, ervaringen, kosten en effectiviteit. Uit de enquête blijkt dat de hulpverleners van het CJG vooral bekend zijn met de methodieken Mediation en KIEScoaching. Mediation is bij veel respondenten bekend en de ervaringen en effectiviteit zijn hoog beoordeeld. *Over de effectiviteit van Mediation zegt Ince (2013) het volgende: "De gemiddelde effectgrootte van Mediation is $d=0.36$. Dit is een klein tot matig effect. De grootste effecten zijn gevonden op de relatie tussen de partners (tussen 0.53 en 0.81 gemeten bij drie studies). Geconcludeerd wordt dat Mediation vergeleken met juridische procedures tot betere uitkomsten leidt."* (Ince, 2013, p.8).

Ook KIEScoaching heeft een hoge bekendheid, maar er is minder mee gewerkt en hij wordt lager beoordeeld op effectiviteit. Op ervaringen scoort hij echter goed. *KIEScoaching wordt door het NJI erkend als 'goed onderbouwd' (NJI, z.d.).*

Uit de interviews blijkt dat de CJG's openstaan voor en het belang inzien van het betrekken van het sociale netwerk van ouders bij (v)chtscheidingen. De Eigen Kracht methode sluit hierbij aan aangezien *"Eigen Kracht gericht is op het vinden van een oplossing uitmondend in een Eigen Kracht-plan dat een proces van samenwerking op gang brengt in de eigen kring"* (Beek, Muntendam & Goorhuis, 2013).

Twee van de vijf CJG's geven aan dat er (financiële) mogelijkheden zijn tot bijscholing.

Uit de beantwoording van de stellingen in de enquête blijkt dat de respondenten zich het meest bekwaam voelen in het wijzen van ouders op hun verantwoordelijkheid als ouder, met name als zij het kunnen linken aan de belangen van het kind. Er wordt aangegeven dat dergelijke situaties herkenbaar zijn in de praktijk. Aangezien zij er redelijk vaardig in zijn en zowel KIEScoaching als Mediation deze competenties vragen, biedt dit mogelijkheden.

Binnen het CJG Noord Limburg bestaan de volgende mogelijkheden rondom het hulpaanbod:

- het inzetten van een breed netwerk (samenwerking),
- het inzetten van de methodieken KIEScoaching, gezinscoaches en Mediation en
- het ruimte bieden aan hulpverleners om ouders op hun verantwoordelijkheden te wijzen, zodat zij het belang van kinderen voorop stellen.

5.3 Deelvraag 3

Welke belemmeringen worden ervaren door hulpverleners van de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg, rondom hulp aan ouders die te maken hebben met (v)chtscheidingsproblematiek?

Uit het vooronderzoek blijkt dat er een aantal methodieken zijn, waarvan alle CJG's kennis zouden moeten hebben. Uit de enquête is gebleken dat dit in Noord Limburg niet het geval is. De gezinscoaches, die gezien worden als plan van de toekomst, hebben gemiddeld niet meer kennis over de methodieken dan de andere respondenten. De methodieken zijn een hulpmiddel in de hulpverlening en daarom is dit een belemmering.

Gemiddeld begeleiden de hulpverleners één tot vijf ouderkoppels per maand. De frequentie is hoog, maar de kennis en vaardigheden blijven klaarblijkelijk achter. Dit vormt een belemmering.

Uit de enquête blijkt dat de respondenten moeite hebben met een aantal vaardigheden binnen de hulpverlening aan ouders bij (v)chtscheidingen. Zij hebben moeite om te gaan met ouders die hun problemen op de kinderen projecteren, zij hebben moeite om ouders in een (v)chtscheiding samen aan tafel te krijgen en het blijkt lastig te zijn om aan de verwachting van ouders te voldoen. De ouders zien de hulpverleners namelijk vaak als 'goedkope' mediators en hiervoor zijn zij niet opgeleid. Uit de enquête blijkt dat onpartijdig blijven bij de hulpverlening aan vechtende ouders deel uitmaakt van de ideale situatie. Aangezien de CJG's werken met één gezin, één plan, één regisseur (waarbij maar één hulpverlener aanwezig is) en met gezinscoaches (waarbij ook maar één hulpverlener aanwezig is), is onpartijdigheid erg belangrijk. *Eén gezin één plan is in de nieuwe Jeugdwet 2015 opgenomen. In deze methode is er één hulpverlener die alle zorg rondom een gezin coördineert, zodat er één plan ontstaat (NJI, z.d.).* Uit de enquête blijkt verder dat het merendeel van de hulpverleners zich bekwaam voelt in het onpartijdig zijn, maar uit de interviews blijkt dat niet alle coördinatoren zich hierbij aansluiten. Ook het feit dat onpartijdig blijven meerdere malen wordt benoemd als onderdeel van de ideale situatie, laat zien dat dit nog niet altijd werkelijkheid is. Gekeken naar de belangrijke rol van onpartijdigheid in het

hulpverleningsproces, is dit op dit moment te benoemen als belemmering.

De transitie van de Jeugdzorg en de gevolgen daarvan zijn al besproken in het vooronderzoek. Ook uit het praktijkonderzoek komt naar voren dat de transitie van de Jeugdzorg wordt ervaren als belemmering binnen de hulpverlening. Er is veel onzekerheid over de toekomst, wat er voor lijkt te zorgen dat de focus minder ligt op het bieden van hulpverlening en samenwerking. De CJG's zijn op het moment aan het bekijken hoe zij de transitie kunnen 'overleven'. Sommigen verwachten te krimpen, anderen verwachten meer verantwoordelijkheden en taken te krijgen. Ook in de enquête wordt aangegeven dat er veel behoefte is aan duidelijkheid over de toekomst. Alles overziend vormt de aankomende transitie een belemmering voor de hulpverlening

Binnen het CJG Noord Limburg bestaan de volgende belemmeringen rondom het hulpaanbod:

- het feit dat hulpverleners weinig kennis hebben over een groot aantal methodieken,
- het feit dat hulpverleners vaardigheden missen bij het voorkomen van projectie van problemen op kinderen, ruziënde ouders samen aan tafel krijgen, onpartijdig blijven en functioneren als mediator, en
- de onduidelijkheid door de transitie van de Jeugdzorg in 2015.

5.4 Deelvraag 4

Wat is voor de hulpverleners van de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg de gewenste situatie rondom hulp aan ouders die te maken hebben met (v)chtscheidingsproblematiek?

Het feit dat er een aantal CJG's zijn die behoefte hebben aan samenwerking komt zowel uit de enquête als uit de interviews naar voren. *"Goed kunnen samenwerken is voor de toekomst van iedere organisatie van groot belang." Samenwerking is van belang omdat iedere organisatie kan bijdragen waar zij echt goed in zijn (Kaats & Opheij, 2011).* Volgens de literatuur is samenwerking dus positief voor de hulpverlening. Hieruit is te concluderen dat samenwerking een belangrijk aspect is van het (toekomstige) hulpaanbod. Uit de enquête blijkt dat de hulpverleners van het CJG meer handvaten willen over hoe om te gaan met ouders in een (v)chtscheiding. Ook geven hulpverleners van het CJG aan dat zij in de hulpverlening aan ouders, de focus willen leggen op het belang van het kind, zij willen ouders op hun verantwoordelijkheden wijzen. Door een aantal hulpverleners wordt de wens geuit voor meer opleiding/training rondom de hulpverlening bij (v)chtscheidingen. Hulpverleners geven aan dat ouders eerst de kans moeten krijgen om hun emoties te uiten, voordat verder wordt gegaan met het hulpverleningstraject. Uit de interviews blijkt dat de CJG's het belangrijk vinden om laagdrempelig te blijven. Dit hangt samen met de wens om preventief hulp te bieden bij (v)chtscheidingen.

Laagdrempeligheid (eerstelijnszorg) en preventieve hulp sluiten goed aan bij de taken van de CJG's.

Binnen het CJG Noord Limburg bestaan de volgende wensen rondom het hulpaanbod:

- meer samenwerking (binnen het eigen CJG en tussen CJG's Noord Limburg onderling)
- handvaten hoe om te gaan met (v)chtscheidingen (opleiding/training),

- de focus tijdens hulpverlening leggen op het belang van het kind en ouders de ruimte geven hun emoties te uiten voor dat de hulpverlening start,
- laagdrempelig blijven en preventieve hulp bieden.

5.5 Vraagstelling

Wat zijn de wensen en de mogelijkheden van en de belemmeringen voor de hulpverleners van de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg, in het bieden van hulpverlening aan ouders die te maken hebben met (v)chtscheidingsproblematiek?

Uit het onderzoek blijkt dat er zowel op beleidsniveau als op organisatorisch en uitvoerend niveau belemmeringen en mogelijkheden zijn.

De belemmeringen zitten vooral in het aanbieden van kennis over de hulpverlening bij (v)chtscheidingen en de daarbij passende methodieken (organisatorisch niveau), in bepaalde vaardigheden die missen (uitvoerend niveau) en in de onduidelijkheid over de rol van het CJG door de transitie (beleidsniveau). De mogelijkheden zitten vooral in de samenwerking (organisatorisch niveau), in het inzetten van de methodieken KIEScoaching en Mediation (uitvoerend niveau) en in het inzetten van de vaardigheden die wel beheerst zijn door de hulpverleners (uitvoerend niveau). Verder is in de loop van het onderzoek de indruk ontstaan dat de hulpverleners van het CJG Noord Limburg erg bereidwillig zijn om de hulpverlening te verbeteren. De wensen van het CJG Noord Limburg sluiten aan bij de mogelijkheden. Ze willen meer samenwerking zien en hebben de wens geuit om meer handvaten (trainingen) te ontvangen rondom (v)chtscheidingen. De hulpverleners willen het belang van het kind voorop stellen en rekening houden met de emoties van de ouders. Een aantal methodieken biedt daartoe weer mogelijkheden. De overige wensen (laagdrempeligheid, preventieve hulp bieden) sluiten aan bij de taken van het CJG.

5.6 Discussie

Betrouwbaarheid en validiteit:

Om te zorgen voor een betere brontriangulatie was het een optie geweest om ook ouders te betrekken bij dit onderzoek. Ouders bieden extra perspectief door hun ervaringen rondom (v)chtscheiding en ervaringen met de huidige hulpverlening. Door de tijdslimiet was dit niet haalbaar. Daarnaast zou een hogere respons ervoor zorgen de conclusies van dit onderzoek nog betrouwbaarder zouden zijn. Een respons van 66 procent is voldoende, maar meer is altijd beter.

Afbakening:

Bij de start van het onderzoek is in overleg met de opdrachtgever besloten om het traject voordat ouders bij het CJG terecht komen (scholen, huisartsen) buiten beschouwing te laten. Dit voorproces is wel van belang voor de hulpverlening. Hoe eerder je ouders op de juiste 'plek' hebt, hoe beter. Voor dit

onderzoek werd de groep respondenten te divers en te groot, vandaar deze beslissing.

Nog niet onderzocht:

Er is op dit moment nog erg veel onduidelijk over de toekomst van de Jeugdzorg en daarmee ook de toekomst van het CJG. De gemeenten zijn vanaf 2015 verantwoordelijk voor het budget en zij geven aan nog niet precies te weten hoe de Jeugdzorg eruit gaat zien, waardoor het voor dit onderzoek onmogelijk was om een inschatting te maken van het budget wat eventueel beschikbaar is voor verbeteringen. Verder zijn de CJG's op dit moment bezig met een pilot gezinscoaches. Een pilot houdt in dat er nog geen effectiviteitsmeting van deze methode heeft plaatsgevonden. Er wordt wel positief aangekeken tegen deze pilot, maar hierover zijn nog geen feiten bekend.

Verbeterpunten:

In de enquête is gebruik gemaakt van een vijfpuntenschaal. Hier is voor gekozen omdat dit de meest betrouwbare schaalverdeling is. De middelste (derde) optie; 'neutraal', werd veel gekozen als er vragen werden gesteld over de bekwaamheid. Neutraal kan op twee manieren geïnterpreteerd worden. Namelijk als 'de respondenten zijn neutraal bekwaam' of als 'de respondenten voelen zich niet bekwaam, anders hadden zij wel voor optie vier (bekwaam) gekozen'. Er is in dit onderzoek besloten dat wanneer respondenten aangaven dat een stelling herkenbaar was, maar er daarnaast veel 'neutraal bekwaam' was ingevuld, dit zou worden geïnterpreteerd als; 'de respondenten voelen zich niet bekwaam, anders hadden ze wel voor optie vier (bekwaam) gekozen'.

Verder hebben zowel consultants als ketenpartners deze enquête ingevuld. Consultants verwijzen door naar ketenpartners, ketenpartners verwijzen door naar andere instanties. In het vervolg zouden deze twee groepen een aparte enquête moeten ontvangen, zodat de doorverwijzingsgegevens gemakkelijker te analyseren zijn. In dit onderzoek is gekeken naar de functies, op basis daarvan zijn gegevens gescheiden.

5.7 Suggesties vervolgonderzoek

- * Onderzoek naar het voortraject. Hoe, door wie en wanneer worden ouders met (v)echtscheidingsproblematiek naar het CJG doorverwezen. Dit is van belang omdat het CJG laagdrempelige eerstelijnszorg biedt en dus vroegtijdig in wil grijpen.
- * Onderzoek naar de rol van de gezinscoach bij (v)echtscheidingen. Uit het onderzoek blijkt dat de gezinscoach als de toekomst wordt gezien, maar dat zij gemiddeld genomen niet meer kennis/vaardigheden rondom (v)echtscheidingen hebben dan andere hulpverleners. Nadat de pilot is afgrond zou er ook onderzocht moeten worden welk aandeel de gezinscoaches hebben in de hulpverlening.
- * Onderzoek naar de rol van Eigen Kracht bij (v)echtscheidingen. Uit het onderzoek blijkt dat de CJG's het sociale netwerk belangrijk vinden en volgens de literatuur sluit Eigen Kracht hierbij aan. Eigen

Kracht-conferenties worden echter nog weinig ingezet bij de CJG's en er is nog niet onderzocht hoe deze methodiek binnen de CJG's werkzaam zou kunnen zijn.

5.8 Aanbevelingen voor de praktijk

5.8.1 Uitvoerend niveau

* De methodieken die het beste aansluiten bij de kennis, vaardigheden, ervaringen en wensen van het CJG zijn volgens dit onderzoek KIEScoaching en Mediation. Ook lijkt Eigen Kracht een mogelijkheid te bieden. De heer Heldens kan deze methodieken laten aansluiten bij de functie en mogelijkheden van het CJG.

* De heer Heldens kan in samenwerking met de CJG's richtlijnen opstellen, waarin beschreven wordt hoe te handelen bij hulpverlening aan ouders in een (v)chtscheiding. De richtlijnen omschrijven de aandachtspunten, een stappenplan en op welk punt doorverwijzing noodzakelijk is.

5.8.2 Organisatorisch niveau

* De heer Heldens kan zorgen voor meer algemene kennis over alle methodieken die toepasbaar zijn bij (v)chtscheidingen. Dit kan hij doen door een aantal consulenten een cursus te laten volgen, deze consulenten kunnen die informatie doorspelen aan andere hulpverleners.

5.8.3 Beleidsniveau

* Er is vanuit de CJG's duidelijk de wens om laagdrempelig en preventief te werken bij (v)chtscheidingen. (V)chtscheidingsexpert Ed Spruijt heeft het idee geopperd om een ouderschapsplan op te stellen voordat kinderen geboren worden. De heer Heldens kan dit idee onder de aandacht brengen bij de verschillende netwerken (waarin onder andere de beleidsmedewerkers van de gemeenten zitten) waarin hij actief is. De maatregel van Ed Spruijt, sluit aan bij de wens van de CJG's om preventief te werken.

Literatuur

- Alles over marktonderzoek. (2014). *Steekproefcalculator*. Geraadpleegd op 6 maart 2014, van <http://www.allesovermarktonderzoek.nl/Steekproef-algemeen/steekproefcalculator>
- Beek, F. van., Muntendam, M. & Goorhuis, M. (2013). *De kleine gids; Eigen Kracht-conferentie 2013* (2^e druk). Deventer: Kluwer.
- Broeders, A.M. & Wolswinkel, L. (z.d.). *Scheiding en de zorg voor kinderen, handreiking voor gemeenten*. Geraadpleegd op 20 februari 2014, van <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/brochures/2010/06/29/scheiding-en-de-zorg-voor-de-kinderen-handreiking-voor-gemeenten/jz-3005354b.pdf>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2013, 29 oktober). *Huwelijksontbindingen; door echtscheiding en overlijden*. Geraadpleegd op 20 februari 2014, van [http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=37425ned&D1=a&D2=0,10,20,30,40,50,\(1-1\)-I&HDR=G1&STB=T&VW=T](http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=37425ned&D1=a&D2=0,10,20,30,40,50,(1-1)-I&HDR=G1&STB=T&VW=T)
- Centrum voor Jeugd en Gezin. (2014). *Welkom op de website van het Centrum voor Jeugd en Gezin*. Geraadpleegd op 6 maart 2014, van www.cjg.nl
- De Telegraaf. (2013, 2 oktober). *Overzicht familiedrama's*. Geraadpleegd op 19 februari 2014, van http://www.telegraaf.nl/binnenland/21876065/_Overzicht_familiedrama_s_.html
- Dijk, M. van. & Prinsen, B. (z.d.). *Opvoedingsondersteuning in het Centrum voor Jeugd en Gezin*. Geraadpleegd op 28 februari 2014, van <http://www.nji.nl/nl/OpvoedingsondersteuninginhetCJG.pdf>
- Donk, C. van der & Lanen, B. van. (2011). *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn*. Bussum: Coutinho.
- Driesen, L. (2012). *Ik wil mama én papa allebei! Over echtscheiding, verwerking, loyaliteit en hulpverlening*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant Uitgevers n.v.
- EenVandaag. (2013, 31 augustus). *[v]echtscheiding*. Geraadpleegd op 14 februari, van <http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1363324#sthash.mpJlt55D.dpuf>
- Eldering, L. (2008). *Cultuur en opvoeding* (5^e druk). Rotterdam: Lemniscaat.
- Expertisecentrum voor jeugd, samenwerking en ontwikkeling. (2012). *Transitie Jeugdzorg*. Geraadpleegd op 6 maart 2014, van <http://www.jsn.nl/transitieJeugdzorg>
- Hulscher, M. (2013, 10 mei). *Hoe voorkom je een vechtscheiding?* Geraadpleegd op 20 februari 2014, van

http://www.telegraaf.nl/vrouw/relatie/scheiden/scheidingscoach/21553394/_Hoe_voorkom_je_een_v_echtscheiding_.html

- Ince, D. (2013, maart). *Wat werkt bij scheiding?* Geraadpleegd op 16 mei 2014, van [http://www.nji.nl/nl/\(311053\)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_scheiding.pdf](http://www.nji.nl/nl/(311053)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_scheiding.pdf)
- Jeugdstation; Centrum voor Jeugd en Gezin. (z.d.). *Gezinscoaches*. Geraadpleegd op 16 mei 2014, van <http://www.jeugdstation.nl/ouders-en-verzorgers/page/gezinscoches>
- Kaats, E. & Opheij, W. (2011). *Leren samenwerken tussen organisaties*. Deventer: Kluwer.
- Krabbendam, G.J. (2013, 4 oktober). *Begeleide omgang bij (vecht) scheidingen in Limburg van start*. Geraadpleegd op 19 februari 2014, van <http://limburg.groenlinks.nl/taxonomy/term/280>
- Langedijk, W. (2007). *Beter scheiden; redelijke afspraken, minder stress*. Amsterdam: Uitgeverij SWP
- MAX. (2013, 10 oktober). *Steeds vaker vechtscheiding in plaats van echtscheiding*. Geraadpleegd op 20 februari 2014, van http://www.gezond24.nl/tv-uitzending/g24_745/Steeds-vaker-vechtscheiding-in-plaats-van-echtscheiding
- Molen, H. van der, Perreijn, S. & Hout, M. van den. (2007). *Klinische psychologie: theorieën en psychopathologie*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Nederlands Jeugd Instituut. (z.d.). *Dappere Dino's (CODIP-NL 6-8 jaar)*. Geraadpleegd op 28 februari 2014, van [http://www.nji.nl/nl/Kennis/Databanken/Databank-Effectieve-Jeugdinterventies/Dappere-Dinos-\(CODIP-NL-6-8-jaar\)](http://www.nji.nl/nl/Kennis/Databanken/Databank-Effectieve-Jeugdinterventies/Dappere-Dinos-(CODIP-NL-6-8-jaar))
- Nederlands Jeugd Instituut. (z.d.). *KIES – kinderen in echtscheidingssituaties*. Geraadpleegd op 19 mei 2014, van <http://www.nji.nl/nl/Kennis/Databanken/KIES---kinderen-in-echtscheidingssituaties>
- Nederlands Jeugd Instituut. (z.d.). *Netwerk*. Geraadpleegd op 26 februari 2014, van <http://www.nji.nl/Netwerk>
- Nederlands Jeugd Instituut. (z.d.). *Ontwikkelingen*. Geraadpleegd op 19 mei 2014, van <http://www.nji.nl/Multiprobleemgezinnen-Beleid-Ontwikkelingen>
- Nederlands Jeugd Instituut. (2008). *Opstandige kinderen: een compleet oudertrainingsprogramma*. Geraadpleegd op 28 februari 2014, van <http://www.nji.nl/nl/Kennis/Databanken/Opstandige-kinderen-een-compleet-oudertrainingsprogramma>

- Nederlands Jeugd Instituut. (z.d.). *Protocol Echtscheiding 0-4 jaar 'Tinker Bell' Kinderdagverblijven*. Geraadpleegd op 26 februari 2014, van <http://www.nji.nl/nl/Kennis/Databanken/Protocol-Echtscheiding-0-4-jaar-Tinker-Bell-Kinderdagverblijven>
- Peer, C. van. (2007). *De impact van een (echt)scheiding op kinderen en ex-partners*. Geraadpleegd op 28 februari 2014, van <https://www.google.nl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&cad=rja&ved=0CDsQFjAC&url=http%3A%2F%2F2013.steunpuntjeugdhulp.be%2Fosbj%2Ffiles%2FFile%2Fosbj%2FPublicaties%2F2007-03-impact-echtscheiding-samenvatting.pdf&ei=RpAQU6e2IYr9ygPYr4LoDw&usg=AFQjCNE1z149z0I6tfIFYAJWc3m32V72GA&bvm=bv.61965928,d.bGQ>
- Peeters, M. (1993). *Alledaagse ongelijkheid; sekse- en klasseverschillen in de hulpverlening*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant uitgevers.
- Rixtel, J. van. (z.d.). *ThesisTools online enquêtes*. Geraadpleegd op 7 april 2014, van <http://thesistools.com/>
- Spruijt, E. & Kormos, H. (2010). *Handboek scheiden en de kinderen; voor de beroepskracht die met scheidingskinderen te maken heeft*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Transitie Jeugdzorg Noordoost Brabant. (z.d.). *Ambulante Jeugdzorg via Centra Jeugd en Gezin*. Geraadpleegd op 19 februari 2014, van <http://www.cjggeeftantwoord.nl/media/item/49/folder-transitieze-Jeugdzorg.pdf>
- Trouw, (2008, 6 februari). *Scheidingen en armoede beïnvloeden schoolprestaties*. Geraadpleegd op 26 februari 2014, van <http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/1304773/2008/02/06/Scheiding-en-armoede-be-iuiml-nvloeden-schoolprestaties.dhtml>
- Ven, J.P. van de. (2009). *Omgaan met een scheiding*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Zembla. (2013, 9 oktober). *Jeugdzorg: bij vechtscheiding gezag naar 1 ouder*. Geraadpleegd op 20 februari 2014, van http://zembla.incontxt.nl/seizoenen/2013/afleveringen/10-10-2013/Jeugdzorg_bij_vechtscheiding_gezag_naar_1_ouder
- Zabel, C. (2013, 24 mei). *How do I find a mediator?*. [Online afbeelding]. Gedownload op 5 juni 2014, van <http://livesshattered.com/wp-content/uploads/2013/05/mediator1.jpg>

Bijlagen

Bijlage 1: Begrippenlijst

- **Exosysteem**
Hiertoe behoren de settings waar een kind niet direct iets mee te maken heeft, maar die wel invloed hebben op de ontwikkeling van het kind. Voorbeeld: Werkplek ouders.
- **Good Practices**
Methodieken of interventies waarvan gebleken is dat ze goed werken.
- **Hulpverleners**
De professionals (consulenten, ketenpartners en coördinatoren) die de hulp bieden aan ouders en/of kinderen.
- **Inclusiecriteria**
Insluiting (op basis van kenmerken een groep afbakenen)
- **Ketenpartners**
Een groep van hulpverleners die een samenwerkingsverband hebben met de CJG's.
- **Microsysteem**
Hiertoe behoren de settings waar een kind direct mee te maken heeft. Voorbeeld: Gezin of school.
- **Methodiek**
Een beschreven manier om volgens een bepaalde manier met een situatie om te gaan.
Voorbeeld: Triple P.
- **Mesosysteem**
Hiertoe behoren de connecties tussen de verschillende microsystemen. Voorbeeld: Relatie tussen school en ouders.
- **Macrosysteem**
Hiertoe behoren de settings op maatschappelijk gebied. Voorbeeld: Waarden, geloofsovertuiging.
- **Nederlands Jeugd Instituut (NJI)**
Kennis instituut voor alles gelinkt aan jeugd.
- **Participanten**
Doelgroep waarop een onderzoek gericht is. Deze mensen krijgen de kans om mee te doen aan een onderzoek.
- **Respondenten**
Daadwerkelijk aantal mensen die deel hebben genomen aan een onderzoek.
- **Respons**

Term voor 'reactie' op een onderzoek.

Bijlage 2: Samenvatting van het interview met de coördinator van CJG Bergen/Gennep

26 februari 2014

Het CJG heeft op dit moment vijf taakvelden, namelijk; voorlichting en advies, signalering, lichte pedagogische ondersteuning, toe geleiden naar passende hulp en het coördineren van zorg. De CJG's hebben zelf geen mensen in dienst, het is een geheel van ketenpartners. De basispartners zijn overal hetzelfde, namelijk; MEE, GGD, Bureau Jeugdzorg en maatschappelijk werk. Mevrouw Beelen is in Bergen/Gennep coördinator en de enige consulent. Zij geeft aan, aan alle bovengenoemde taken invulling te geven. Bij andere CJG's hebben ze andere consulenten, met andere achtergronden. Iedere gemeente heeft zijn eigen CJG vorm mogen geven, dus niet op alle taken zal bij ieder even zwaar worden ingezet. De transitie van de Jeugdzorg zal deze taakvelden mogelijk veranderen. Het stukje jeugdhulpverlening en jeugdbescherming, wat nu nog taken zijn van Bureau Jeugdzorg, zullen naar alle waarschijnlijkheid overgenomen worden door de gemeenten. De adviesfunctie en informatiefunctie die nu op de voorgrond staan, maken straks naar alle waarschijnlijkheid plaats voor eerstelijnszorg. De zwaardere hulpverlening zal regionaal georganiseerd blijven, want als gemeente heb je daar te weinig kennis van volgens mevrouw Beelen. Mevrouw Beelen denkt dat er in de toekomst meer samen wordt gewerkt met partners en dat daarvoor gewerkt moet worden aan de cultuurverschillen.

In Bergen en Gennep vinden ze op dit moment laagdrempelig zijn erg belangrijk. Bergen en Gennep zijn twee aparte gemeenten, maar ze hebben beiden mevrouw Beelen als coördinator.

Beide gemeenten willen een andere kant op. Gennep vindt de adviesfunctie erg belangrijk en dat willen ze in de toekomst onder gaan brengen in een informatiepunt. Bergen zal waarschijnlijk verder gaan met de gezinscoaches. Alle zeven gemeenten hebben wel aangegeven in de toekomst met gezinscoaches te willen werken.

Mevrouw Beelen vindt een echtscheiding een vchtscheiding worden wanneer ouders niet meer op een redelijke manier met elkaar kunnen overleggen. Dit komt vooral veel voor bij situaties waar nog veel oudzeer of boosheid aanwezig is. Mevrouw Beelen geeft aan dat ze het heel belangrijk vindt om het gezin bij de hulpverlening te betrekken en transparant te werken.

Mevrouw Beelen vindt het lastig wanneer ouders hun rol als ouder niet los kunnen koppelen van hun rol als ex-partner. Vooral de gevallen waarbij ouders er niet zelf uitkomen, komen hier terecht. Mevrouw Beelen geeft aan dat naar haar gevoel de helft van de mensen die bij haar komen, te maken hebben met een (v)chtscheiding. Al is dat in sommige gevallen niet direct de hulpvraag waar ze mee komen. Mevrouw Beelen loopt er in de hulpverlening aan deze ouders vooral tegen aan dat ouders over elkaar komen

klagen. De hulpverlening aan ouders in een (v)echtscheiding kost veel tijd en levert naar verhouding weinig op. Mevrouw Beelen geeft aan dat ze het gevoel heeft er hard voor te moeten werken en ouders niet altijd meewerken. Ze benoemt letterlijk dat ze zichzelf soms ziet als een “goedkope mediator”. De hulpverlening moet in hun “straatje” passen, aldus mevrouw Beelen. Daarnaast zijn ouders ook regelmatig in strijd met de wet. Vooral wanneer het gaat om het voorkomen van contact met de andere ouder. Een kind heeft het recht om beide ouders te zien. Ouders denken dat ze het beste voor hebben met hun kind, maar dat laten ze in hun gedrag niet altijd zien. Mevrouw Beelen geeft aan dat ze het heel belangrijk vindt om het gezin bij de hulpverlening te betrekken en transparant te werken. Mevrouw Beelen verleent veel hulp zelf in vergelijking met andere CJG's. Zij verwijzen veel vaker door. Meestal naar maatschappelijk werk. En ook daar verwijzen ze nog regelmatig door naar de rechtbank of iets dergelijks. De rechtbank handelt in het belang van zijn of haar cliënt en daardoor minder in het belang van het kind, dat vindt mevrouw Beelen jammer.

Bijlage 3: Samenvatting van het interview met de coördinator van CJG Venray/ Horst aan de Maas.

12 maart 2014

Dit CJG is volgens mevrouw Tebbens in 2010 gestart, uit opdracht van de regering destijds om als gemeente iets te realiseren waarin hulpverlening bij elkaar zou komen te werken en zaken konden uitwisselen over aanpak en aanvliegroute. Bij dit CJG zijn Synthese, de GGD en MEE als ketenpartners betrokken. Dat zijn vier consultants en mevrouw Tebbens als coördinator. De consultants verlenen de hulp. Dit CJG is niet meer dan deze mensen plus een website en een telefoonnummer. Ze hebben geen fysiek loket. Mevrouw Tebbens geeft aan dat er altijd de insteek is geweest dat als je hulp wilt verlenen bij ouders en kinderen en je als organisatie laagdrempelig wilt zijn, je niet een voordeur neer moet zetten waar achter organisaties zitten die er toch al zijn. Het CJG Venray/ Horst aan de Maas maakt zich bekend door bijeenkomsten te organiseren. Dit CJG biedt licht pedagogische ondersteuning. Mensen kunnen een afspraak maken en dan treffen ze elkaar in de bibliotheek. Het is redelijk anoniem en dat kan dan tot een max van drie keer. Als men bij drie keer niet voldoende geholpen is, wordt men vaak doorverwezen naar een instelling die achter het CJG zit. Eén van de kernpartners van het CJG, dus dat is een hele korte lijn.

De organisaties gelinkt aan het CJG wisselen kennis uit. De rol van mevrouw Tebbens zit vooral in het organisatorische gedeelte. Het CJG Venray/ Horst aan de Maas werkt in bepaalde onderdelen samen met het CJG Venlo, en zou deze samenwerking graag uitbreiden. Ze willen graag een kleine rol behouden. De regio heeft veel samenwerking volgens mevrouw Tebbens. In samenwerking gaat veel tijd zitten, er zijn veel verschillende overleggen.

Dit CJG heeft een pilot met gezinscoaches. Medewerkers van het CJG zijn allemaal HBO-geschoolde medewerkers, waaronder verpleegkundige, maatschappelijk werkers, pedagogen.

(V)echscheidingen is een thema dat speelt binnen dit CJG/ deze gemeente, er is een bijeenkomst (expertmeeting) opgezet. Een echtscheiding is volgens mevrouw Tebbens een (v)echscheiding op het moment dat ouders zodanig niet met elkaar kunnen uitwerken wat de toekomst is en waar kinderen dan heel veel last van zullen hebben. Mevrouw Tebbens geeft aan dat de tweedelijns hulpverlening duur is en dat moet worden voorkomen dat ouders daar terecht komen. (V)echscheidingen worden doorverwezen naar de ketenpartners van maatschappelijk werk/ Synthese. Mevrouw Tebbens denkt dat het probleem vooral zit in de gesprekken met ouders. Ook geeft ze aan dat (v)echscheidingen vaak een onderliggend probleem zijn.

De transitie bemoeilijkt de hulpverlening, echter ziet mevrouw Tebbens ook mogelijkheden. Ze denkt dat een eenduidige werkwijze voor een oplossing kan zorgen.

Mevrouw Tebbens weet dat binnen sommige organisaties gewerkt wordt met Triple P en dat iedereen bezig is met 'één gezin, één plan'. Ze zou ernaar streven dat het CJG meer regionaal georganiseerd wordt. Ook zou ze graag meer terugkoppeling na doorverwijzing zien.

Bijlage 4: Theorie gevolgen van echtscheidingen voor kinderen.

In 2012 zijn er 18.814 officiële echtscheidingen aangevraagd bij gezinnen met minderjarige kinderen. Naar schatting maken per jaar gemiddeld 70.000 thuiswonende kinderen een echtscheiding mee (CBS, 2014). Het aantal scheidingen is op dit moment erg hoog.

Eén op de drie jongeren ervaart de scheiding als een “vechtscheiding”. Meer dan 5.000 keer per jaar leiden kinderen zo onder de ruzie van hun ouders dat de raad van kinderbescherming moet worden ingeschakeld. (EenVandaag, 31 aug. 2013).

Hieronder staat per leeftijdsgroep welke effecten een scheiding heeft op kinderen, zonder dat het een vechtscheiding is: (Van der Molen, 2007)

Kind 0-2 jaar:

Het kind kan nog niet praten en reageert op stress, spanning en negatieve signalen door meer te huilen. Ook kunnen de ouders door hun overheersende emoties minder sensitief en responsief reageren op het kind. Hierdoor loopt het kind een risico op hechtingsproblematiek.

Wanneer een kind steeds op en neer moet van vader en moeder, raakt het kind zijn vaste ritmes kwijt. Daarnaast is er sprake van een verlieservaring die lange tijd door kan werken in de ontwikkeling van het kind.

Peuter 2-4 jaar

Het identificeren met de ouderrol van beide ouders verloopt moeizamer. Het kind kan de reden van de echtscheiding aan zichzelf relateren en de angsten die ouders dragen kunnen overgedragen worden op het kind.

Kleuter 4-6 jaar

Kleuters leggen regelmatig de schuld van een scheiding bij zichzelf en kunnen het vertrek van een ouder zien als een persoonlijke afwijzing. Kleuters uiten hun boosheid vaak op een andere plek en hebben angsten om de andere ouder ook te verliezen. Als gevolg daarvan kan een kind ook achteruit gaan in zijn ontwikkeling (regressieverschijnselen) en blijft zitten met veel vragen en onzekerheden over de toekomst die ook in angst getoond kunnen worden.

Jong basisschoolkind 6-9 jaar

Een kind van deze leeftijd maakt zich zorgen om zijn ouders en wil er alles aan doen om zijn ouders tevreden te houden. Het kind identificeert zich vaak met de ouder die het meest een ‘slachtofferrol’ heeft. Doordat het kind te veel zorgen heeft, loopt het kind risico slechter te gaan presteren op school met als gevolg een verstoring van het leerproces. Verhuizing en financiële achteruitgang maken dit risico nog groter, omdat het kind dan uit zijn vertrouwde omgeving wordt gehaald of eventuele hobby’s op moet geven. Gesuggereerd wordt dat jonge kinderen minder realistisch om kunnen gaan met een scheiding.

Jonge kinderen hebben vaker last van verlatingsangst, geven zichzelf sneller de schuld en zullen minder snel op zoek gaan naar beschermers buiten het gezin. (Peer, 2007).

Oudere basisschool kind 9-12 jaar

Een kind van deze leeftijd speelt veel bij vriendjes. Dit ook ter compensatie van de negativiteit binnen het eigen gezin. Het kind ziet dat andere gezinnen nog wel intact zijn en kan zich daardoor in de steek gelaten en verdrietig voelen. Het kind kan de scheiding op deze leeftijd wel begrijpen, maar emotioneel niet verwerken. Ook op deze leeftijd verliest het kind bij verhuizing zijn vriendjes en vastigheid.

Jonge puber 12-14 jaar

Bij een jonge puber zorgt een scheiding voor emotionele verwarring en daarbij loop je kans op vervroegde afwending van het gezin. Wanneer partners een nieuwe relatie aangaan, kan dit voor veel problemen zorgen. De jonge puber kan zich heftig afzetten en kiest sneller partij. Je loopt hierbij ook risico op een horizontale relatievorming tussen ouder en kind. De jonge puber zal vaak elders steun zoeken en daardoor heb je als ouder minder sociale controle op je kind en is er meer risico op 'afglijden'.

Oudere puber 14-17 jaar

Een oudere puber ervaart vooral schaamte, onzekerheid en boosheid wanneer ouders gaan scheiden. De 'beslissende' ouder krijgt vaak de schuld. Oudere pubers verlaten vaak eerder het huis wanneer ouders gescheiden zijn en verliezen eerder hun ontzag en respect voor ouders. Ouders hebben minder toezicht op de puber. De oudere puber heeft vaker last van aanpassingsproblemen en eerder kans op 'afglijden'.

Adolescent 17-20 jaar

Bij de adolescentiefase zie je vaak dat er tijdens een scheiding terugval in de puberfase voorkomt (regressie). Ook geven zij vaak een tegengestelde reactie dan wat hun gevoel zegt (reactieformatie) en laten zij overmatig aanpassingsgedrag zien. Ze zoeken naar compensatie en proberen de situatie te rationaliseren. Wanneer hen dit niet lukt, gaan zij vaak over in de ontkenning of verdringingsfase.

Bijlage 5: Verwerking resultaten enquête

In tabel één zijn de algemene kenmerken van de respondenten te vinden. Met de gekleurde arcering wordt aangegeven voor welk CJG de respondent werkzaam is. Ook is per respondent te lezen wat volgens hem/ haar de ideale situatie rondom hulpverlening aan ouders bij (v)chtscheidingen is

Venlo
Bergen/ Gennep
Peelen Maas
Beesel
Venray/ Horst a.d. Maas
Meerdere CJG's

Persoonlijke gegevens van de respondenten

Tabel 1

	Respondent 1	Respondent 2	Respondent 3	Respondent 4	Respondent 5	Respondent 6	Respondent 7
Geslacht	Vrouw	Vrouw	Vrouw	Vrouw	Vrouw	Vrouw	Vrouw
Leeftijd	29	40	29	38	42	56	37
Samenwerking met CJG	Venlo	Venlo	Beesel, Venlo	Bergen/Gennep, Beesel, Venlo, Venray, horst a.d. Maas, Peel en Maas, Mook/Middelaar	Bergen/Gennep, Venray/ Horst a.d. Maas, Mook Middelaar.	Venlo	Bergen/ Gennep
Organisatie	Stichting Wel.kom Venlo, Beesel	MEE	Boei- Limburg/ huisartsenpraktijk Baarlo	Rubicon Jeugdzorg	Bureau Jeugdzorg	Stichting Wel.kom	Mutsaersstichting
Hoe lang werkzaam	7 jaar	17 Jaar	10 maanden	12 jaar	5 jaar	14 jaar	6 jaar
Functie	Jongerenwerker	Consulent	Kind en jeugdpsycholoog/ POH-GGZ	IAG- medewerker en medewerker toegang	Gedragswetenschapper	Coördinator opvoedingsondersteuning en Kies coach.	Bemoeizorger/ Casemanager huiselijk geweld en voorheen gezinsvoogd
Ideale situatie	Heb enkel gesprekken met jongeren.		Oplossingsgericht en belang van het kind voorop.	Dat ik me kan richten op het onderwerp; 'wat betekent dit voor de kinderen en voor jullie rol als ouders' en dat een ander zich bezighoudt met de zaken daaromheen. duidelijkheid in wie doet wat. Goede samenwerking tussen disciplines.			
Email/telefoon							

	Respondent 8	Respondent 9	Respondent 10	Respondent 11	Respondent 12	Respondent 13	Respondent 14
Geslacht	Man	Vrouw	Vrouw	Man	Vrouw	Vrouw	Vrouw
Leeftijd	54	34	47	49	37	52	53
Samenwerking met CJG	Bergen/Gennep	Venlo	Bergen/Gennep	Bergen/Gennep, Beesel, Venray, Horst a.d. Maas, Peel en Maas, Mook Middelaar	Beesel	Bergen/Gennep	Bergen/Gennep
Organisatie	Mutsaersstichting	Consulent CJG	GGD werkzaam binnen het CJG	Mutsaersstichting	MEE	Maatschappelijk werk binnen WMO	MEE NML
Hoe lang werkzaam	5 jaar	2 jaar	GGD 12 jaar CJG 6 jaar	2 jaar	11 jaar	6 jaar	12 jaar
Functie	Casemanager huiselijk geweld	Consulent	JGZ verpleegkundige CJG coördinator	Casemanager	Consulent	AMW, lid sociaal dorpsteam	Consulent/gezinscoach Horst a.d. Maas, Thuiscoach Gennep
Ideale situatie		Onpartijdig kunnen zijn. Kunnen bemiddelen. Scholing gericht op dit soort casussen.	Dat je tegelijkertijd beide ouders spreekt. Dat deze ouders de discipline op kunnen brengen om een constructief gesprek met elkaar te voeren. Belangrijkste om de ideale situatie te bereiken: de medewerking van beide ouders die het lukt om het belang van de kinderen voorop te stellen. Hoe dit te bereiken: deels door strakke afspraken te maken over de gespreksvoering (respect, uit laten praten e.d.) maar dit is vaker niet toereikend of lukt ouders niet.	altijd starten met mediation.	De mogelijkheid om met beide ouders te reflecteren op hun handelen en gezamenlijk de huidige situatie en toekomstige situatie voor het kind zo ideaal mogelijk te maken.	per geval verschillend. In ieder geval het belang van de kinderen voorop en je rol als opvoeder/ouder kunnen visualiseren in een andere status dan de voormalige relatie	Dat kan heel verschillend zijn. En is per situatie anders. Belangrijk is dat ouders verantwoordelijkheid nemen en begrip tonen aan de kinderen en de kinderen niet confronteren met hun strijd.
Email/telefoon							

	Respondent 15	Respondent 16	Respondent 17	Respondent 18	Respondent 19	Respondent 20	Respondent 21
Geslacht	Vrouw	Vrouw	Vrouw	Man	Vrouw	Vrouw	Vrouw
Leeftijd	51	44	33	60	32	26	29
Samenwerking met CJG	Peel en Maas	Bergen/ Gennep	Venray/ Horst a.d. Maas	Peel en Maas	Bergen/ Gennep, Venray/Horst a.d. Maas, Mook Middelaar	Venray/Horst a.d. Maas	Venray/Horst a.d. Maas
Organisatie	MEE NML, pilot gezinscoaches Peel en Maas	GGD 0-4 jr.	Synthese, Gezinscoach Horst a.d. Maas	Vorkmeer (onderdeel van CJG)	Bureau Jeugdzorg	Bureau Jeugdzorg/ gezinscoach Horst a.d. Maas	Bureau jeugdzorg/ deelnemer pilot Horst a.d. Maas
Hoe lang werkzaam	11 jaar	12 jaar	12,5 jaar	25 jaar	11 jaar	4 jaar	8 jaar
Functie	Senior consulent	Jeugdarts consultatiebureau	Maatschappelijk werk/ gezinscoach	Maatschappelijk werker	Jeugdbeschermer/ hulpverlener/ jeugdreclasserder	Jeugdbeschermer/ gezinscoach	Jeugdhulpverlener/ Jeugdbeschermer/ Pilot medewerker
Ideale situatie	Gedegen opleiding in -een aantal- van eerder genoemde methodieken. \r\n Afstemming/overleg met deskundigen in de gevolgen van echtscheidingen op kinderen. Aanbod van kindercoaching c.q. groepswork voor kinderen uit een vechtscheiding. Mogelijkheid van oudergesprekken voeren met 2 personen. Geschikte vaste fysiek ruimte om die gesprekken te voeren met ouders	aandacht voor het jonge kind in een gezin. Ouders moeten worden verplicht om bij een scheiding begeleiding te krijgen.		Ouders met enige zelfreflectie zou helpen. \r\n of ouders die belang van kind steeds op voorgrond zetten en eigen emoties tijdelijk kunnen parkeren.	Op het moment dat het goed gaat met kind, en zij geen bedreigde kindontwikkeling meer laten zien vinden wij dat de situatie voldoende verbeterd is. Nogmaals, de ontwikkeling van de kinderen is leidend.		meervoudige partijdigheid \r\n commitment \r\n met twee personen de gesprekken voeren
Email/telefoon							

	Respondent 22	Respondent 23	Respondent 24	Respondent 25	Respondent 26	Respondent 27	Respondent 28
<u>Geslacht</u>	Vrouw	vrouw					
<u>Leeftijd</u>	32	53					
<u>Samenwerking met CJG</u>	Peel en Maas	Bergen/Gennep, Venray Horst a.d. Maas					
<u>Organisatie</u>	Algemeen maatschappelijk werk	Consulent van het CJG/ GGZ jeugd					
<u>Hoe lang werkzaam</u>	11 jaar	14 jaar					
<u>Functie</u>	Maatschappelijk werker	GGZ/PSO					
<u>Ideale situatie</u>	Pré-oro's: gesprekken met ouders over het 'uit elkaar gaan' als proces... Dus gesprekken waarin emoties een plek kunnen krijgen. Pas daarna kan realistisch gekeken worden naar 'afspraken maken rondom kinderen/ omgang etc.' Specifiek voor kinderen zijn wij blij dat we naast KIES ook het aanbod hebben voor Kindercoaching. Een laagdrempelige vorm van ondersteuning voor de kinderen in een vechtscheiding. Zodat ook hun emoties een plekje kunnen krijgen m.b.v. een onafhankelijk persoon.	die ideale situatie bestaat niet, anders hadden we ook geen vechtscheidingen. elke casus vraagt veel afstemming, overleg en alertheid					
<u>Email/telefoon</u>							

In figuur één is te vinden wanneer de respondenten een echtscheiding een (v)echtscheiding vinden worden. Er waren bij deze vraag meerdere antwoorden mogelijk. Een echtscheiding wordt een vechtscheiding;

87% zegt wanneer het belang van het kind niet meer voorop wordt gesteld

74% zegt wanneer ouders niet op een normale manier met elkaar communiceren.

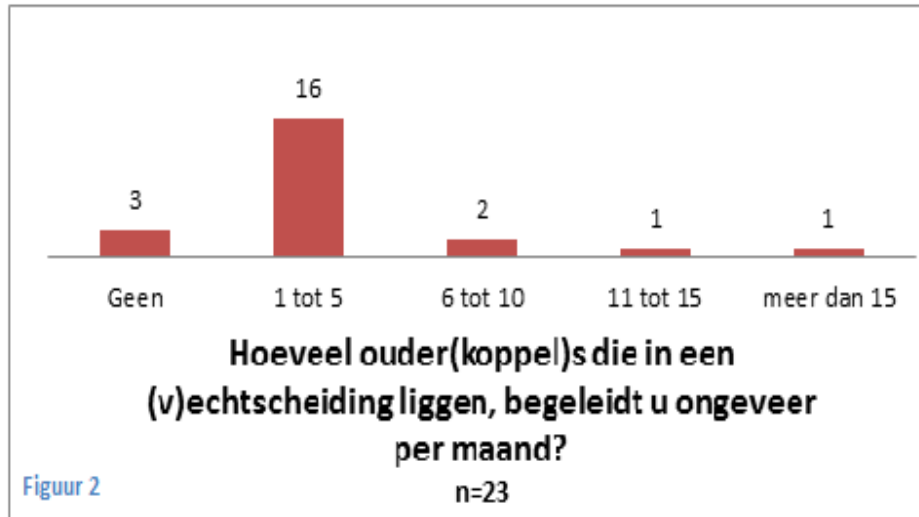
52% zegt wanneer er emotionele of psychische verwaarlozing plaatsvindt.

44% zegt wanneer ouders geen ouderschapsplan op kunnen stellen

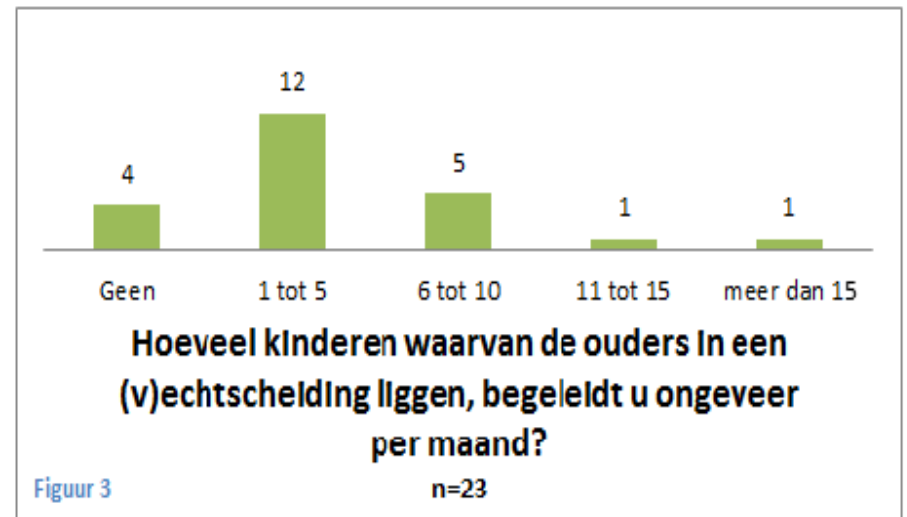
9% zegt wanneer de rechter wordt ingeschakeld.

En 4% zegt anders namelijk; wanneer betrekking en gevoelens een goede afhandeling in de weg staan

In figuur twee is te vinden hoeveel kinderen waarvan de ouders in een (v)chtscheiding liggen de respondenten maandelijks begeleiden. Daarnaast is in figuur 3 te vinden hoeveel ouder(koppel)s die in een (v)chtscheiding liggen de respondenten maandelijks begeleiden.

- 70% geeft aan 1-5 koppels per maand te begeleiden.
- 13% geeft aan geen koppels te begeleiden.
- 9% geeft aan 6-10 koppels per maand te begeleiden.
- 4% geeft aan 11-15 koppels per maand te begeleiden.
- 4% geeft aan meer dan 15 koppels per maand te begeleiden.

- 52% geeft aan 1-5 kinderen per maand te begeleiden
- 22% geeft aan 6-10 kinderen per maand te begeleiden
- 17% geeft aan geen kinderen te begeleiden
- 4% geeft aan 11-15 kinderen per maand te begeleiden
- 4% geeft aan meer dan 15 kinderen per maand te begeleiden.

Venlo Bergen/ Gennep Peel en Maas Beesde Venray/ Horst a.d. Maas Meerdere CIG's	Mee bekend	Niet mee bekend	Veel mee gewerkt	Introductie	Niet mee gewerkt	Cijfers effectiviteit	ervaring en
Kies (Kinderen In EchtscheidingsSituaties)	17 (74%) (1,2,3,4,6,8,9,10,13,14,15,18,19,20,21,22,23)	6 (26%) (5,7,11,12,16,17)	2 (9%) (6,8,22)	2 (9%) (10, 18)	19 (82%) (1,2,3,4,5,7,9,11,12,13,14,15,16,17,19,20,21,23)	6=5 8=3 18=2 22=4 23=3	6=5 22=4 23=3
Kits en Co	3 (13%) (6,14,23)	20 (87%) (1,2,3,4,5,7,8,9,10,11,12,13,15,16,17,18,19,20,21,22)	-	-	23 (100%) (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23)	-	
Zandkastelen	0	23 (100%) (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23)	-	-	23 (100%) (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23)	-	
CODIP (Children Of Divorce Intervention Program)	0	23 (100%) (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23)	-	-	23 (100%) (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23)	-	
Mediation	17 (74%) (4,5,6,7,8,10,11,13,15,16,17,18,19,20,21,22,23)	6 (26%) (1,2,3,9,12,14)	9 (39%) (5,8,10,15,18,19,21,22,23)	2 (9%) (7,17)	12 (52%) (1,2,3,4,6,9,11,12,13,14,16,20)	5=5 7=3 8=3 18=3 19=4 21=4 22=3 23=4	5=5 7=3 17=3 19=5 21=4 22=3 23=4
Triple P Transitions	11 (48%) (3,6,7,8,13,14,16,17,20,21)	12 (52%) (1,2,4,5,9,10,11,12,15,18,19)	3 (13%)	3 (13%)	17 (74%) (1,2,3,4,5,6,9,10,11,12,13)	7=3 8=3 23=4	7=3 14=4

	23)	22)	(8,14,23)	(7,17,22)	3,15,16,18,19,20,21)		17=4 23=4
Cursus voor samengestelde gezinnen	3 (13%) (6,20,23)	20 (87%) (1,2,3,4,5,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,21,22)	-	-	23 (100%) (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23)	-	
JESI (Jij en Echtscheiding)	4 (17%) (3,6,8,10)	19 (83%) (1,2,4,5,7,9,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23)		2 (9%) (8,10)	21 (91%) (1,2,3,4,5,6,7,9,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23)	8=2	
Samen aan zorg	-	23 (100%) (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23)	-	-	23 (100%) (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23)	-	
Opstandige kinderen: een compleet oudertrainingsprogramma	2 (9%) (3,23)	21 (91%) (1,2,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22)	1 (4%) (23)	-	22 (96%) (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22)	23=4	
Dappere Dino's	1 (4%) (10)	22 (96%) (1,2,3,4,5,6,7,8,9,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23)	-	-	23 (100%) (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23)	-	
Parenting Through Change	1 (4%) (6)	22 (96%) (1,2,3,4,5,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22)	-	-	23 (100%) (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23)	-	

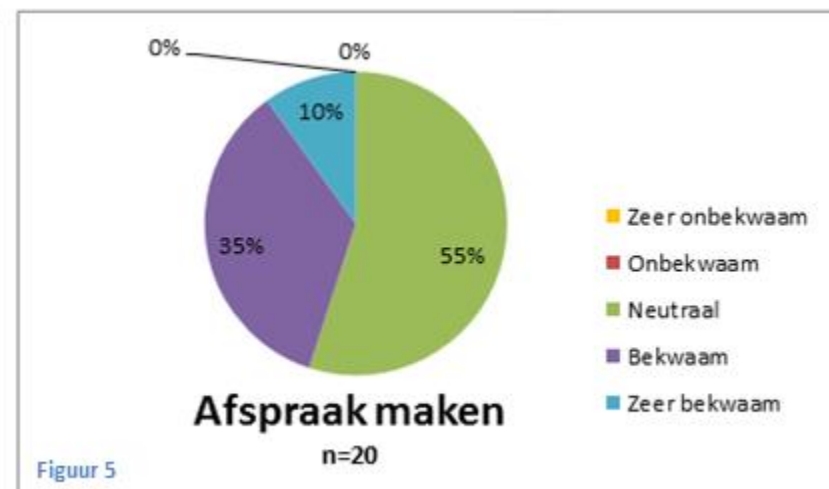
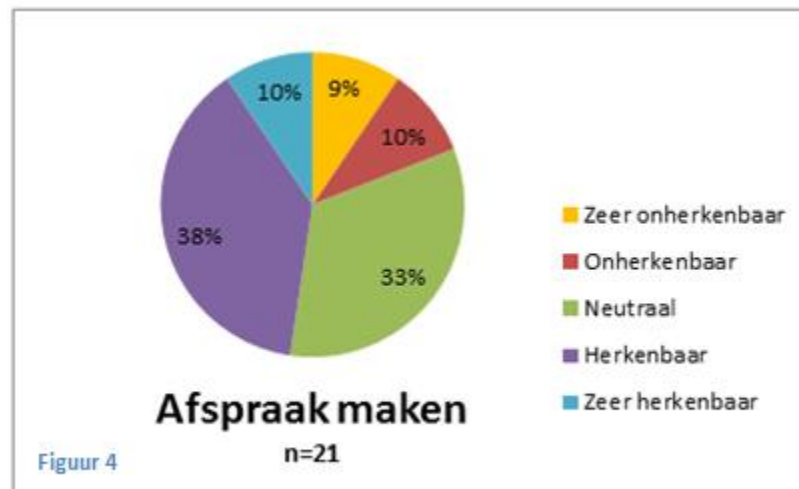
		23)			0,21,22,23)		
New Beginning Program (NBP)	1 (4%) (8)	22 (96%) (1,2,3,4,5,6,7,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23)		1(4%) (8)	22 (96%) (1,2,3,4,5,6,7,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23)	8=3	

Tabel 2

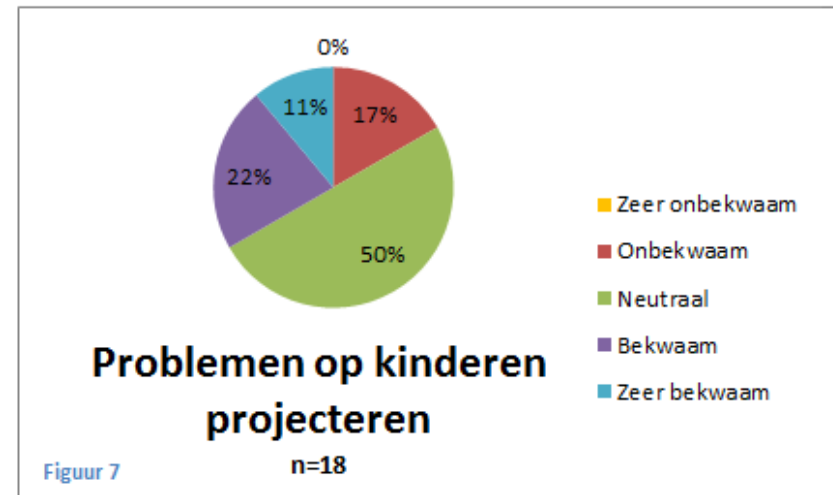
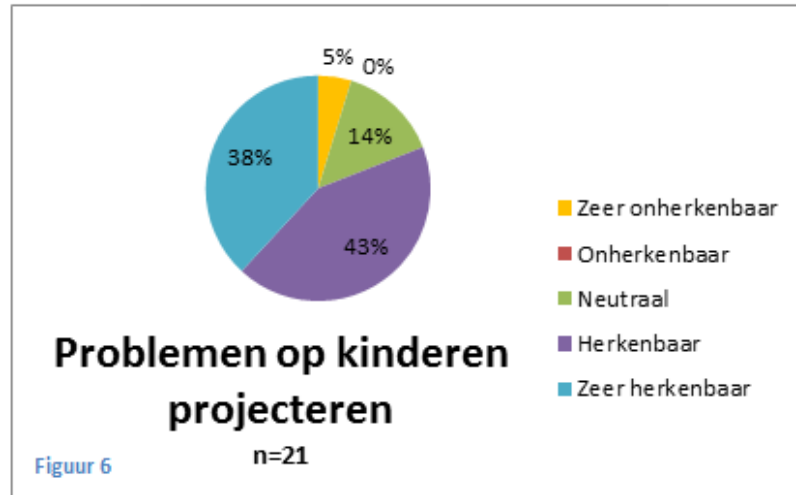
In tabel 2 is per respondent te vinden wat de kennis en ervaringen van methodieken die gebruikt worden bij (v)chtscheidingen zijn.

In de enquête zijn een aantal stellingen aan de respondenten voorgelegd. Per stelling hebben de respondenten geantwoord hoe herkenbaar de stelling is en hoe bekwaam ze zich in dergelijke situaties in de praktijk voelen. In onderstaande figuren is per stelling te vinden wat de antwoorden waren op deze vragen.

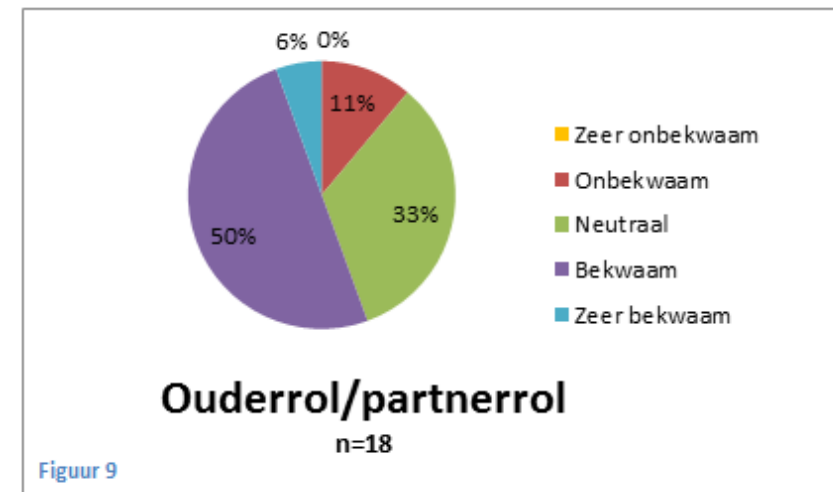
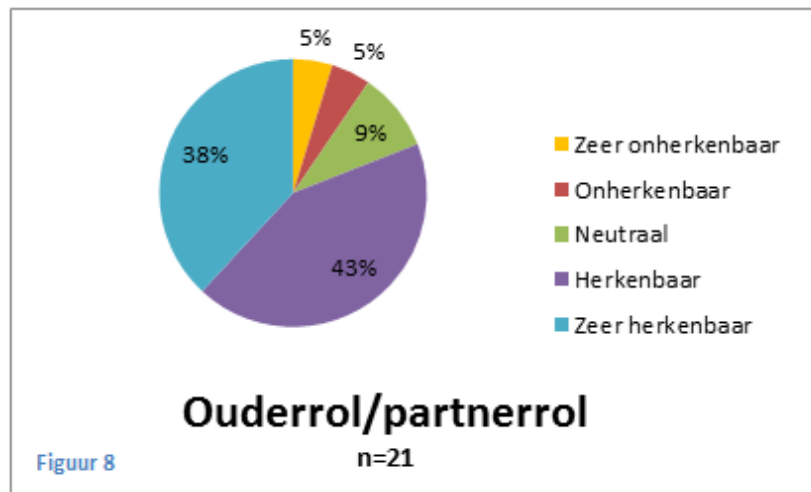
“Ouder(koppel)s die in een (v)chtscheiding liggen, zeggen vaak de afspraak af”

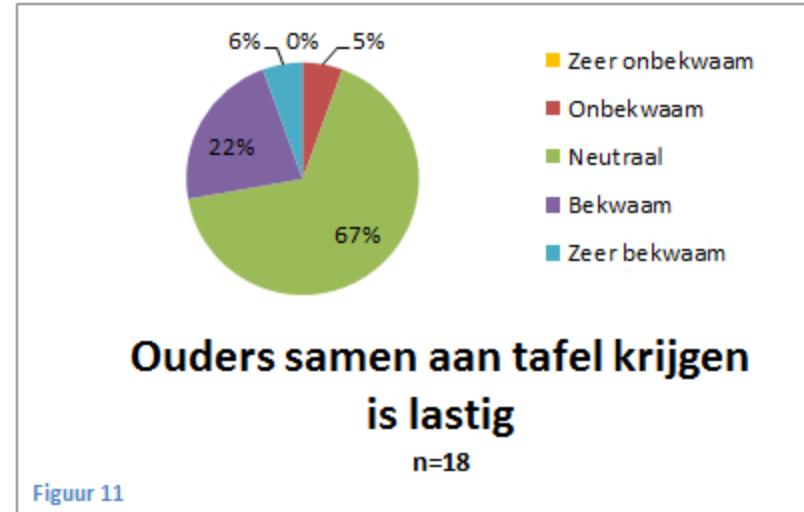
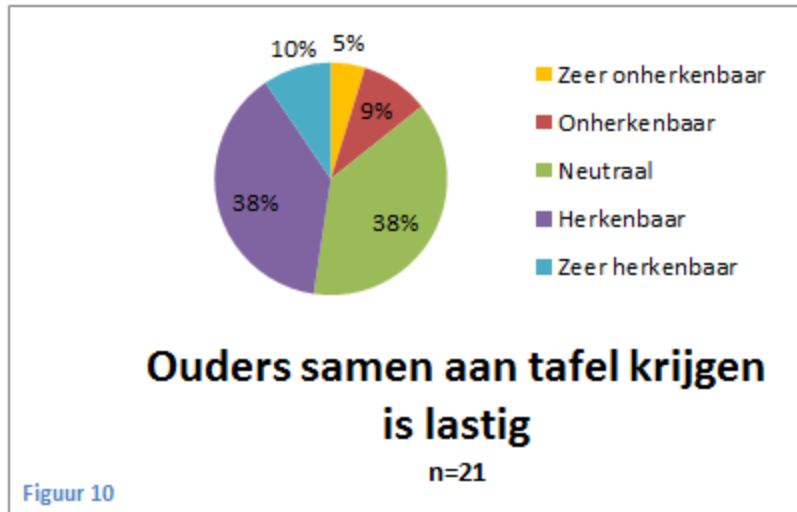
"Ouder(koppel)s die in een (v)chtscheiding liggen, projecteren hun problemen op hun kind(eren)"

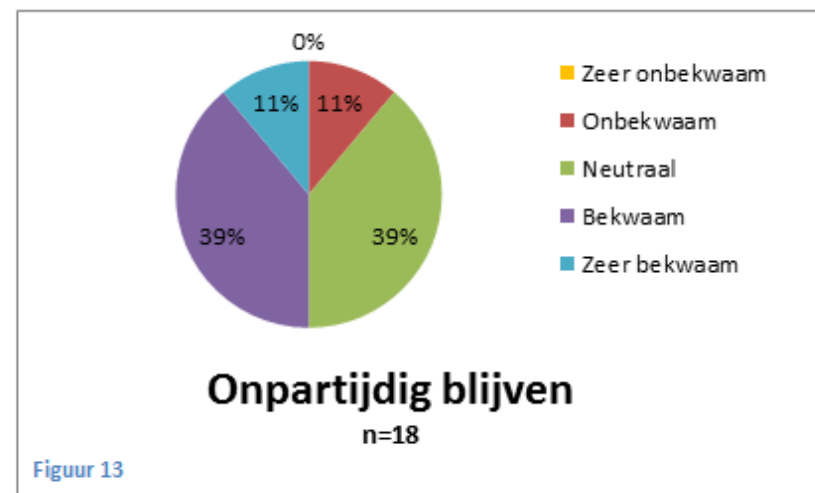
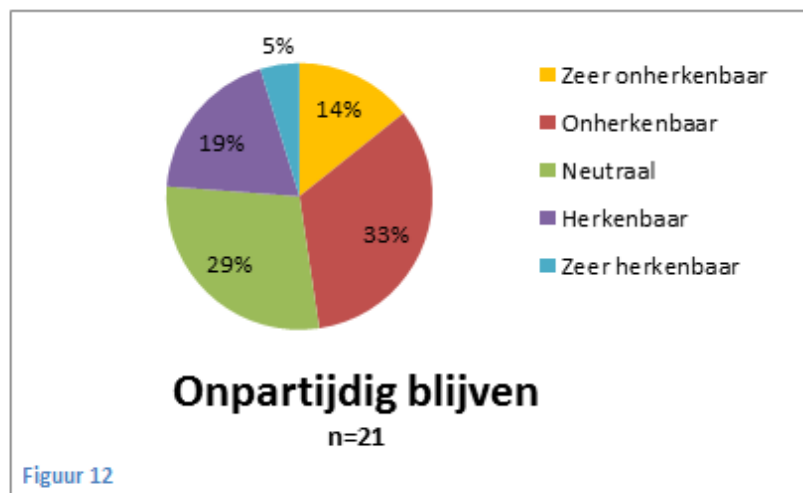
"Ouder(koppel)s die in een (v)chtscheiding liggen, kunnen hun rol als ouder niet los zien van hun rol als partner"

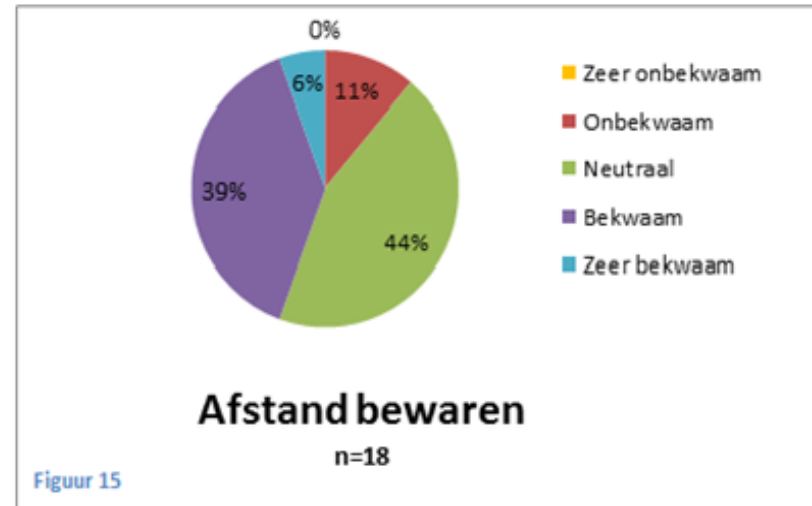
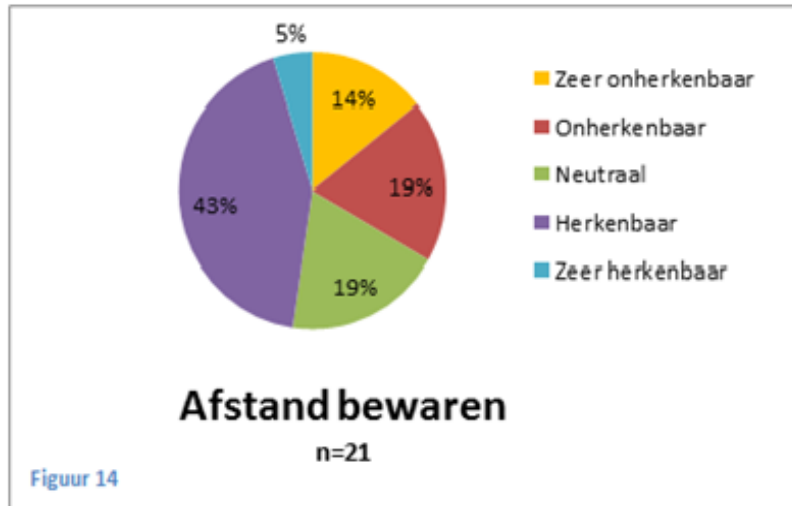
"Ouder(koppel)s die in een (v)chtscheiding liggen samen aan tafel krijgen is erg lastig"

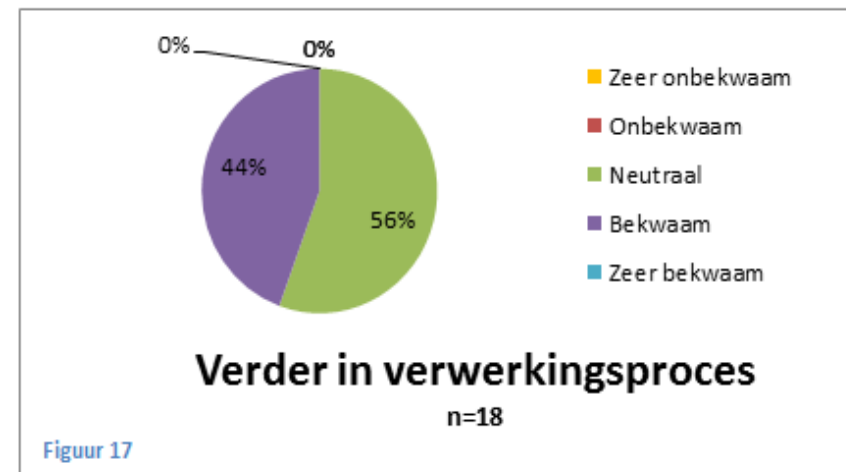
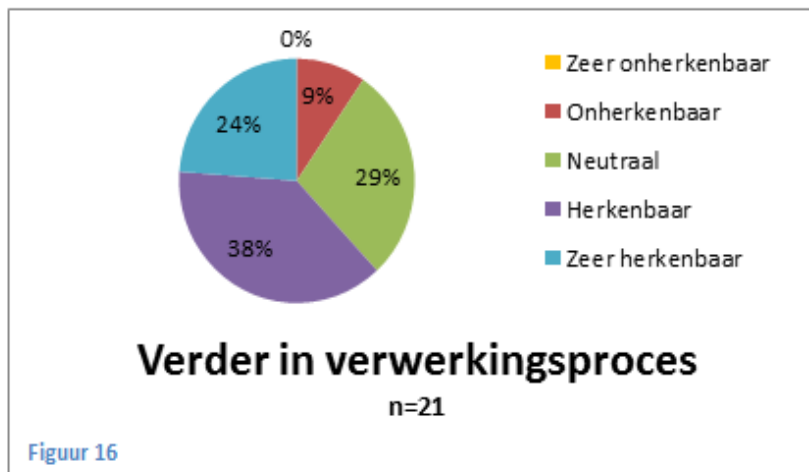
"Tijdens gesprekken met ouder(koppel)s die in een(v)chtscheiding liggen, is het lastig om onpartijdig te blijven"

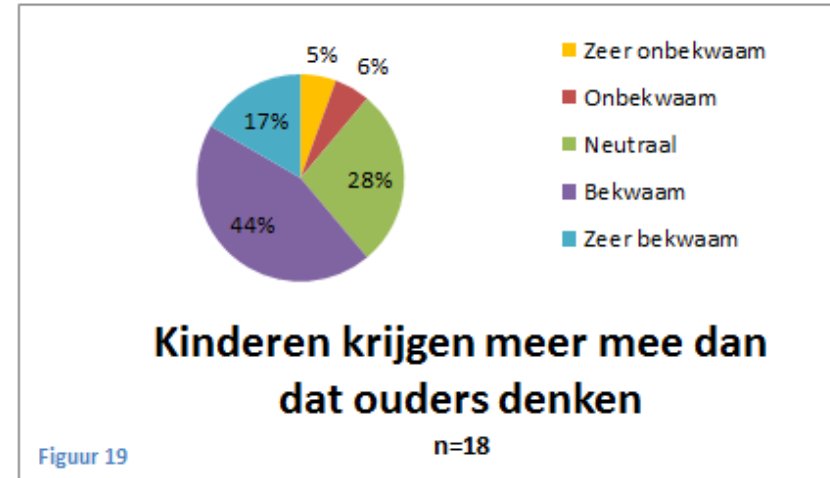
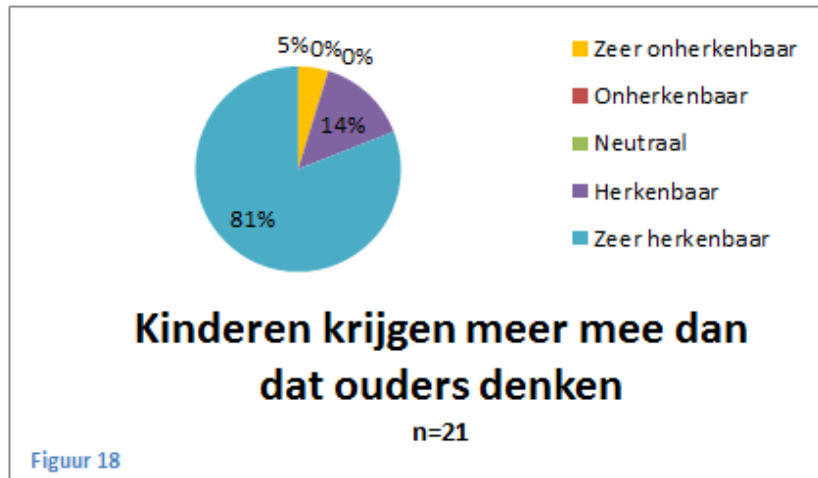
"Wanneer er veel contact is met ouder(koppel)s die in een(v)chtscheiding liggen, is het lastig om de afstand te bewaren"

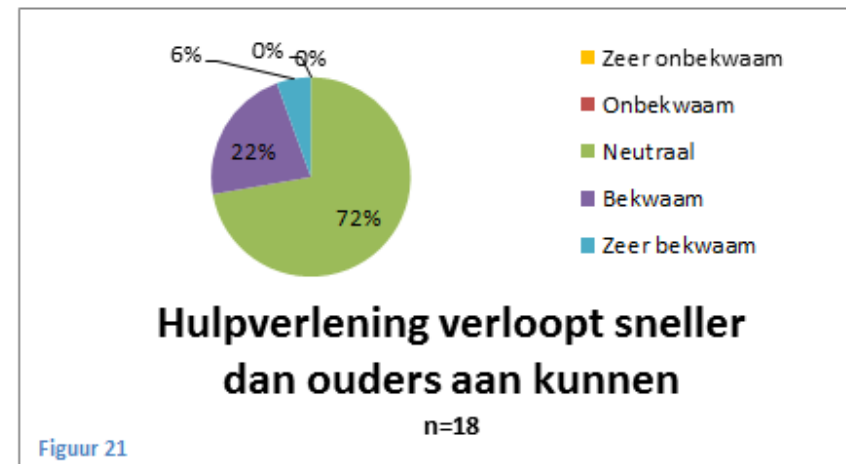
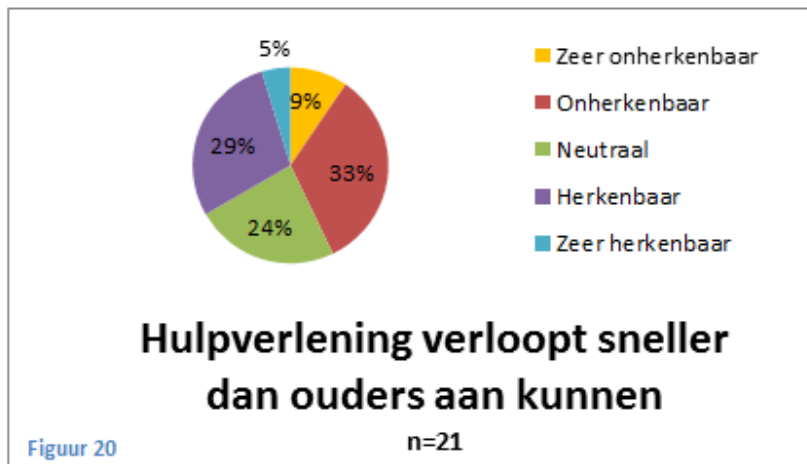
"Tijdens gesprekken met ouder(koppel)s die in een (v)chtscheiding liggen, is de ene ouder verder in het verwerkingsproces dan de ander"

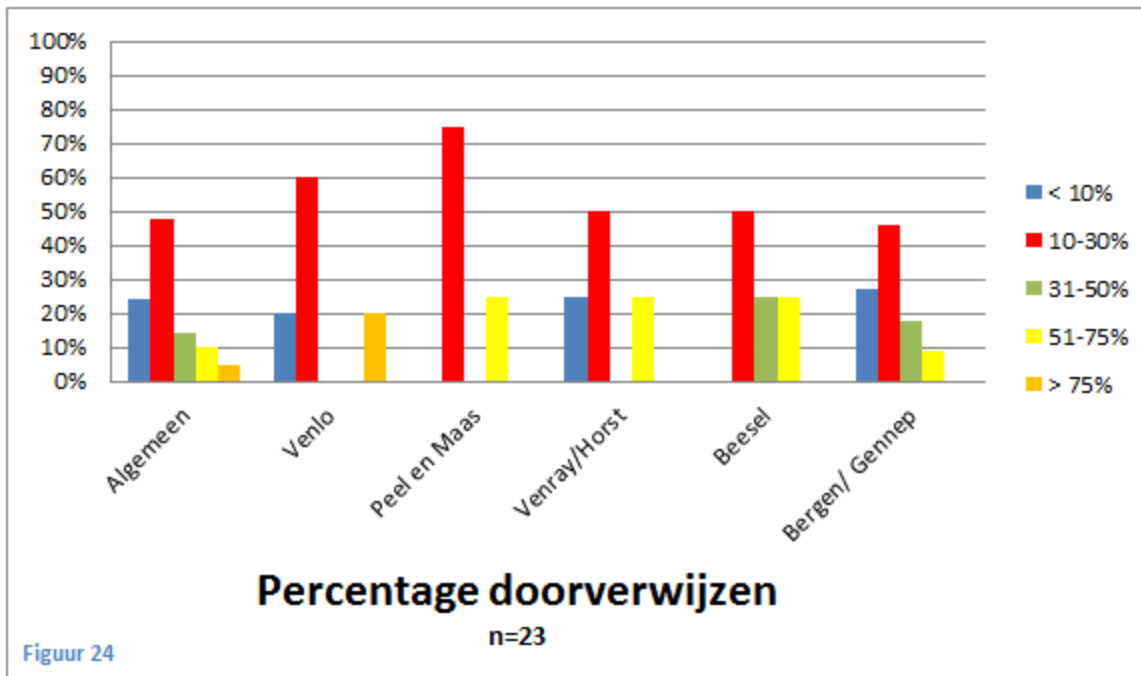
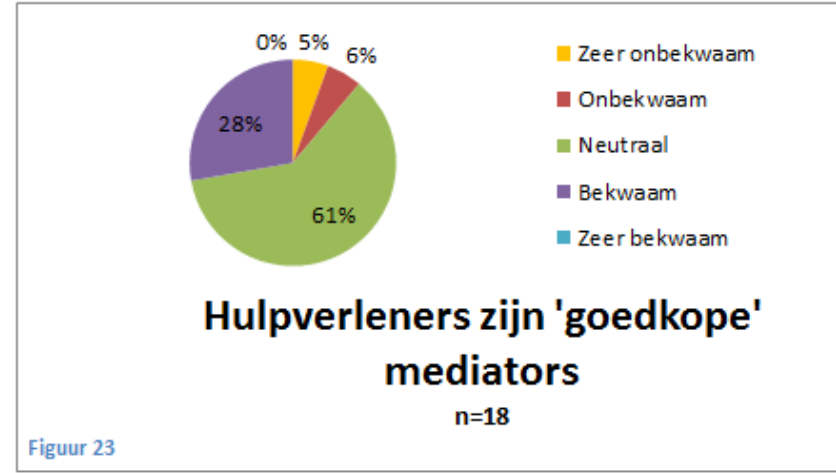
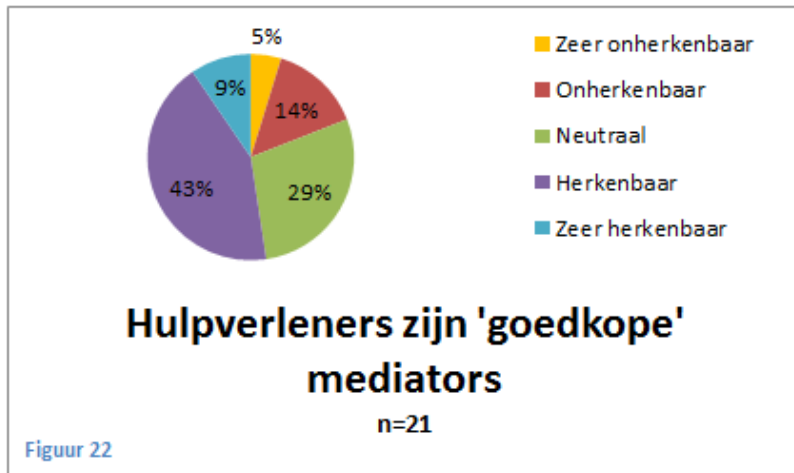
"Kinderen krijgen meer mee van (v)chtscheidingen dan ouders denken"

"De hulpverlening verloopt sneller dan dat ouders aankunnen"

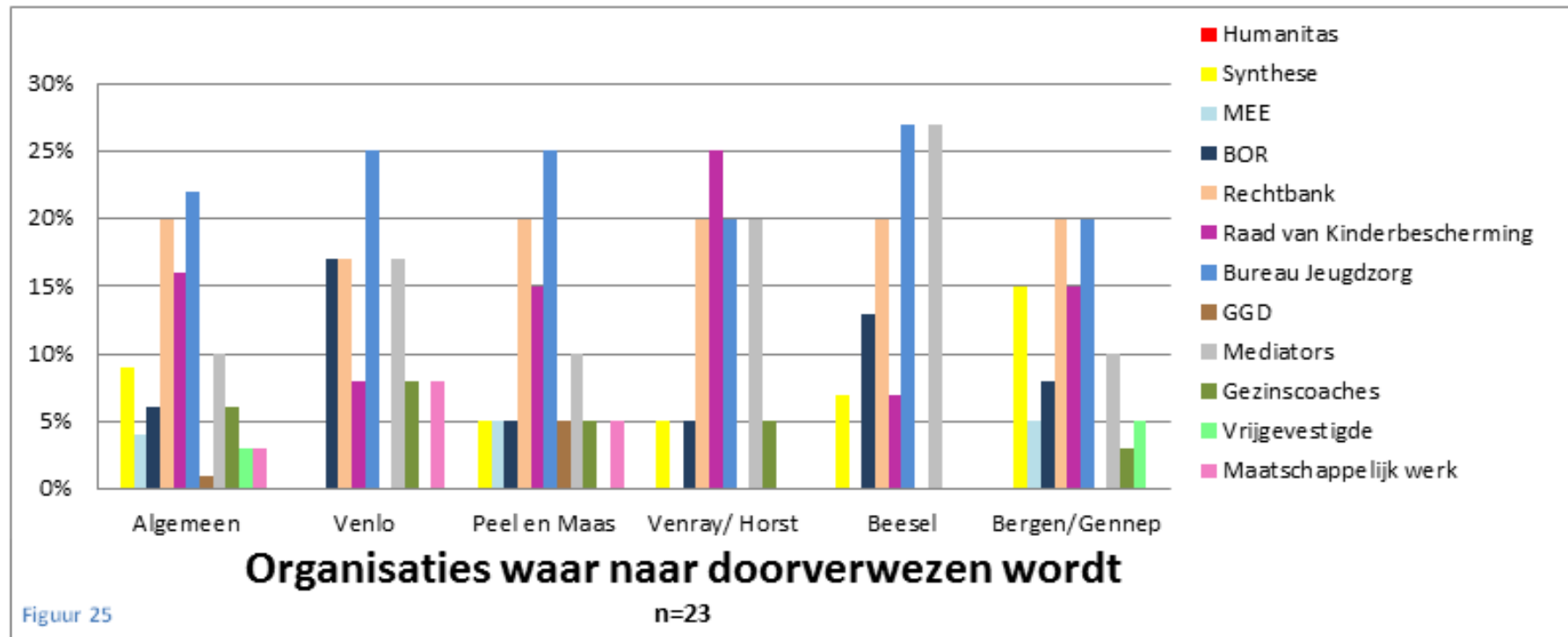

"Hulpverleners worden bij (v)chtscheidingen gebruikt als een soort 'goedkope' mediator"

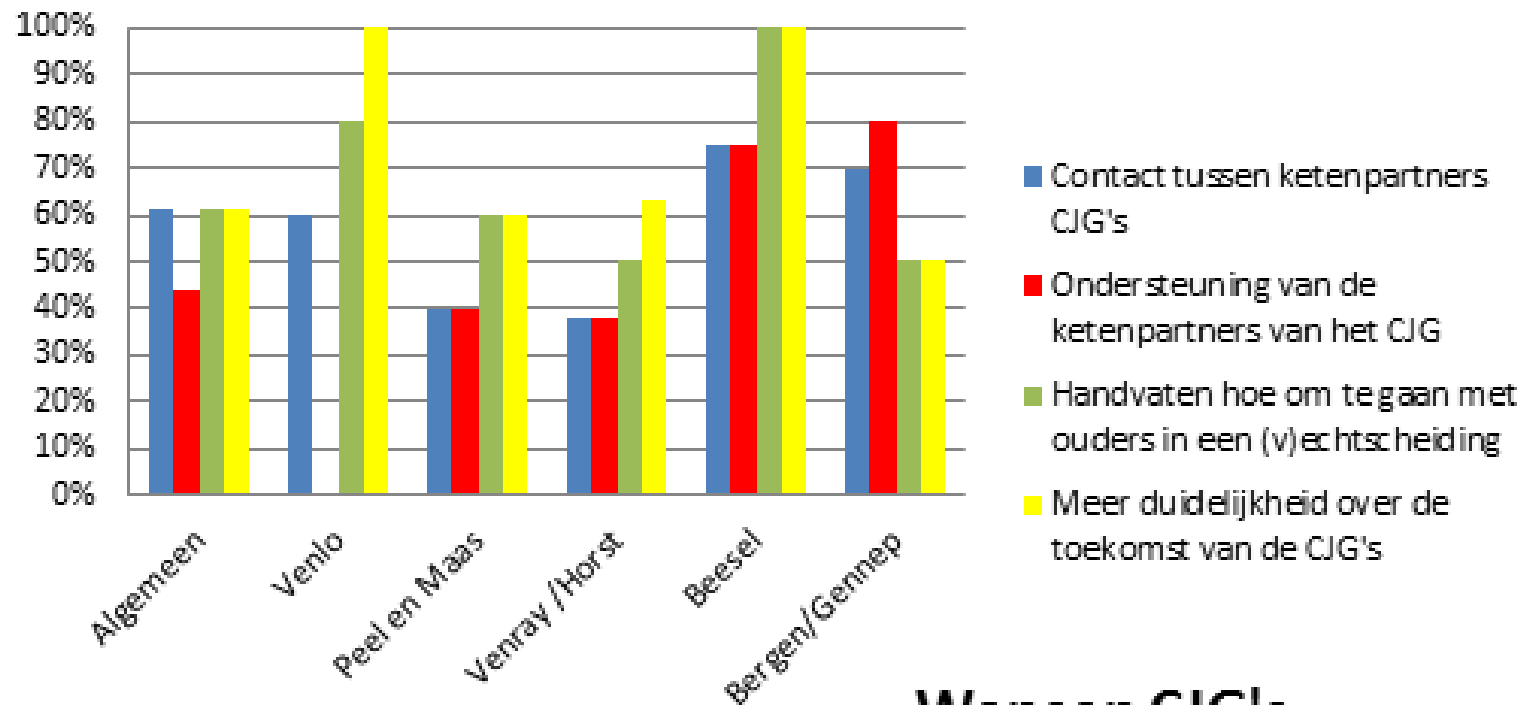

In figuur 24 is te vinden hoeveel procent van de ouderkoppels die te maken hebben met een (v)chtscheiding doorverwezen worden naar andere organisaties.

In figuur 25 is vervolgens te vinden naar welke organisaties er wordt doorverwezen

In figuur 26 is tot slot te vinden wat de wensen voor de toekomst per CJG zijn.

Wensen CJG's

n=23

Figuur 26

Bijlage 6: Blanco enquête

Beste medewerkers/ketenpartners van het Centrum voor Jeugd en Gezin,

Wij zijn Linda Martens en Linda Weerts, twee vierdejaars studenten pedagogiek aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Op dit moment zijn we in opdracht van Leo Heldens (directeur Bureau IKVA) bezig met ons afstudeeronderzoek. Het onderzoek richt zich op het huidige hulpaanbod aan ouders bij (v)chtscheidingen en de voor u ideale situatie rondom deze hulpverlening. In deze enquête vragen we naar uw ervaringen met deze problematiek.

De enquête zal ongeveer 10 minuten van uw tijd vragen. De uitkomsten van ons onderzoek zullen nieuwe inzichten geven in de hulpverlening rondom (v)chtscheidingen.

Uw privacy wordt gewaarborgd. Onder aan de enquête vragen we u of u bereid bent uw gegevens achter te laten.

U bent er vrij in of u hiervoor kiest. Ook met deze gegevens zullen wij vertrouwelijk omgaan.

Alvast bedankt voor uw medewerking!

Start

www.thesistools.com

Algemeen

1.

Wat is uw geslacht?*

☐ Man

☐ Vrouw

2.

Wat is uw leeftijd?*

3.

Met welk Centrum voor Jeugd en Gezin werkt u samen?
(meerdere opties mogelijk)

- ☐ Bergen/ Gennep
- ☐ Beesel
- ☐ Venlo
- ☐ Venray/ Horst a.d. Maas
- ☐ Peel en Maas
- ☐ Mook/ Middelaar

4.

Binnen welke organisatie(s) bent u werkzaam? (bent u consultant bij het CJG, geef dat dan hieronder ook aan)*

5.

Hoe lang bent u werkzaam binnen deze organisatie?

6.

Wat is uw functie?*

7.

Wanneer wordt een echtscheiding voor u een vechtscheiding?

(Meerdere opties mogelijk)

- ☐ Wanneer ouders niet op een 'normale' manier kunnen communiceren
- ☐ Wanneer ouders geen ouderschapsplan kunnen opstellen
- ☐ Wanneer ouders het belang van het kind niet meer voorop stellen
- ☐ Wanneer de rechter wordt ingeschakeld
- ☐ Wanneer er emotionele of psychische verwaarlozing van het kind plaatsvindt
- ☐ Anders, namelijk;

Huidige situatie

8.

Hoeveel ouder(koppel)s die in een (v)chtscheiding liggen, begeleidt u ongeveer per maand? (Onder één ouderkoppel worden beide ouders verstaan)*

- ☐ Geen
- ☐ 1-5 ouder(koppel)s
- ☐ 6-10 ouder(koppel)s p.m

- ☐ 11-15 ouder(koppel)s p.m.
☐ meer dan 15 ouder(koppel)s p.m.

9.

Hoeveel kinderen waarvan de ouders in een (v)chtscheiding liggen, begeleidt u ongeveer per maand?*

- ☐ Geen
☐ 1-5 kinderen p.m.
☐ 6-10 kinderen p.m.
☐ 11-15 kinderen p.m.
☐ meer dan 15 kinderen p.m.

Methodieken

10.

Welke van de onderstaande methodieken zijn bij u bekend?

	Mee bekend	Niet mee bekend
Kies (Kinderen In EchtscheidingsSituaties)	☐	☐
Kits en Co	☐	☐
Zandkastelen	☐	☐
CODIP (Children Of Divorce Intervention Program)	☐	☐
Mediation	☐	☐
Triple P Transitions	☐	☐

Cursus voor samengestelde gezinnen	☐	☐
JES! (Jij en Echtscheiding)	☐	☐
Samen aan zorg	☐	☐
Opstandige kinderen: een compleet oudertrainingsprogramma	☐	☐
Dappere Dino's	☐	☐
Parenting Through Change	☐	☐
New Beginning Program (NBP)	☐	☐

11.

Met welke van de onderstaande methodieken heeft u in de afgelopen twee jaar gewerkt?

	Veel mee gewerkt	Alleen ter introductie mee gewerkt	Niet mee gewerkt
Kies (Kinderen In EchtscheidingsSituaties)	☐	☐	☐
Kits en Co	☐	☐	☐
Zandkastelen	☐	☐	☐
CODIP (Children Of Divorce Intervention Program)	☐	☐	☐
Mediation	☐	☐	☐
Triple P Transitions	☐	☐	☐
Cursus voor samengestelde gezinnen	☐	☐	☐
JES! (Jij en Echtscheiding)	☐	☐	☐
Samen aan zorg	☐	☐	☐
Opstandige kinderen: een compleet oudertrainingsprogramma	☐	☐	☐

Dappere Dino's	☐	☐	☐
Parenting Through Change	☐	☐	☐
New Beginning Program (NBP)	☐	☐	☐

Als u bij bovenstaande vraag hebt aangegeven met geen van bovenstaande methodieken te hebben gewerkt, kunt u door naar vraag 13.

12.

Hoe heeft u de methodieken waarmee u heeft gewerkt ervaren en welk cijfer krijgt de effectiviteit van de methodiek (1-5)? (Let op: vul alleen iets in bij de methodieken waarmee u in de afgelopen twee jaar heeft gewerkt)
 Vul a.u.b. in beide kolommen uw antwoord in

	Zeer negatief					Zeer positief					1	5
Kies (Kinderen In EchtscheidingsSituaties)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kits en Co	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zandkastelen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
CODIP (Children Of Divorce Intervention Program)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mediation	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Triple P Transitions	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Cursus voor samengestelde gezinnen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
JESI (Jij en Echtscheiding)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Samen aan zorg	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opstandige kinderen: een compleet oudertrainingsprogramma	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dappere Dino's	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Parenting Through Change	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
New Beginning Program (NBP)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13.

Ruimte voor eventuele toelichting op vorige vraag:

14.

Geef aan hoe herkenbaar onderstaande stellingen voor u zijn en in hoeverre u uzelf handelingsbekwaam voelt in dergelijke situaties. (handelingsbekwaam houdt in dat u weet wat u kunt doen in dergelijke situaties)
Vul a.u.b in beide kolommen uw antwoord in

	Ze er on her ken baar		Ze er her ken baar		Ze er on bew kaam		Ze er be kwaam	
"Ouder(koppel)s die in een (v)echtscheiding liggen, zeggen vaak de afspraak af"	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
"Ouder(koppel)s die in een (v)echtscheiding liggen, projecten hun problemen op hun kind(eren)"	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
"Ouder(koppel)s die in een	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

(v)echtscheiding liggen, kunnen hun rol als ouder niet los zien van hun rol als partner"	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
"Ouder(koppel)s die in een (v)echtscheiding liggen samen aan tafel krijgen is erg lastig"	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
"Tijdens gesprekken met ouder(koppel)s die in een (v)echtscheiding liggen, is het lastig om onpartijdig te blijven"	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
"Wanneer er veel contact is met ouder(koppel)s die in een (v)echtscheiding liggen, is het lastig om de afstand te bewaren"	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
"Tijdens gesprekken met ouder(koppel)s die in een (v)echtscheiding liggen, is de ene ouder verder in het verwerkingsproces dan de ander"	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
"De hulpverlening voor ouder(koppel)s die in een (v)echtscheiding liggen, verloopt sneller dan ouder(s) aankunnen"	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
"Hulpverleners worden bij (v)echtscheidingen gebruikt als een soort 'goedkope' mediator"	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
"Kinderen krijgen meer mee van (v)echtscheidingen dan ouders denken"	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Doorverwijzen

15.

Op sommige momenten is het hulpaanbod niet meer toereikbaar. Op deze momenten verwijst u mogelijk door naar een andere instelling/organisatie. Kunt u een inschatting maken hoeveel procent van de ouder(koppels) die te maken hebben met een (v)chtscheiding u doorverwijst?

- ☐ minder dan 10%
- ☐ 10-30%
- ☐ 31-50%
- ☐ 51-75%
- ☐ meer dan 75%

16.

Naar welke instelling(en)/organisatie(s) verwijst u in dit soort situaties door?
(Meerdere opties mogelijk)

- ☐ Humanitas
- ☐ Synthese
- ☐ MEE
- ☐ BOR
- ☐ Advocaten/rechtbank
- ☐ Raad van Kinderbescherming
- ☐ Bureau Jeugdzorg
- ☐ GGD
- ☐ Mediators
- ☐ Gezinscoaches
- ☐ 'Vrijgevestigde'; namelijk
- ☐ Anders; namelijk

Gewenste situatie

17.

**Geef aan in hoeverre u het eens bent met onderstaande stellingen:
Ik heb behoefte aan...**

	Totaal mee oneens			Totaal mee eens	
Contact tussen de ketenpartners van het CJG	☐	☐	☐	☐	☐
Ondersteuning van de ketenpartners van het CJG	☐	☐	☐	☐	☐
Handvaten om met ouders die te maken hebben met (v)echtscheidingsproblematiek om te gaan	☐	☐	☐	☐	☐
Meer duidelijkheid over de (toekomstige) rol van het CJG	☐	☐	☐	☐	☐

18.

**Wat is voor u, in uw functie, de ideale situatie als het gaat om gesprekken met ouder(koppels) die in een (v)echtscheiding liggen?
Wat is er volgens u nodig om uw ideale situatie te bereiken?**

19.

Mogen wij u eventueel benaderen voor aanvullende informatie?

- ☐ Ja
☐ Nee

20.

Als u bij de vorige vraag 'ja' heeft geantwoord, kunt u hier uw emailadres en/of telefoonnummer achterlaten

E-mailadres:

Telefoonnummer:

Verstuur

www.thesistools.com

Bedankt voor het invullen van de enquête.
Wij houden u op de hoogte over de voortgang van dit onderzoek.

Met vriendelijke groet,

Linda Martens en Linda Weerts
(HAN, Nijmegen)

www.thesistools.com

Bijlage 7: Ontwikkeling enquête

Doel van het instrument voor dataverzameling	Thema's	Subthema's	Aspect Bevragen: vragen en/of stellingen	Tabel 3
Doel: Nadat de enquête bij de consulenten en ketenpartners van het CJG is afgenomen, is er informatie verzameld over het huidige hulpaanbod bij (v)echtscheidingen binnen het CJG. Ook is er informatie over de belemmeringen, mogelijkheden en wensen rondom het hulpaanbod bij (v)echtscheidingen.	Thema 1: Algemene informatie	Subthema 1.1 Persoonsgegevens	* Wat is uw geslacht? * Wat is uw leeftijd? * Met welk Centrum voor Jeugd en Gezin werkt u samen?	
		Subthema 1.2 Functie	* Binnen welke organisatie(s) bent u werkzaam? * Hoe lang bent u werkzaam binnen deze organisatie? * Wat is uw functie?	
	Thema 2: Huidig hulpaanbod	Subthema 2.1 Definitie	* Wanneer wordt een echtscheiding voor u een vechtscheiding?	
		Subthema 2.2 Frequentie	* Hoeveel ouder(koppel)s die in een (v)echtscheiding liggen, begeleidt u ongeveer per maand? * Hoeveel kinderen waarvan de ouders in een (v)echtscheiding liggen, begeleidt u ongeveer per maand?	
		Subthema 2.3 Methodieken	* Met welke van de volgende methodieken bent u bekend? (KIES, Kids en Co, Zandkastelen, CODIP, Mediation, Triple P Transitions, cursus voor samengestelde gezinnen, JESI, Samen aan Zorg, Opstandige kinderen, Dappere Dino's, Parenting Through Change, New Beginning Program) * Met welke van deze methodieken heeft u in de afgelopen twee jaar gewerkt?	
		Subthema 2.4 Ervaringen	* Hoe heeft u de methodieken waarmee u heeft gewerkt ervaren? * En welk cijfer krijgt de effectiviteit van de methodiek?	
		Subthema 2.5 Doorverwijzen	* Hoeveel procent van de ouder(koppel)s die te maken hebben met (v)echtscheidingen verwijst u door? * Naar welke instelling(en)/ organisatie(s) verwijst u in dit soort situaties door? (Humanitas, Synthese, MEE, BOR, Advocaten/rechtbank, RvK, BJZ, GGD, Mediators, gezinscoaches, vrijgevestigde)	
	Thema 3: Mogelijkheden/ belemmeringen	Subthema 3.1 organisatorisch	* Geef aan hoe herkenbaar de volgende stellingen zijn en hoe bekwaam u zich in deze situaties voelt: - "Ouder(koppel)s die in een (v)echtscheiding liggen, zeggen vaak de afspraak af" - "Ouder(koppel)s die in een (v)echtscheiding liggen samen aan tafel krijgen is erg lastig"	
		Subthema 3.2 Kinderen	* Geef aan hoe herkenbaar de volgende stellingen zijn en hoe bekwaam u zich in deze situaties voelt: - "Ouder(koppel)s die in een (v)echtscheiding liggen, projecten hun problemen op hun kind(eren)" - "Kinderen krijgen meer mee van (v)echtscheidingen dan ouders denken"	
		Subthema 3.3 Ouders	* Geef aan hoe herkenbaar de volgende stellingen zijn en hoe bekwaam u zich in deze situaties voelt: - "De hulpverlening voor ouder(koppel)s die in een (v)echtscheiding liggen, verloopt sneller dan ouder(s) aankunnen" - "Tijdens gesprekken met ouder(koppel)s die in een (v)echtscheiding liggen, is de ene ouder verder in het verwerkingsproces dan de ander" - "Ouder(koppel)s die in een (v)echtscheiding liggen, kunnen hun rol als ouder niet los zien van hun rol als partner"	
		Subthema 3.4 Hulpverlening	* Geef aan hoe herkenbaar de volgende stellingen zijn en hoe bekwaam u zich in deze situaties voelt: - "Tijdens gesprekken met ouder(koppel)s die in een (v)echtscheiding liggen, is het lastig om onpartijdig te blijven" - "Wanneer er veel contact is met ouder(koppel)s die in een (v)echtscheiding liggen, is het lastig om de afstand te bewaren" - "Hulpverleners worden bij (v)echtscheidingen gebruikt als een soort 'goedkope' mediator"	

Thema 4: Wensen	Subthema 4.1 Samenwerking	* Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stelling: - "Ik heb behoefte aan contact tussen de ketenpartners van het CJG." - "Ik heb behoefte aan ondersteuning van de ketenpartners van het CJG."
	Subthema 4.2 Kennis/vaardigheden	* Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stelling: - "Ik heb behoefte aan handvaten om met ouders die te maken hebben met (v)chtscheidingsproblematiek om te gaan."
	Subthema 4.3 Rol CJG	* Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stelling: - "Ik heb behoefte aan meer duidelijkheid over de (toekomstige) rol van het CJG."
	Subthema 4.4 Ideale situatie	* Wat is voor u, in uw functie, de ideale situatie als het gaat om gesprekken met ouder(koppel)s die in een (v)chtscheiding liggen? * Wat is er volgens u nodig om uw ideale situatie te bereiken?

(Donk & Lanen, 2011, p.188)

Bijlage 8: Vragen interviews

Inleiding

- Toestemming voor geluidsopname?
- Even voorstellen (naam, school, opleiding, onderzoek & opdrachtgever.
- Hoeveel tijd is er voor dit interview?
- Doel van het interview (huidige situatie CJG analyseren, zijn er problemen rondom vechtscheidingsproblematiek?)
- Wij verwerken het interview, trekken conclusies en zullen dit terugkoppelen met geïnterviewde.
- Zijn er voor nu nog vragen?

Kern

Algemeen:

- * Wat zijn de huidige taken van dit CJG?
- * Welke ketenpartners zijn gekoppeld aan dit CJG?
- * Welke opleidingen hebben medewerkers van dit CJG gevolgd? (opleidingsniveau)

Huidige situatie:

- * Welke van de hulpverleners hebben het meeste te maken met vechtscheidingsproblematiek?
 - * Hoe vaak komt het CJG gemiddeld in aanraking met ouders en kinderen die te maken hebben vechtscheidingsproblematiek?
 - * Welke hulp wordt er door het CJG geboden (methodieken?) en wanneer wordt er doorverwezen naar de Ketenpartners of andere?
 - * Wanneer er gebruik wordt gemaakt van methodieken: hoe wordt deze methodiek ervaren?
- Welke mogelijkheden biedt deze methodiek/aanpak?
- * Hoe wordt de samenwerking bij doorverwijzing naar ketenpartners ervaren?
 - * Hoe wordt de samenwerking tussen de CJG's ervaren?

Belemmeringen:

- * Wat zijn de belemmeringen binnen de hulpverlening aan vechtende ouders?
- * Hoe vaak komen deze belemmering voor bij een hulpverleningsproces?
- * Wat is er al aan gedaan?

Gewenste situatie:

- * Wat is voor de CJG's de ideale situatie rondom hulp aan vechtende ouders

- * Wat is er nodig voor deze ideale situatie? (geld, opleiding/training, samenwerking etc.)
- * Wie kan deze ideale situatie realiseren?

Mogelijkheden:

- * Wat zijn de mogelijkheden wat betreft samenwerking tussen de CJG's?
- * Wat zijn de mogelijkheden wat betreft financiële middelen?
- * Wat zijn de mogelijkheden wat betreft opleidingen en trainingen?
- * Ziet u nog mogelijkheden die voor nu belangrijk zijn om te bekijken?

Toekomst:

- * Wat verandert er aan taken door de transitie van Jeugdzorg naar de gemeente?

Slot

- Heeft u nog vragen en/of toevoegingen?
- Aangeven wat we met de data gaan doen.
- accordering interview?
- Hoe resultaten terugkoppelen
- Bedanken en eventuele afspraken kortsluiten.

Vraagsoorten: ·Inleidende vragen: kun je me iets vertellen over...·Vervolg vragen: inzoomen op antwoorden van...

Verdiepende vragen :vragen of ze er nog iets meer over kan vertellen

Specificerende vragen :concreter maken van de antwoorden

Directe vragen : Vragen over de belangrijkste thema's

Indirecte vragen :Vragen hoe ... denkt dat andere erover denken

Structurerende vragen: Als er te veel afgewijkt wordt van de belangrijkste onderwerpen. (vindt u het goed als we dit onderwerp nu afsluiten?)

Pauzemomenten : om even haar antwoorden te laten overdenken

Interpreterende vragen : Eigen interpretaties koppelen aan de antwoorden van

Bijlage 9: Ontwikkeling interview

Doel van het instrument voor dataverzameling	Thema's	Subthema's	Aspect Bevragen: vragen en/of stellingen	Tabel 4
Doel: Nadat de interviews bij de coördinatoren zijn afgenomen, is er informatie verzameld over het huidige hulpaanbod bij (v)echtscheidingen binnen het CJG. Ook is er informatie over de belemmeringen, mogelijkheden en wensen rondom het hulpaanbod bij (v)echtscheidingen.	Thema 1: Huidig hulpaanbod	Subthema 1.1 Organisatie	* Wat zijn de huidige taken van dit CJG? * Welke ketenpartners zijn gekoppeld aan dit CJG? * Hoe vaak komt het CJG gemiddeld in aanraking met ouders en kinderen die te maken hebben met (v)echtscheidingsproblematiek? * Welke hulpverleners hebben het meest te maken met (v)echtscheidingsproblematiek? * Welke hulp wordt er door het CJG geboden en wanneer wordt er doorverwezen?	
		Subthema 1.2 Methodieken	* Wordt er gebruik gemaakt van methodieken bij (v)echtscheidingsproblematiek? * Hoe worden deze methodieken ervaren? * Ben je bekend met KIES-coaching, EigenKracht, ORO-bemiddeling en één gezin, één plan? * Heb je wel eens gewerkt met KIES-coaching, EigenKracht, ORO-bemiddeling en één gezin, één plan? * Wat zijn je ervaringen met deze methodieken?	
		Subthema 1.3 Samenwerking	* Hoe wordt de samenwerking bij doorverwijzing naar ketenpartners ervaren? * Hoe wordt de samenwerking tussen de CJG's in Noord Limburg ervaren?	
	Thema 2: Mogelijkheden	Subthema 2.1 Huidige oplossingen	* Wat is er al aan het probleem gedaan?	
		Subthema 2.2 Methodieken	* Welke mogelijkheden bieden deze methodieken?	
		Subthema 2.3 Samenwerking	* Wat zijn de mogelijkheden wat betreft samenwerking tussen de CJG's?	
		Subthema 2.4 Organisatie	* Wat zijn de mogelijkheden wat betreft de financiële middelen? * Wat zijn de mogelijkheden wat betreft opleidingen en trainingen? * Ziet u nog mogelijkheden die voor nu belangrijk zijn om te bekijken?	
	Thema 3: Belemmeringen	Subthema 3.1 Hulpverlening	* Wat zijn de belemmeringen binnen de hulpverlening aan vechtende ouders? * Hoe vaak komen deze belemmeringen voor bij een hulpverleningsproces?	
		Subthema 3.2 Transitie	* Wat verandert er aan taken door de transitie van de jeugdzorg naar de gemeente? * Zijn er belemmeringen ontstaan door de transitie? Zo, ja welke?	
	Thema 4: Wensen	Subthema 4.1 Hulpverlening	* Wat is voor de CJG's de ideale situatie rondom hulp aan vechtende ouders? * Wat is er nodig voor deze ideale situatie? (geld, opleiding/training, samenwerking etc.) * Wie kan deze ideale situatie realiseren?	

(Donk & Lanen, 2011, p.188)

Bijlage 10: Interview met mevrouw M. Beelen

26 februari 2014

L: Wij zijn studenten van de HAN, hogeschool in Nijmegen, we studeren pedagogiek en we gaan afstuderen. Leo is onze opdrachtgever en begeleider. Hij heeft gesignaleerd dat vechtscheidingsproblematiek en dan vooral het stukje wat niet door de omgangsregeling wordt gepakt, maar het stukje wat nog net iets dichter is zeg maar. Hij heeft gesignaleerd dat dit speelt bij hulpverleners. Vanuit school verwachten ze van ons dat we eerst onderzoek gaan doen en dan gaan we kijken wat er mist in de begeleiding. Misschien is dit geen methodiek maar een aanbeveling, maar daarvoor moeten we eerst onderzoek doen. Gedeelte is ook praktijkonderzoek en dat zouden we graag bij de CJG's willen doen. We hebben samen met Leo voor het CJG gekozen omdat er door de transitie ook veel verandert. En er zal ook voor het CJG veel veranderen.

M: Ja, zeker

L: Kunt u iets vertellen over wat de huidige taken van het CJG zijn?

M: Ja, op het moment heb je de wet maatschappelijke ondersteuning en deze heeft vijf taakvelden. En eentje daarvan is dan ook opvoeding en ondersteuning aan jeugd. En dan geef je als CJG voorlichting en advies of informatie en advies. Dat is de eerste functie. De andere is een signaleringsfunctie. Het bieden van lichte pedagogische ondersteuning is een derde, het toe geleiden naar passende hulp is een vierde functie en het coördineren van zorg is een vijfde functie vanuit die WMO- taakvelden. Gemeentelijk heeft elke gemeente zijn eigen CJG vorm mogen geven, dus niet op alle taken zal even zwaar ingezet worden. Ik weet, hier vonden we laagdrempelig erg belangrijk en volgens mij heeft Horst/Venray dat ook heel erg hoog in het vaandel, dus dat je juist de coördinatie van zorg bij multiproblem-gezinnen, daarvan zeg je dat die nu nog een stapje hoger bij bureau Jeugdzorg hoort, maar dat gaat met de transitie allemaal wel deze kant op komen. En daarin merk je ook dat elke gemeente erg zoekende is over hoe het er in de toekomst uit moet zien. Ik werk voor de gemeente Bergen en voor de gemeente Gennep. Dat zijn twee aparte CJG's en ik zie daarin dat ze ook allebei een andere kant op gaan. Ik zie bijvoorbeeld dat Gennep de informatie en adviesfunctie als een hele belangrijke functie, maar die willen zij onderbrengen in een informatiepunt voor de hele bevolking. Waarschijnlijk gaat in Gennep de hele term CJG verdwijnen. Bij de zwaardere en complexere zorg gaan zij door met gezinscoaches. Dat is iets dat gaan jullie in Venray en Horst tegenkomen, want daar wordt al met gezinscoaches gewerkt. En dat is voor die zeven gemeente ook wel iets waarvan ze gezegd hebben wij willen met gezinscoaches of

generalisten, of hoe het genoemd wordt, willen we gaan werken. Er zit dus wel overlap in per gemeente wat betreft de hoofdplannen, maar de uitvoering kan verschillend zijn.

L: Oké, maar ze hebben wel allemaal dezelfde vijf hoofdtaken die je net hebt genoemd?

M: Het CJG heeft vanuit de oude WMO de vijf taken. En als ik naar hier kijk, kan ik zeggen dat ik aan allemaal wel invulling geef, maar ik ken de andere CJG's te weinig, zeker dat stukje coördinatie van zorg is wel een discussiepunt, want dan heb je vaker te doen met gezinnen waar meer speelt en dan kan het gevaar bestaan dat op het moment dat je je daar in begeeft, dat je die laagdrempeligheid, die beeldvorming gaat verliezen. Mijn ervaring is niet zo.

L: Oké

M: Vaak als mensen hier eenmaal binnen zijn en je hebt een stuk vertrouwen van ze. Ik ben heel erg van ieder die bij het gezin betrokken is om tafel, gezin er dus bij en dan zien wat er nodig is.

L: ja

M: En dan kan je heel transparant werken. Voordeel is ook dat je heel veel informatie met elkaar kan delen, want die ouder zit daar bij. De coördinatie van zorg hoeft dus niet te bijten met centrum van jeugd en gezin.

L: oké. Je noemde het net wel al een beetje, maar worden de taken als ik het goed begrijp in iedere gemeente anders aangepakt?

M: De uitvoering zal op verschillende manieren aangepakt worden. Het CJG bestond al niet, maar bestaat dadelijk al helemaal niet meer. De Jeugdzorg gaat naar de gemeenten komen. Als je kijkt naar de werkwijze van bureau Jeugdzorg, zij hebben nu de jeugdhulpverlening, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Het stukje jeugdhulpverlening, de toegankelijkste poot van bureau Jeugdzorg gaat overgenomen en uitgevoerd worden door de gemeenten. En jeugdbescherming denk ik ook wel. Op het moment dat er een gezinsvoogd is en dan zit je ook weer bij vechtscheidingen, wanneer die BOR en dat soort dingen geregeld moeten worden. Maar de jeugdreclassering en de zwaardere jeugdhulpverlening die zal waarschijnlijk regionaal opgepakt worden, want als gemeente heb je daar veel te weinig kennis van en ook te weinig mee van doen om dat overal te faciliteren. Ze zeggen dat bureau Jeugdzorg helemaal gaat verdwijnen en het centrum van jeugd en gezin wordt denk ik ook wel wat uitvoerender dan dat het nu is in het bieden van hulpverlening.

L: En zoals jij dat nu in kan schatten, wat voor veranderingen zijn daar voor nodig? Want dan krijg het CJG eigenlijk een veel groter takenpakket. In ieder geval een veel grotere doelgroep.

M: Ja, Als ik van hieruit kijk; ik ben de coördinator van CJG Bergen en Gennep en er zijn geen andere organisaties die in dit lokaal met mij samen werken. Maar wel nauwe banden met partners. Je gaat elkaar straks meer tegenkomen. Of vanuit een plek werken. We zullen nog

wel moeten werken aan cultuurverschillen, want de ene organisatie werkt op een andere manier

en staat voor andere dingen, dus daaraan zal nog echt vormgegeven moeten worden. Ik denk

dat die adviesfunctie en informatiefunctie die nu op de voorgrond staan straks veranderen.

Straks wordt uitvoerende hulpverlening en indicering een belangrijke taak van het CJG.

L: Ja, dus dan heb je veel meer die eerstelijnszorg zelf?

M: Ja.

L: Oké.

L: Wat is jouw definitie van een vechtscheiding? Wanneer is het geen echtscheiding meer maar een vechtscheiding? Want wij hebben daar veel over gevonden in de literatuur, maar zijn ook erg benieuwd wat in het werkveld als vechtscheiding wordt gezien?

M: Dan ga ik ff na hoe ik het ervaar. Dat is eigenlijk als vader en moeder niet op een redelijke manier met elkaar kunnen overleggen of afspreken. Je merkt het vooral als er nog veel oudzeer, boosheid of dat soort dingen zit. Misschien zeg ik het nog wel beter dat het om een vechtscheiding gaat wanneer ouders hun rol als ouder, niet los kunnen koppelen van hun rol als ex-partner van elkaar.

L: Ja, ohja.

M: Dat is eigenlijk wat je wilt in een scheidingsproces. Dat vader en moeder wel in de rol als ouder met elkaar samen blijven werken. En waarom ze uit elkaar zijn gegaan kunnen parkeren. En je zie dat dat erg lastig is voor mensen. En als daar die verwevenheid blijft en veel verbittering of boosheid zit, dan kan je niet met elkaar samenwerken en dat is een vechtscheiding.

L: oké, helder. En zie je die hier ook vaak? Krijg jij daar vaak mee te maken?

M: Nouja, weetje, als mensen in goed overleg uit elkaar gaan, dan kunnen ze het denk ik een heel eind zelf. En dan komt er een mediator aan te pas. Mensen maken soms of regelmatig zelfs gebruik van een maatschappelijk werker voor hele praktische zaken, als “wat moet ik nu allemaal gaan regelen?” Die mensen zie ik hier niet. Heel af en toe geven ze wel aan dat ze van plan zijn om te scheiden en vragen dan aan mij hoe ze dit het beste aan de kinderen kunnen vertellen en die mensen komen voor informatie en die kunnen dat prima zelf, dus die doen eigenlijk bijna nooit beroep op het CJG.

Waar ik hier vooral tegen aan loop is eigenlijk de momenten wanneer de ene ouder over de andere ouder komt klagen. En dan is de insteek “ik maak me zorgen over mijn kinderen als ze bij de ander zijn” of “ik laat mijn kinderen liever niet naar die ander toegaan, want daar is het niet veilig, of die biedt niet wat ze nodig hebben”. Dat is vaak een insteek waardoor mensen hier terecht komen. En vaak komen ze niet rechtstreeks hierheen. Het zijn vaak scholen of huisartsen die ze attenderen op het Centrum voor Jeugd en Gezin.

L: Oké. En hoe vaak komt het hier eigenlijk voor dat mensen met een vechtscheiding zitten en om hulp vragen?

M: Voor mijn gevoel **heel vaak. Ik had pas een dag waarop ik 5 gesprekken had en waarvan er bij 4 een echtscheiding speelde. Het was niet bij allemaal de hoofdzaak om hier te komen, maar het speelt wel een rol. Gevoelsmatig, maar dat zou ik uit moeten zoeken lijkt het of de helft van de mensen die hier** binnen komen te maken hebben met scheiding of vechtscheiding.

L: Dus er zijn ook mensen die niet direct voor de scheiding hier komen, maar waarbij het wel een onderliggend probleem is.

M: Ja. Weet je, ik zeg ook wel eens dat wanneer ik geen vragen meer zou krijgen over en omtrent vechtscheidingen, dan zou ik het veel rustiger hebben.

L: oké

M: **Het zijn ook vaak wel vragen die veel tijd vreten**, dus misschien zit ik met mijn 50 % wel fout, maar je bent er in ieder geval veel tijd mee kwijt. Vanmiddag had ik bijvoorbeeld een afspraak met twee vechtende ouders en **dan belt moeder weer af**. Ik ben gisteravond nog twee uur bezig geweest om **van twee ouderschapsplannen er één te maken** om dat weer te gebruiken als gespreksonderwerp van vanmiddag. Ik heb al meerder gesprekken met deze ouders gevoerd en we hebben er inmiddels een maatschappelijk werker bijgehaald. Het is een gigantische tijdsinvestering en het wekt frustratie op. Die vrouw blijkt bijvoorbeeld nu dan ziek te zijn, maar ze heeft zich al vaker voor een gesprek afgemeld omdat ze ziek was. Ik merk dat ik haar niet meer zo geloof. **Ik denk dan; "potverdorie, wie is hier nu zo hard aan het werken, ik of hun?"**
"Wie wil dit probleem nu opgelost hebben? "

L: Oké, ja ik denk dat het ook wel lastig zal zijn, omdat ouders het eigenlijk wel willen maar de medewerking er ook weer niet altijd is.

M: Nee dat klopt. En moeder heeft in deze situatie ook vooral voor ogen dat het kind in de knel zit omdat ouders ruziën. **Maar de ruzies oplossen, lukt ze niet**. Bij deze mensen zit ook erg **veel oudzeer**. Ze zijn in 2010 uit elkaar gegaan. Zij woonde alleen samen, ze hoefde geen ouderschapsplan te maken. Het is ze tot nu toe niet gelukt om er samen uit te komen. Financiën is vaak een gevoelig punt, ook bij deze ouders. We gaan dan proberen om afspraken te maken over hoe we het in de toekomst gaan doen. Vervolgens **vervalt deze moeder steeds weer in wat er geweest is en dat ze geen vertrouwen heeft in vader dat dat gaat lukken**. Dus ik heb met hun ook al verschillende momenten gehad waarbij ik aan heb gegeven dat als we zo blijven zitten, we beter kunnen stoppen, want zo gaan we er niet uit komen.

L: Nee

M: En dan heb je het idee dat mensen wel willen dat het wordt opgelost, maar ze stralen het niet uit zo.

L: Dus ze willen het opgelost hebben, maar het moet min of meer vanzelf gebeuren?

M: **Het moet in hun "straatje" passen.** En de oplossing is voor ouders vaak dat de andere ouder uit beeld moet verdwijnen.

L: Oké.

M: En ik weet dat de Raad van Kinderbescherming het het allerbelangrijkste vinden dat het kind recht heeft op contact met beide ouders.

L: Ja

M: Dus op het moment dat de ene ouder zegt dat de andere ouder uit beeld moet verdwijnen, dan is dat in strijd met het recht van het kind.

L: Ja. Op welk moment beslis jij nou dat het beter is om deze ouders naar een andere organisatie te verwijzen?

M: Het centrum van jeugd en gezin is hier anders georganiseerd dan op andere plekken. Zou ik uitgaan van een wat breder centrum van jeugd en gezin dan denk ik dat je de ouders heel lang kan blijven begeleiden. Je kunt dan je collega van het maatschappelijk werk er bij betrekken en om advies vragen. **Wanneer je er mee gaat stoppen is op het moment dat je merkt dat ouders niet bereid zijn om iets te bereiken of het mijn expertise te buiten gaat.** Op het moment dat je niets kan bereiken zullen advocaten het belang van de ouders moeten behartigen.

L: Oké, dan zitten ze niet meer in het hulpverleningstraject?

M: Nee en ik denk wel dat we hier best ver gaan. En op sommige momenten zelfs gezien kunnen **worden als een goedkope mediator.** En daarin zien we ook wel dat er in de loop van de tijd dingen veranderen. Zeker in een vechtscheiding; de ouder die er van overtuigd is dat de ander het niet goed doet, wordt een beetje afgescheept. Er wordt dan bij **de hulpverleners een bepaald plafond bereikt waarbij de gedachte speelt dat er niets te bereiken valt.**

Ik denk dat wij tot nu toe **te weinig succeservaringen** gehad hebben om de positiviteit in de hulpverlening op lange termijn vol te houden. Daardoor wordt sneller gezegd dat ze beter naar een rechter kunnen gaan.

L: Bedoel je dat de motivatie er een beetje uitgaat?

M: Ja. Ik hoor dat ook wel eens terug van ouders; "Ik ben daar geweest, daar geweest en dat was het antwoord". Bureau Jeugdzorg heeft dan bijvoorbeeld tegen ouders gezegd dat ze om problemen op te lossen samen om tafel moeten. En het samen om tafel krijgen van ouders dat laten sommige organisaties bij ouders en dat krijgen ouders dan zelf niet voor elkaar. En daar wordt door sommige organisaties dan dus ook niet in geïnvesteerd. Ik ben daar misschien nog wat te naïef in, maar ik wil graag wat met ze bereiken.

L: Ja, je wilt natuurlijk wat bereiken.

M: Ja en weet je, op het moment dat het de ene advocaat tegen de ander wordt, dan wordt de samenwerking tussen vader en moeder steeds moeilijker.

L: Ja, advocaten werken natuurlijk in hun eigen belang.

M: ja en daarvan heb ik af en toe wel eens brieven gezien, waarvan ik denk, wow! Er is dan klakkeloos overgenomen wat ouders zeggen. Ik heb soms zelfs wel eens citaten van mij gezien die niet kloppen. Ik heb die woorden dan nooit gezegd.

L: En dan is het eigenlijk dus ook niet meer in het belang van het kind?

M: Nee, ja ze houden het wel in hun achterhoofd. En dat kan natuurlijk ook de strategie zijn, zo van twee advocaten en die komen er niet uit, dat komt voor die rechter en die deelt de zorgen die er dan zijn en die laat de Raad van Kinderbescherming onderzoek doen en dan ben je ooit weet ik hoe veel verder in de tijd.

L: Dan hebben we nog een hele andere vraag, maar wel belangrijk voor ons; welke opleiding medewerkers van het CJG hebben?

M: Dat is heel breed. Ik zelf kom uit de jeugd gezondheidszorg. Ik ben kinderverpleegkundige en verpleegkundige jeugdgezondheidszorg. Bureau Jeugdzorg daar kom je gedragswetenschappers, maatschappelijk werkers, orthopedagogen tegen. Binnen het maatschappelijk tref je vooral maatschappelijke dienstverleners en verder zie je in veel CJG's dat er medewerkers van MEE zitten en die zullen ook wel een dergelijke opleiding hebben.

Maar als je het over pedagogen hebt, die zal je weinig tegen komen hier. En ik merk ook nu bij de omvorming van de CJG's dat de gemeenten van mening verschillen. Midden Limburg wil heel graag pedagogen als consulent, of ook wel als gezinscoach. En in Noord Limburg willen ze dat weer niet. Die willen liever mensen met een bredere achtergrond.

L: dus liever niet alleen gericht op kinderen.

M: Ja. En weet je, ik ben echt een praktijkmens. Ik heb gewerkt binnen de gezondheidszorg. En heb daar 0 tot 4 jarige wel opvoedingsondersteuning geboden. Er komt een nieuwe vraag, je verdiept je er in en wanneer het mij te buiten gaat, geef ik aan dat je dat beter met een pedagoog kan bespreken. Maar van de JGZ medewerkers vinden ze dan het voordeel dat je een medische achtergrond hebt.

L: Ja, oké. In hoeverre kan jij inschatten kan jij inschatten hoeveel medewerkers van het CJG er bij MEE werken?

M: Ja, dat weet ik. Daar werken ze allemaal. Nu is het zo dat het CJG zelf geen mensen in dienst heeft. Het CJG en dat probeer ik hier ook altijd uit te dragen zijn de ketenpartners. Dit hier waar we nu zitten is niet het CJG maar dat is het geheel aan ketenpartners. Ik krijg regelmatig dat mensen hier willen solliciteren, maar dat kan dus niet. Mijn werkgever is bijvoorbeeld de GGD. Een andere werkgever is MEE of het maatschappelijk werk.

L: Dit verschilt ook echt per CJG?

M: Nou de basispartners zijn vaak wel MEE, het maatschappelijk werk, bureau Jeugdzorg en de GGD.

L: oké

M: Je ziet dadelijk ook dat op het moment dat de CJG's de complexere vragen gaan doen, dat waarschijnlijk in deze regio de GGD gaat afhaken en die zit dan meer in de preventieve sfeer of wel de nullijn en het CJG zal dan waarschijnlijk dat stapje hoger gaan.

L: Oké, eerstelijnszorg dus?

M: Ja.

L: Want wij zijn nu ff puur voor het onderzoek aan het kijken wie wij nu moeten benaderen voor de enquête? Want als ik het goed begrijp zijn eigenlijk alle medewerkers van het CJG medewerkers van verschillende organisaties. Dus we zijn heel erg aan het zoeken waar we naar toe moeten. En wie hebben het meeste met deze problematiek te maken van de gekoppelde hulpverleners? Kun jij daar een inschatting van maken?

M: Ja, je kunt elk CJG benaderen. Als ik het CJG van Venlo bekijk, die hebben alleen maar GGD medewerkers. Die kan je benaderen. Maar ik denk dat wanneer je een CJG benadert, je vanzelf met de mensen die er mee te maken hebben in contact komt. En als ik kijk naar het CJG Bergen, die hulpverleners kan bereiken en die hebben er ook mee van doen.

L: Ja, want dat was ook een vraag van ons, welke ketenpartners zitten er allemaal binnen het CJG 'netwerk'.

M: Bergen is klein begonnen en is begonnen met MEE, maatschappelijk werk en bureau Jeugdzorg en de GGD. En dan denk ik dat je met BJZ en het maatschappelijk werk het meeste kan. Daar komen de meeste vragen over echtscheidingen terecht. Of via het CJG of rechtstreeks. Vanuit MEE zullen ze er ook vaak genoeg mee van doen hebben. De GGD die zal er zich niet zo in verdiepen, want die zitten meer in de voorlichting, ontwikkeling en preventie. Als ik naar Gennep kijk, dan zijn de partners wat breder en daar komen er ook met name uit het onderwijs. En het onderwijs heeft te maken met de gevolgen van echtscheidingen. Eigenlijk vooral met de kinderen die het niet goed doen op school of veel afwezig zijn. En waar zij ook daadwerkelijk mee bezig zijn is, wie mag het kind nu wel of niet ophalen van school. Of ga je dubbele oudergesprekken voeren of zeg je het is samen of niet. Dus die informatieverstrekking aan ouders en het contact met ouders is iets waar scholen weer veel mee van doen hebben. En daarnaast hebben casemanagers van huiselijk geweld er ook veel mee van doen, maar dat gaat dit stuk te buiten. Dan zit je vaak wel al op een hoger niveau.

Dat is ook een organisatie die er veel mee te maken heeft, maar dat wordt wat lastiger in jullie onderzoek. Maar vooral echt ernstige vechtscheidingen, anders komen ze er niet eens aan te pas.

L: Ja, precies. Ja, want dat is op het moment waar we gewoon heel erg zoekende naar zijn.

M: Ja

L: Aan wie moeten we nu deze enquête geven en Leo gaf in het begin aan dat we dit bij de medewerkers van het CJG af konden nemen, maar wij komen er steeds meer achter dat het per CJG anders is.

M: Het valt wel mee, ik ken Horst Venray en dat is één CJG. En Venlo ken ik ook wel. Volgens mij heeft Beesel wel een beetje dezelfde opzet als hier. En dan kom je toch op MEE en het maatschappelijk werk en wij werken met “Alexander Calder maatschappelijke ondersteuning” als organisatie, Venray met Synthese. BJZ is in heel Limburg hetzelfde georganiseerd. Ze hebben in onze regio in Venlo en Venray een kantoor. MEE is ook regionaal georganiseerd en heeft een kantoor in Venlo. De GGD is eveneens regionaal georganiseerd. De GGD heeft het hoofdkantoor in Venlo, maar heeft ook in elke gemeente een vaste locatie. Het maatschappelijk werk is gemeentelijk georganiseerd. Niet alle gemeenten hebben hiervoor dezelfde organisatie ingehuurd.

Nou, ja het AMK, die maken geen deel uit van het CJG, maar ze hebben er wel het nodige mee te maken. Maar als je het hebt over de vaste partners van het CJG dan zijn dat MEE, bureau Jeugdzorg, maatschappelijk werk en de GGD.

L: Dus jij zou zeggen daar kan de enquête het beste naar toe sturen?

M: Als jullie willen weten waar de CJG medewerkers mee te maken hebben op het gebied van vechtscheiding dan zeg ik Ja.

L: Oké.

L: En dan hebben we nog een belangrijke vraag en dat is of dat je iets mist in de aanpak van vechtscheidingen en wat je dan vooral mist? Waar loop je tegen aan? Want daar gaat uiteindelijk ons onderzoek naar toe.

M: Ja, **wat ik het lastige vind is dat ouders er van overtuigd zijn dat ze het beste voor hebben met hun kinderen en zij zien dus niet dat hun gedrag niet in het belang is van hun kinderen. En hoe krijg je dat nu aan hen overgebracht?** Dat vind ik een hele lastige.

L: Oké

M: En ik zeg dat wel vaak zo, op het moment dat ik te maken heb met iemand met een verstandelijke beperking, kan ik wel veel moeilijke termen gaan gebruiken, maar dat gaat deze persoon niet begrijpen. Ik moet aansluiten op het niveau van de ander en dat vind ik een hele lastige. Ik ga mee met die ouders en ik neem hun beleving van de waarheid als uitgangspunt,

maar hoe buig ik dat om, zodat ouders gaan zien dat hun kinderen er niet mee gebaat zijn als ze blijven vechten. Dat vind ik een hele lastige en dat is voor mij best frustrerend en ik denk dat dat voor meer mensen geldt.

L: Oké, wij willen aansluiten bij jullie vraag.

M: Ja, dat is wat je dus merkt. Daarom heb je dus veel met vechtscheidingen te doen, want die ouders kunnen hier niet samen uitkomen. Die splitsing tussen die rollen kunnen die niet maken.

L: Ja, dat vind ik een hele goede definitie.

M: Die kom je nog wel tegen, die is niet van mijzelf.

L: Oké.

L: En in hoeverre kun je ons helpen om die enquête aan de man te brengen?

M: Zal er aan liggen wat je wilt hebben. Wat ik sowieso kan doen en aan jullie mee kan geven is dat we een keer per jaar een expertmeeting hebben. En dat is een bijeenkomst waarbij wij al onze netwerkpartners breed uitnodigen. Dus dat zou een overzicht zijn van alle organisaties waarmee we wel eens samenwerken. Verder kan ik altijd ondersteunend zijn in de mailing. En jullie vragenlijst mag bijvoorbeeld ook via ons emailadres uitgaan als je denkt dat dat passend is. Dus ik kan je in ieder geval aanleveren wie dat de mensen zijn en daarnaast hebben we nu nog in Gennep en Bergen en Mook een wat kleiner netwerk. En dat zijn de wat directere samenwerkingspartners van deze CJG's. die kan ik jullie ook aanleveren.

L: Ja, ik denk dat het kleine netwerk voor ons passender is.

M: Ja, dat is dan passender en dat andere kan je er meer illustratief bij hebben. Ik zit even te denken, ik werk heel veel samen met de GGZ en dat is dan tweede lijn, maar dat is vaak dan weer niet op echtscheidingsgebied. Dan zit je meer op de ontwikkeling van kinderen. En ik zit ook te denken, de huisarts maakt geen deel uit van het CJG maar zit wel aan de voorkant en heel veel mensen gaan wanneer hun iets dwars zit naar hun huisarts.

L: Ja, dat is wel iets wat we ook moeten bekijken.

M: Ja, en de huisartsen hier in Bergen weten het CJG goed te vinden. Die krijgen we er ook prima bij ronde- tafel- overleggen erbij. En voor Gennep is dat bijvoorbeeld nog wel wat minder. Maar ik denk dat er veel mensen zijn die aankloppen bij de huisarts of de school vangt het op, dus daar komen wel vaak de eerste signalen. De mensen weten het CJG zelf nog niet zo goed te vinden.

L: Oké, want de enquête zal vooral gaan over dingen die we jou nu ook hebben gevraagd. Dus waar loop je vooral tegen aan en waar heb je nog ondersteuning nodig?

Wij zouden het heel erg waarderen als je ons zou kunnen helpen met het verspreiden van de enquête en als dat via de mail van het CJG kan, want wij zouden een zo hoog mogelijk respons willen krijgen voor dit onderzoek.

M: Ja, ja natuurlijk, maar dat zou je dan wel ook per CJG van de coördinator moeten vragen.

L: Ja.

M: In Venlo heb je toch weer met andere organisaties te maken en die worden niet warm of koud van een mail van CJG Bergen.

L: Nee oké, want wij zitten nog er in twijfel waar we de grens nu gaan trekken qua onderzoeksomvang.

M: Dat is aan jullie en Leo. Maar ik weet dat de 7 genoemde CJG's samenwerken.

De gemeentes zijn onze werkgever en zij moeten zorgen dat er faciliteiten zijn. En je ziet dat er regionale en gemeentelijke kaders zijn en het is aan jullie de vrije keus of je meegaat in de regionale of gemeentelijke kaders. En ik weet niet wanneer jullie het klaar moeten hebben.

Maar alle gemeenten zijn nog erg zoekende hoe ze het per 2015 moeten organiseren.

L: In juni moet het af zijn. En onze enquête zal waarschijnlijk begin april pas uitgaan, want we moeten eerst toestemming krijgen.

M: Ja, dan moet je ook uitgaan van de huidige situatie.

L: Precies, nee daar kunnen we nog niet op vooruit lopen.

M: Maar je zult wel zien dat Venray/horst wat vooruit loopt op de gezinscoaches en dat dat toch ook wel weer verschillen in zitten en kun je dan wat met de uitkomst?

L: Ja, daar zijn we ook mee bezig, in hoeverre we daar inderdaad conclusies uit kunnen trekken. Of is het niet slimmer om een soort pilot op te zetten en op een CJG te richten.

Maar hoeveel enquêtes zouden we hebben als we het alleen op Bergen en Gennep richten?

M: Dan heb je er niet zo veel, maatschappelijk werk zijn er 6, bureau Jeugdzorg ook maximaal 6 en vanuit MEE 2 en de GGD ben ik alleen.

L: Maar het kan inderdaad ook wel weer erg interessant zijn om te kijken hoe het per gemeente aangepakt wordt om van elkaar te leren. Als we ons kunnen richten op Noord- Limburg, kunnen we wel mooi de verschillen zien tussen de verschillende CJG's en hun aanpak.

M: Ik verwacht dat Venlo en Venray meer overeenkomsten met elkaar zullen vertonen dan met Bergen en Gennep, maar jullie moeten even zelf kijken wat het beste is.

L: Ja, het is een problematiek die overal plaatsvindt, maar overal verschillend wordt aangepakt en daar kunnen we misschien juist wel veel informatie uithalen om tot één 'goede' aanpak te komen.

L: Verder hebben wij geen vragen. Heb jij nog vragen?

M: Nee, op dit moment niet.

L: Dan willen we je hartelijk bedanken voor dit gesprek. Het heeft ons veel informatie opgeleverd. En dan zien we een goede samenwerking bij dit onderzoek tegemoet.

M: Ja, graag gedaan. Ik hoor wel wanneer ik iets voor jullie kan betekenen.

L: Ja, dat is erg fijn. Wij laten weten wanneer we de enquête willen versturen of nog andere informatie nodig hebben.

M: Dat is prima.

L: Bedankt!

Aanvullende vragen: Met welk van onderstaande methodieken ben je bekend?

- **Eigen Kracht**: ik ben er **mee bekend**. Het één keer het initiatief genomen om dit voor een gezin in gang te zetten, had betrekking op een vechtscheiding. Positief over de organisatie, ik **had meer verwacht van de uitkomst**. Lastig hierbij was tevens dat de samenwerking met BJJ moeizaam verliep.
- **ORO-bemiddeling**; wordt door Synthese in Gennep en Venray gedaan. Ik heb de indruk dat dit **goede resultaten op kan leveren** mits ouders ook enigszins bereid willend zijn. In Bergen werk ik op een vergelijkbare manier soms samen met AMW bv om ouders te helpen bij het maken van het ouderschapsplan.
- **KIES-coaching; mee bekend. Eén keer uitgevoerd** in de gemeente Bergen. Ik ben er **positief** over. Is echter eigenlijk een onderwijsprogramma. Probleem nu is dat we het niet gefinancierd krijgen zodat ouders het (helemaal) zelf hoeven te betalen.

Rood = belemmering

geel = wensen algemeen, CJG algemeen, medewerkers CJG, CJG samenwerking, werkwijze.

Licht groen = (v)chtscheidingen algemeen

Licht blauw = oplossing

Paars = methodiek: KIEScoaching; ORO; Eigen Kracht

Roze = transitie en gemeentelijke organisatie

Donkerblauw = medewerkers te maken met vchtscheidingen

Olijfgroen = gezinscoaches

Donkerrood = mogelijkheden

Grijs = wensen vchtscheidingen

Zwart = frequentie

Bijlage 11: Interview met mevrouw C. Tebbens

12 maart 2014

L: We zullen eerst even kort onze opdracht toelichten. Wij zijn studenten bij de HAN, we studeren pedagogiek en we zijn aan het afstuderen op dit moment. Onze opdrachtgever is Leo Heldens van Bureau IKVA en hij heeft eigenlijk gesignaleerd in de praktijk dat er problemen zijn rondom vechtscheidingen en hoe de hulpverlening daarvoor geregeld is. Het doel van dit interview is bekijken hoe de huidige situatie is. We kunnen nu niet weten wat er in de toekomst gaat gebeuren, dus daarom willen we het vooral over de huidige situatie hebben. En hoe de hulpverlening nu geregeld is en of jij eventueel punten tegenkomt waar de hulpverlening omtrent vechtscheidingen kan worden verbeterd. Dat is eigenlijk het doel van dit interview. Hoe lang hebben we de tijd voor dit interview?

C: ik heb een uur gereserveerd, ik weet niet hoeveel tijd je nodig hebt?

L: Een uur is prima, dat moet lukken.

C: Oké

L: Kun je iets vertellen over de huidige taken van het CJG in het algemeen?

C: Heel algemeen, even kijken. Het CJG is in 2010 gestart. Dat was een opdracht vanuit de regering. Destijds om als gemeente iets te realiseren waarin hulpverlening bij elkaar zou komen te werken en zaken konden uitwisselen over aanpak en aanvliegroute en noem maar op. Bij ons is Synthese als kernpartner bij betrokken. De GGD destijds nog nul tot vier JGZ en GGD vier tot achttien, maar dat is nu één organisatie in Limburg en MEE zit daarin. Dus dat zijn eigenlijk vier consulenten, van iedere organisatie één en ik als coördinator. Zij zijn diegene die hulp verlenen. Ons CJG is niet meer dan deze mensen plus een website en een telefoonnummer. We hebben geen fysiek loket. Je kunt bij ons niet ergens op de gevel zien dat we daar zitten en dat je vervolgens kan binnen lopen. Wij hebben altijd de insteek gehad dat als je hulp wilt verlenen bij ouders en kinderen en je wilt laagdrempelig zijn als organisatie, dan moet je niet een voordeur neerzetten waar achter organisaties zitten die er toch al zijn en waarachter weer een voordeur zit, maar dan moet je eigenlijk gebundeld, dus in de samenwerking er naar toe. Wij hebben dus eigenlijk altijd bijeenkomsten georganiseerd waarbij we mensen hebben uitgenodigd voor voorlichting en advies. We zijn bij scholen geweest, we gaan ons presenteren op open dagen van scholen. Middelbare scholen, basisonderwijs of peuterspeelzalen. Maar hier in Venray zit ook het ROC, daar komen we dan ook. Dus als je daar op opendagen komt, zie je dat er een heel programma is om ouders en jeugd te trekken en om te informeren over scholing de ene kant, maar als je daar bij aansluit dan zie je dat je ook je verhaal mag vertellen. Over wanneer

mensen ons kunnen benaderen. Als mensen vragen hebben per telefoon is de werkwijze dat je probeert via de telefoon informatie en advies biedt om ze op weg te helpen. Dus dat je ze helpt de weg te wijzen in hulpverleningsland. En als mensen behoefte hebben **aan licht pedagogische ondersteuning. Dat is het enige wat we bieden binnen het CJG.** Dan maken we een afspraak. **De consulenten maken dan een afspraak en dan kun je elkaar treffen in de bibliotheek in Horst of in Venray.** Daar mogen wij gebruik maken van spreekkamers en ruimtes. En waarom de bibliotheek? De bibliotheek is voor iedereen en alles en als je daar naartoe gaat zal er nooit een etiketje op je staan. **Het is redelijk anoniem en dat kan dan tot een max van drie keer. Dus bij drie keer niet voldoende geholpen, wordt je vaak doorverwezen naar een instelling die achter het CJG zitten. Eén van de kernpartners van het CJG, dus dat is een hele korte lijn.** Op het moment dat iemand van MEE een gesprek voert met een kind wat normaal gesproken voor MEE een klant zou zijn en zij kan ze niet verder helpen binnen die drie gesprekken, dan zal zij vragen aan een collega van MEE en dat kan ze dus ook zelf zijn, om via MEE de hulp te gaan bieden.

L: Oké

C: Dat is een beetje de werkwijze in hele algemene zin.

L: Ja

C: Dus wij hebben vier consulenten, een coördinator, een website en een telefoon en mailadres.

L: En dan van **iedere organisatie dus één consulent?**

C: Ja en de consulenten samen zijn die 0.4 fte dus een...

L: Werkkracht.

C: Ja, en voor mij geldt dat ook. En wij zeggen altijd; met zijn allen hebben we één fulltimebaan.

L: Ja

C: En dat is heel versnipperd en aan de ene kant is dat heel klein en heel weinig, maar als je de telefoon en de website en mail moet bemensen en er wordt niet zoveel gebeld bijvoorbeeld.

Dan is het heel kostbaar om één volledige werkkracht, een fulltimer in te zetten met de vraag wat komt er? Dus daarom is het bij ons versnipperd. Bij ons hebben ze dus allemaal telefoondienst. En die dienst duurt een week. Als de telefoon gaat, nemen ze op zover als dat kan op alle kantoortijden. Maar als ze vergadering hebben, zetten ze hem even uit en dan krijg je de voicemail en dan zetten ze hem daarna weer aan. Dus zo hebben wij het een beetje georganiseerd.

L: Oké, dus het is als ik het goed begrijp wel een verschil met bergen en Gennep, want daar neemt de coördinator de telefoontjes aan.

C: Ja, maar zij is tevens hulpverlener. Zij is verpleegkundige van de GGD. Ik ben in dienst van twee gemeenten. Ik ben min of meer de schakel tussen de gemeente die het aanstuurt en het

geld heeft en de regie moet voeren naar de hulpverlening en wij hebben tweewekelijks een overleg, waarin we casussen bespreken, waardoor je kunt zien hoe mensen aanvliegen als je een vraag krijgt. Zodat dat een gelijke werkwijze wordt. Dat is de ene kant en je kunt kennis uitwisselen, als je vanuit de GGD kijkt, kijk je vooral naar lichamelijke problemen en als je vanuit maatschappelijk werk kijkt, kijk je veel meer vanuit de sociale context.

We zijn nu drieënhalf jaar verder en in die tijd hebben ze veel van elkaar geleerd. Zo van, oké, als ik dat zie dan zou ik ook nog eens kunnen denken aan....

Dus om dat in de breedte te trekken. In principe zou het dus op dit moment niet uitmaken wie de telefoon aanneemt en op het moment dat het wel wat uitmaakt, dan hebben ze een heel klein groepje waarmee ze constant kunnen klanken.

L: Oké

C: Dus zij doen dat en ik assisteer dat. Dus ik zorg dat de website het doet en ik sluit de contracten af en beheers het budget. En omdat wij veel organiseren en eigenlijk geen vast inlooppunt hebben en veel onderweg zijn, moet je veel partners betrekken, bijeenkomsten organiseren zodat er ook bezoekers komen. Daar zit mijn rol vooral.

L: Oke

C: en dat doen ze daar in Gennep dus echt anders. Maar de schaal waarop Horst en Venray werken is eigenlijk net zo groot als Venlo. Samen hebben we 90.000 inwoners te bedienen en van Bergen Gennep weet ik het niet precies, maar die is een heel stuk kleiner.

L: Ja, zeker.

C: Ja en daarnaast heb ik heel veel contact met het CJG in Venlo. Daar is het ook weer anders geregeld. **Je zult ook zien dat het bij alle CJG's in Limburg heel anders is geregeld.**

L: Ja, daar komen we achter.

C: Als je dat op een rij wil zetten, dat kan je bijna niet in een matrix krijgen. En wat wij bijvoorbeeld veel in samenwerking met Venlo doen is het adverteren. Een van de opdrachten is om de CJG's bekend te maken, zodat mensen je weten te vinden. Dus als er een artikel in het dagblad komt, dan is het wel fijn als je de kosten kan delen, want het artikel is hetzelfde. Dus dat doen we dan vaak gezamenlijk, want dat bespaard.

L: Ja, zeker. Dus mensen/ouders vinden jullie eigenlijk vooral door voorlichtingen?

C: Ja, je ziet in de rapportage die je daar hebt liggen hoeveel bezoekers wij op de website hebben. Dat zijn er zo'n 20.000. En als je ziet hoeveel contacten wij per email of telefoon hebben, dan is dat helemaal niet veel. Maar je benadert ons, naast het feit dat je bijvoorbeeld ook de GGD zou kunnen benaderen. In het land zie je heel veel dat de entree van het CJG een bundeling is van de voorkant van de GGD. Dus als je de GGD zou willen bellen in het kader van consultatiebureau en je zou ons bellen, dat kan je dat er bijna bij optellen. Maar die keuze is

nooit gemaakt. Dus er zijn CJG's waar je als je maatschappelijk werk, GGD, MEE of het CJG belt, dat maakt niet uit, je belt een nummer, je hoort het CJG en je zit direct in één van die lijnen. Als je dat gaat tellen, kom je misschien wel tien keer hoger uit in cijfers dan deze.

L: Oké

C: Dit is dus een heel afzonderlijk cijfer. Bovenop alles wat er ook al gebeurt. Dus dat is niet gebundeld en dat vind ik jammer, maar ja.

L: Nee oké, maar in Venray en horst is het dus ook niet gebundeld.

C: Nee, de GGD en Synthese werken in het CJG samen, maar daar buiten niet. Ja, ze weten elkaar wel te vinden.

L: Ja

C: Maar zo was het regulier. Zo was het al.

L: Ja, oké

C: Dus dan heb je een beetje een idee van de aantallen. Dat is niet zo heel groot, maar ons is CJG is ook heel klein en dat is ook een keuze geweest. Om ergens in 2010 toen die opdracht kwam, te kiezen voor heel klein. En af te wachten wat dat in het land doet.

Want de een heeft ervoor gekozen om het CJG bij bestaande organisaties ook nog weer eens een organisatie te bieden. Dan krijg je ook vaak te horen: "CJG wat is dat nou weer? Weer eentje erbij?" Nee, niet eentje erbij, maar eentje waar de samenwerking bij elkaar komt. Maar dat is heel lastig uitleggen aan een ouder die een vraag heeft over een kind bijvoorbeeld.

L: Ja, oké.

C: En om dat eigenlijk een beetje open te laten en dus door te kunnen ontwikkelen van, oké in die regio zien wat dat gebeuren, dat past in onze regio ook, dan gaan we daar op inzetten. Daar is twee jaar voor nodig om dat beeld te krijgen. En na twee jaar krijg je te horen van het Rijk dat al die jeugdtaken naar de gemeente komen en daar moet je wat voor gaan organiseren. En dan heb je ook al een CJG georganiseerd. En daarvan hebben ze toen gezegd; wij willen dat nog steeds klein houden zodat we ook vrij kunnen inrichten en op het moment dat helder is dat het CJG een grote rol heeft, of helemaal geen rol, pas dan weten we of dit overeind blijft.

Ook weten ze daarnaast dat vier jaar investeren financieel en in mensen in iets van samenwerken ook kan gebruiken om uit te bouwen. Dat weten we ook.

L: Ja, ja onze volgende vraag was, wat verandert er aan de taken van de transitie, maar eigenlijk zeg je dus al dat dat nu vrij lastig is om aan te geven?

C: Ja, wat er op dit moment dus eigenlijk gebeurd is, de regio heeft heel veel samenwerking.

Die hebben regionale werkgroepen opgericht en die schrijven stukken die lokaal moeten landen in gemeenten om lokaal te kleuren, want de samenstelling van de bevolking in Venray is heel anders dan die in Horst en heel anders dan die van Gennep en Bergen of de stad Venlo.

Als je dat op grote lijnen gezamenlijk maakt, is dat handig, anders doe je allemaal hetzelfde op een bepaalde hoogte en dan daal je later af en kleur je hem lokaal. Dan zie je dat er tegelijkertijd vanuit het WMO een decentralisatieopdracht is, maar dat daar **wijkteams op worden gezet. Dat is ook een pilot. En is er een pilot met gezinscoaches,** de jeugdkant. En dat is allemaal best ingewikkeld. **Er is een grote bezuiniging dus veel dingen moeten veel meer aan de voorkant, dus aan de preventieve kant gebeuren.** Maar ook de mensen zelf. Daar zie ik een hele grote rol van het CJG in. Maar wat je nu ziet is dat we de opdracht hebben om de zorg te regelen, maar dat is altijd pas na het CJG. Het CJG zit daar voor. Dus die echte hulpverlening en zorgverlening, dus als ik het heb over Bureau Jeugdzorg of over MEE-trajecten. Dan zijn dat echte hulpverleningstrajecten, met andere financiële kaders dan wij. Dat komt pas na ons. En als dat zo is, dan is het CJG meer de nul- en eerstelijns, wat dan ook niet meer zo heet. Dat stuk wat ze nu aan het inrichten zijn, is het meest ingewikkelde stuk. Eigenlijk heeft dat niet zoveel met het CJG te doen. Aan de andere kant zeggen ze wel, de pilots die er draaien, bijvoorbeeld de gezinscoachpilot, dat is er eentje in Horst en eentje in Venray. Dat zijn twee afzonderlijke pilots, die hangen ze wel onder de vlag van het CJG. En wat betekent dat dan? Ze gebruiken de kleuren, ze gebruiken de communicatiemiddelen, de website. Alleen ik stuur er niet op, omdat het een pilot is en daar hebben ze een projectleider voor.

Dus ja, wat ga je doen als CJG. **Ik hoop dat de gezinscoaches nu aansluitend op de consulenten die we hebben bij het CJG die nog steeds dezelfde zijn, dat dat over gaat lopen in elkaar. Dat je een voorkant hebt en dat er een bepaalde deskundigheid in de volle breedte komt te zitten.** Maar goed, dat is een wens van mij. Ik hoop dat je niet je onderscheidt gaat maken tussen de meest preventieve kant en de meest hulpverlenende kant in dat stuk, anders ga je eigenlijk in plaats van zuilen, knippen aanbrengen en dan ben je eigenlijk horizontaal aan het doen, wat je verticaal aan het wegwerken bent.

L: ja, oké.

C: Maar dat is nu dus wat ze eigenlijk volop aan het uitwerken zijn, maar hoe dat eruit ziet weet ik niet. Ik kan het erg goed verwoorden en ik hoop dat ze dat horen.

L: Ja, blijft spannend.

C: Ja. En als ik dan kijk naar jullie vraag welke opleiding de medewerkers van het CJG hebben, dan zijn dat allemaal **HBO-geschoolde medewerkers, waaronder verpleegkundige, maatschappelijk werkers, pedagogen.** Allemaal in die hoek.

We hebben ook nog wel wat extra's op dit moment, want soms zijn er ook nog eisen om bepaalde trainingen of methodieken te hebben gevolgd. Bijvoorbeeld voor **één gezin, één plan.**

L: Ja, oké.

C: Dus wat voor het CJG relevant is.

L: Ja, en als je het dan hebt over de vechtscheidingsproblematiek. Wanneer is voor jou een echtscheiding een vechtscheiding.

C: Nou, je vraag dat aan mij, maar ik ben de coördinator en niet de hulpverlener en daar hebben we bewust voor gekozen om dat te scheiden. Wat ik wel heel grappig vind, we hebben in november een grote bijeenkomst. We doen één keer per jaar een expertmeeting en die hebben we georganiseerd over dit thema. Er zijn een aantal sprekers geweest en er waren workshops. En heel positief ervaren dat een expertmeeting ervoor is om professionals elkaar te laten ontmoeten en werkwijzen uit te laten wisselen. Om organisaties en instellingen met elkaar in gesprek te brengen op basis van dit thema. Dit thema was aangedragen door de wethouder. Die gaf aan dat hij zoveel vechtscheidingen zag die dramatisch verliepen en vroeg of wij dat niet eens een keer onder de aandacht willen brengen. Dat kan je bij ouders doen enerzijds, maar wij hebben er nu voor gekozen om de professionals daarover te informeren. Dan heb je een paar heel deskundige sprekers, Martine Delfos bijvoorbeeld. Kennen jullie die?

L: Ja

C: Ja, dat was bij ons een spreker en het is gewoon super om die hierover te horen. Over deze problematiek specifiek. Als je gericht op het CJG vraagt wanneer is een echtscheiding een vechtscheiding, **dan is dat op het moment dat ouders zodanig niet met elkaar kunnen uitwerken wat de toekomst is en waar kinderen dan heel veel last van zullen hebben.**

Maar een vechtscheiding is niet per definitie met kinderen. Een vechtscheiding is gewoon uit elkaar gaan en het niet kunnen regelen.

L: Ja

C: en je ziet daar gewoon heel veel drama's bij. Dat zie je landelijk. Dat was ook de reden dat het bestuur vroeg zet het eens op de agenda en doe er eens iets mee.

L: Zeker.

C: En als je wilt kan je datgene wat we hebben gedaan bij ons op de website helemaal terugvinden. Alle verslagen van de workshops staan daar op. Maar dat is wel erg inhoudelijk.

L: Dat is goed voor ons.

C: Ja, we hebben bijvoorbeeld ook de Raad van Kinderbescherming een presentatie laten doen. Over wanneer zij in beeld komen. De Raad van Kinderbescherming heeft op dit moment ook zoiets in het kader van de decentralisatie. Zij zitten aan de achterkant van de hele lijn. Maar gebruiken ons om jullie te informeren om te voorkomen dat ze bij ons terecht komen. Ze helpen de hulpverleners om zaken eerder goed geregeld te krijgen, omdat dat anders het gevolg is. En dat is natuurlijk echt de opdracht. Dat is duur, die achterkant van de hulp en kan je dat voorkomen. Ja, daar zit het hem iedere keer in.

L: Ja.

C: Ik moet heel eerlijk zeggen als je het hebt over echtscheiding en vchtscheiding, ik heb er heel veel over gehoord, heel veel over gelezen, maar het is niet dat ik mensen help bij een echtscheiding en het moment kan markeren van nu is het een vchtscheiding. Dat kan ik niet.

L: Nee, oké. Dus je kunt ook eigenlijk geen beeld schetsen van hoe vaak de hulpverlening met vchtscheidingen te maken heeft.

C: Nee en dat kan ik ook voor het CJG in zijn totaliteit niet zeggen. **Op het moment dat een echtscheiding een vchtscheiding is dan gaat het verder dan de hulpverlening die in het CJG wordt geboden. Dus het eerste gesprek kan prima. Tweede ook nog wel, maar dan kom je eigenlijk wel bij maatschappelijk werk terecht. En in ons geval ook al heel snel bij synthese, onze ketenpartners dus.** **En daar zie je al dat ze programma's of producten hebben die zij kunnen aanbieden.** En tot nog toe is het zo geregeld dat de gemeente deze instantie ook daarop financiert. Dus zij voeren dat uit. Hadden we er nu vorig jaar voor gekozen dat het CJG dat ging uitvoeren, dan had ik vanuit het CJG hen erin getrokken. Maar nu moet ik het overdragen.

L: Ja, oké. **Want als je kijkt naar het CJG in Bergen Gennep, daar noemt Mirjam zichzelf een goedkope mediator, omdat ze wel vaak deze gesprekken voert.**

C: **Deze gesprekken met name ja. Ik denk dat deze gesprekken ook het meeste problematiek met zich voortbrengt.**

L: Ja. En dat daar wel gemiddeld één keer per week, meestal nog wel vaker deze problematiek voorkwam, maar dat daar hulp in eerste instantie zelf door het CJG werd geboden.

Dat is dus al een groot verschil tussen twee CJG's.

C: Ja.

L: Dat is dus in Venray/Horst niet, maar kun je wel een inschatting geven hoe vaak er dan wordt doorverwezen?

C: Ja, dan kijk ik even naar de tabel.

L: Ja, het is misschien lastig om specifiek te zijn over vchtscheidingen, maar.

C: **Even kijken hoor. Ja, als je hier naar de tabel kijkt, dan zie je dat informatie en advies in zijn totaliteit of licht pedagogische hulpverlening zal bijna één op één deze problematiek zijn.**

L: Ja

C: **En dan heb je het eigenlijk over de totale van die 175 contacten die er zijn en ongeveer twintig procent gaat daarover.**

L: oké.

C: Ja en heel vaak zie je dat de vraagverheldering die wordt toegepast laat zien dat dit probleem onderliggend is of in de geschiedenis zit.

L: Ja.

C: Waardoor wat er nu wordt gevraagd, daar toch iets mee te maken heeft.

L: Ja, dus dat ze eventueel met een andere vraag hier komen, maar dat uiteindelijk blijkt dat dat het probleem is.

C: Ja precies.

L: Oké. En als ik kijk naar deze tabel.

C: Ja, opvoeden, gedrag, relatie met opvoeders. Al die zaken die daar genoemd worden, kunnen ook het gevolg zijn van.

L: ja precies.

C: Dus ik kan niet herleiden van nou, dit hele blokje is door echt of vechtscheiding gevormd. Het is soms ook puberaal gedrag of gedrag waaraan geen echt of vechtscheiding vooraf is gegaan. Dat soort dingen komen ook voorbij. Heel vaak zie je ook dat dit soort dingen veel sneller al bij de instellingen zit die dit tot nog toe al hebben gedaan. Dus vooral wanneer het al dramatisch wordt.

L: Ja.

C: Wat je ook heel erg ziet, is dat buiten het CJG je allerlei samenwerkingsverbanden ziet. Als je in Venray kijkt, denk ik dat er zo'n vijftien typen in Venray en Horst trouwens overleggen zijn waar partners bij elkaar komen om dingen te bespreken die heel erg lijken op dit.

Je hebt een straatgroep- overleg, je hebt een jeugd en veiligheidsoverleg op beleidsniveau en uitvoeringsniveau, er is een sociaalnetwerkoverleg, je hebt het veiligheidshuis, daar hebben ze een jeugdoverleg. Je hebt een leerplichtambtenaar die op scholen komt, je hebt de ZAT enzovoort.

Het is de bedoeling dat gaandeweg wanneer de gezinscoach meer aan het werk gaat, om die overleggen eigenlijk te laten verdwijnen, want soms blijkt dat een casus bij wel vier of vijf overleggen wordt besproken. En omdat niemand zich echt verantwoordelijk voelt om de trekker van de casus te zijn en ook overal wordt besproken, krijg je zo'n diffuus is en denkt iedereen van elkaar dat de ander wel al wat gedaan heeft. En daar zit ook een hele grote opdracht natuurlijk. Al die losse overleggen, moeten weg of verminderd worden, waardoor je veel meer een beeld krijgt van het geheel, want niemand heeft een beeld omdat iedereen wel een stukje heeft.

L: Oké.

C: En om dat beeld te verzamelen.... als ik dan bijvoorbeeld een leerplichtambtenaar ben, dan wil ik iets weten van het voorgezet, het beroepsonderwijs, het basisonderwijs. Ik wil iets weten van de veiligheid, ik wil iets weten van de politie, iets over uitval en re-integratie RMC en overal is dan iets voor georganiseerd, dus dan ga ik maar naar zes overleggen, zodat ik zoveel mogelijk bij mij verzamel. Maar dat zit in een functie, dat moet je in één overleg leggen en dan

vervolgens zeggen. Wacht eens even, die drie zijn voor jou en die 4 voor mij en volgende week in het overleg horen we de voortgang wel.

L: Ja.

C: Dan gebeurt er ook iets.

L: Ja, oké.

C: Ja, daar zitten we nu midden in. Maar goed dat hoor je denk ik ook overal.

L: Ja. En de transitie maakt het natuurlijk alleen nog maar lastiger?

C: Ja, ja aan de andere kant is het ook dat het duidelijk maakt dat de opdracht wel echt noodzakelijk is om daar wel al iets aan te gaan doen. Want we weten dat allemaal wel, maar wie zegt nou dat die ander bij jou moet aanschuiven. Of dat jij het niet meer hoeft te doen en dat ik het dan wel doe.

L: Ja

C: Ja, dat is heel moeilijk. En nu heb je de gemeente en als de gemeente de opdracht heeft dan is die niet zorg of hulpverlenend. Oké, ik zie daar hele goede dingen, ik zie daar hele goede dingen en dat is wat er geregeld moet worden. Als de hulpverlener het zelf moet doen... die heeft ook een ander belang, want die heeft ook een bedrijf in stand te houden, dat heeft de gemeente niet. Dus daar zitten allerlei voor en nadelen aan. Ik vind dit een heel groot voordeel. Dat de gemeente dit doet.

Ik zie dit ook bij het CJG in vergelijking tot gemeente Bergen/Gennep. Dat ik niet hulpverlener ben, maar de ambtenaar. Ik regel gewoon van alles en zorg dat de dingen mogen en kloppen. En zij voeren uit en zij zijn blij dat ze mij werk niet hoeven te doen, want dat is voor hen heel vervelend erbij. Maar andersom ben ik heel blij met hun deskundigheid. En bij Bergen Gennep zie je dus dat wanneer dat door elkaar gaat lopen, dat als je het soms druk hebt, wat gaat er dan voor. Dat zijn de dagelijks dingen. Dat is die telefoon die gaat, die kun je niet laten rinkelen, L: Nee precies.

C: Terwijl ik een aantal mensen heb die de telefoon in geval van noodzaak oppakken. En ik ben zelf ook bereikbaar als er wat is. Wij verdelen het wat meer.

L: Ja, dus eigenlijk is het voor het CJG lastig om te kiezen tussen coördinator en hulpverlening. Het is moeilijk om te combineren?

C: Ik vind het in deze fase heel erg fijn dat ik niet de hulpvragen krijg, want ik ben van oorsprong. ik kom uit de zorg. Ik ben verpleegkundige in het ziekenhuis geweest, dus ik heb wel heel veel met wat zij doen en ik weet ook wel waar het ongeveer allemaal in zit, maar ik ben blij dat ik dat niet ook nog in mijn rugzak heb zitten.

L: Ja.

C: Ja, ondanks dat het heel klein is. Want ik zou kunnen zeggen dat ik één fte bij mij op mijn bord schuif, dan laat de consultants maar weg, maar dan voorkom ik de samenwerking tussen instanties die het op een andere manier doen, dat wil ik ook niet.

Dus er zijn voors en tegens van alles wat je ziet. En ja het is ook zo dat als ik alles mag doen en ik doe dat gewoon vijf dagen in de week, dan heb ik wel heel veel grip, want dan stuur ik.

L: Ja

C: en dan weet ik alles en dan kom maar. Dat is ook heel lekker, maar dat is lekker voor mij en niet voor de klant denk ik. Die heeft daar niks aan.

L: Oké. Dus eigenlijk als ik onderliggende daarin hoor, dan zou je ons bij deze opdracht aanraden om ook te kijken wat er allemaal wordt geboden om er vervolgens voor te zorgen dat we iedereen die te maken heeft met dit onderwerp om tafel hebben om daar één beeld van te kunnen krijgen.

C: Ja, wat je terug kan vinden op onze website is wie er toe doet bij deze problematiek, maar dan heb je het over instelling en particulieren aanbieders. Particuliere aanbieders hebben we niet altijd in beeld. Je ziet wie wat doet en je ziet informatie zoals die landelijk ook beschikbaar is bij opvoeden opgroeien en echtscheidingen. Maar goed, dat komt van opvoeden.nl dus als je dat zou bundelen en wat daarachter zit, bij elkaar brengt, dan kom je aan je getallen.

Ja, zo zou het hier wel werken en dan zou het zelfs zo zijn dat je Horst en Venray het beste afzonderlijk van elkaar kunt bekijken, want synthese is wel voor Venray en Horst, maar je ziet wel dat ze losse teams hebben zitten op alles.

L: op losse locaties?

C: Ja en nou zit het hoofdkantoor wel in Venray en ik ga er vanuit dat ze jullie ook wel kunnen informeren hoe dat in Horst gaat, maar het is breder dan dat maatschappelijk veld. Het is ook het onderwijs en dat zit hier in een bestuur stichting SPOV en dat zit in Horst weer in Dynamiek. En zo zie je dus dat het soms heel goed in samenwerken en soms ook niet. Dus het is makkelijker om het los te zien en op te tellen, dan om te proberen daar een samenhang tussen te vinden. Hoewel we dat wel aan het proberen zijn hoor, maar ik denk nu voor dit onderzoek dat het makkelijker is om het los te zien.

L: Oké

C: En dan kom je dus met name terecht bij Synthese, want de GGD en MEE bij ons in het CJG die komen dat ook wel tegen maar dan in hele specifieke situaties. MEE bijvoorbeeld bij verstandelijk gehandicapten of LVB zelfs. Maar dat weten we ook niet allemaal precies. Soms zijn de hulpverleners zonder dat ze het weten naast elkaar aan het werk.

L: Ja.

C: Ja, dat maakt het gewoon ondoorzichtig en het beeld wat je nu dus ziet wat verbeterd moet worden, is ook het beeld wat ouders hopeloos maakt. Wie gaat mij nu hulp bieden?

En daarin denk ik dat ook de kracht zit van de gezinscoach. Nu en straks zullen ze dat ook gaan uitbreiden om mensen tot op een bepaalde hoogte aan de hand te kunnen nemen. Van nou kijk eens dat moet je even laten liggen, dat is niet nu. Zet je stappen vervolgens op een rij en werk dat af en dan kan je daar eens kijken en dan heb je de keuze uit. Als iemand dat even doet, dan ben je volgens mij een eind op weg.

L: Ja

C: Maar nu is het zo van; Wat doet die? En wat kan die dan voor mij betekenen? Oh, die kennen we niet.

L: Ja

C: Dus de conclusie is juist, aan de hand van de site zou je wel de ingang kunnen hebben en synthese is de grootste speler.

L: Oké, synthese is de grootste speler. En een eenduidige werkwijze om deze problematiek aan te pakken. Zou dat een oplossing zijn?

C: Ik vind van wel. De oplossing ligt er met name in dat je dan ook dezelfde taal spreekt.

L: ja

C: En dat maakt het begrip naar elkaar veel beter. En of dat nou één methodiek of drie methodieken zijn en je verstaat elkaar daarin goed, dan is dat ook prima.

L: ja, want dat is voor ons nu nog de vraag. De CJG zijn nu nog heel verschillend ingericht en willen ze samen. Of is het handiger om per CJG te kijken wat het beste past?

C: Ja, wat je bij ons eigenlijk ziet is dat er constant wordt gesproken en dat is al jaren zo. Je moet in ieder geval een brede vraagverheldering toepassen. De gemeente Horst heeft bijvoorbeeld vanuit de WMO en de vragen die ze stellen, een hele methodiek uitgeschreven wat je dan allemaal moet vragen en de gezinscoaches zouden daar eigenlijk ook aan moeten voldoen, zodat als je het over draagt je ook de goede vragen hebt gesteld. Maar soms gaat dat ver, want het niet zozeer dat ik drie kantjes van een A4 gevuld moet hebben om te weten wat er aan de hand is. Soms is één vraag al voldoende geweest en moet je niet gaan problematiseren. Dat is ook zo'n opdracht. Want hoe meer je vraagt, hoe meer problemen je tegen komt. Dat is één. En aan de andere kant is Venray er ook van overtuigd dat je dat niet op één en dezelfde wijze doet. De aanvliegroute is in principe dezelfde en in je hoofd zit min of meer dezelfde checklist, maar ga niet een lijst in zitten te vullen met mensen, maar zorg dat dat wat nodig is aan de orde komt. Dat is wel een methodiek die ze hier nu verder uit gaan werken en dat wijkt dat net af van de andere kant.

De ander wil dat één en het zelfde en hier vinden ze dat de gedachte hetzelfde moet zijn.

En veel meer maatwerk geleverd wordt.

L: Ja

C: Vervolgens is iedereen bezig met dat één gezin één plan. En dat is dus min of meer ook een methodiek. Eén gezin, één plan, één regisseur ook nog.

L: en dat geldt wel voor ieder CJG?

C: Ja.

L: Ja, dat is ook wat wij teruglezen inderdaad.

C: En je ziet dat er heel veel is gebaseerd op Triple P. En sommige doen dat binnen het CJG en bij ons zijn denk ik twee van de vier organisaties zo geschoold, dus die kunnen dat toepassen, maar ze doen het niet allemaal. En dat heeft gewoon met kosten te maken gehad. Toen kon je provinciaal geld krijgen en kon je iedereen opleiden en toen moest iedereen binnen bepaalde worden opgeleid en andere kozen er juist niet voor omdat ze dacht dat wanneer het niet zou worden toegepast de zonde zou zijn van de tijd en het geld.

L: Ja

C: Ja, dat zijn keuzes die ieder maakt. Dus Triple P is wel een methodiek die je veel voorbij ziet komen.

L: Ja, dat hebben we ook gezien

C: En dan heb je er nog een paar, maar die zijn niet voor iedereen. Bureau Jeugdzorg die nu in de gezinscoachteams zit, die hebben wel een aantal andere methodieken specifiek. Maar dat is ook net een wat zwaardere hulpverlening

L: Ja, zeker.

C: Ik vind het dezelfde taal spreken en begrip voor elkaar en dat je binnen een bepaalde format wel je vakken gevuld moet hebben goed. En ook voor de doorlopende lijn, dat wanneer ik iets al heb gedaan dat een ander het niet over gaat zitten te doen

L: Ja, dat is voor ons wel erg belangrijk om te weten.

C: Ja, daar zijn ze nu ook wel al erg mee bezig.

L: Dit is belangrijke informatie voor ons. Heel even kijken of we nog iets gemist hebben.

C: Even kijken als ik kijk naar de vragen. Is de werkwijze hetzelfde als de andere CJG's? Nee, er is er geen één hetzelfde.

L: Ja, daar waren we al achter.

C: We zijn bij overleggen met andere CJG's altijd vreselijk benieuwd hoe de andere CJG's werken en hoe ze dingen hebben ontwikkeld. En soms ga je dan met een keigoed idee terug en dan wil je dat laten landen en dan past dat niet binnen ons CJG.

L: Ja, maar is het dan niet lastig dat je eigenlijk met collega's om tafel zit, maar toch is alles anders, dus je kunt het niet echt vergelijken.

C: Ja, de uitgangspunten zijn hetzelfde he, en de opdracht destijds was hetzelfde, maar hoe het is georganiseerd is dus echt heel anders. En dan kan ik vreselijk jaloers zijn op een ander CJG en dan denk ik oh, geweldig idee. En dan kom ik hier en dan is dat bij ons CJG helemaal niet aan de orde. En dan moet ik dat parkeren en denk ik altijd, oké er komt wel een tijd, dan gaan wij dat hetzelfde doen.

L: Ja

C: Waar ik nou naar zou streven is dat het CJG als die er straks nog is, min of meer in basisvoorziening niet lokaal maar regionaal georganiseerd wordt. Want als je het hebt over verbindingen in de zorg en het onderwijs, dan is dat meer hetzelfde. Dat de gezinscoach dat lokaal onderhoudt, maar dat je de werkwijze overeenkomstig maakt, dat kun je voor de hele regio doen.

L: Ja

C: En dat geldt ook zo meteen... en daar zijn ze wel ook regionaal mee bezig, en de regio betekent Noord Limburg, maar ook noord-midden en noord- midden zuid. Dat ligt een klein beetje aan het onderwerp. Dat je professionals invliegt op het moment dat je ze nodig hebt. Ik ben een gezinscoach, ik ben een generalist en ik probeer zo lang mogelijke zin mee over te lopen en zo min mogelijk problemen te hebben en waar mogelijk ook zelf te zorgen dat de mensen geholpen zijn. Wanneer dat niet lukt, dan heb je iemand nodig die professional is op een specifiek gebied. Nou, dat heb ik niet voor handen, dus dan vlieg ik die in. Dat stukje... van dat invliegen van..., dat kan je hopelijk als gemeente niet zelf regelen. Hopelijk, omdat hoe minder je dat nodig hebt, hoe beter het je gaat.

L: Ja

C: Maar dan moet je er voor kiezen om met een regio, misschien een pool van deskundige in stand te houden, waardoor het er wel is, want wanneer je dat niet in stand houdt en Bureau Jeugdzorg zou er bijvoorbeeld niet meer zijn, maar je hebt die deskundigheid wel nodig en je hebt het niet specialistisch voor handen, waar ga ik hem dan halen?

L: Ja

C: Ja, dus dat is ook weer een beetje een wisselwerking, van wat houdt je? Maar dat moet je samen doen. Samen op een hoger... hoger is voor mij niet beter, maar op een specialistisch niveau. Smaller en dieper.

L: Ja precies.

C: Ja, dus dat gaan ze nu dan ook doen en zijn ze aan het ontwikkelen. Het is vaak aan gemeente om te zeggen: wij doen daar aan mee. En er zijn dus ook altijd gemeente die zeggen; Maar dat gaan wij niet met zijn allen doen, dat doen wij alleen. Dat is te moeilijk.

Dus dit zijn hele moeilijke trajecten, want je moet constant blijven afstemmen. Je hebt colleges, je hebt bestuurders. Dat zijn lastige dingen. Aan de andere kant, als je het met zijn allen doet, dan krijg je veel meer eenduidigheid en wordt het veel transparanter hoe dat zaken verlopen. Maar wat willen we nou? Daar willen we toch naar toe?

L: Ja, **dus jij bent wel in voor een wat bredere samenwerking?**

C: **Zeker, ik zou heel graag willen.** Met name met Venlo. Zij doen het wel heel anders, maar ik zou wel samen met hen het CJG willen doen. Dat die consultants, dat hele grote gebied van de 200.000 inwoners bestrijken, dan hebben we ook body. En dan hebben we een aantal consultants, dus je kunt veel beter je bereikbaarheid regelen.

Onlangs zijn wij bijvoorbeeld bij de scouting geweest. Als ik nou de consultants verzoek om de leiding van een groep waar moeilijk gedrag zit, te sturen. Dan gaan de consultants daar naartoe en tasten af waar de vraag zit en plant een avond. Daar komen zomaar 40 mensen van de scouting; leiding, bestuurder en aspiranten. Die komen daar allemaal luisteren naar een stukje theorie, rollenspel een stelling en van alles en die komen terug en die zeggen, wanneer komen jullie terug? Dit was geweldig, daar hebben we veel aan gehad!

En dan denk ik; ja, als ik dat hier doe dan kan ik dat in Horst en Venlo ook doen.

L: Ja, inderdaad

C: **Dus die consultants die kunnen dat. Als ik nou de werkwijze uitschrijf, dan kunnen we dat overal toepassen.** Dat is nou vind ik de kracht als je een CJG hebt, je vraagt waar de vraag specifiek zit, levert dat stukje maatwerk en de consultants voeren dat uit.

En als je een grote pool hebt, heb je zoveel deskundigheid bij elkaar. Dan denk ik wauw!

L: ja, inderdaad

C: Maar goed, dit is een stukje bevlogenheid. Ik hoop dat het waarheid mag worden.

L: Nee precies. Maar daar ben ik het wel mee eens.

C: Ja en dan zie je bijvoorbeeld in Weert, daar is een hele andere richting gekozen voor het CJG. Daar hebben ze hem dus volop opgetuigd. Daar waar ze hier hebben gekozen voor klein houden dan kunnen we er alle kanten mee op, hebben ze daar gekozen, nee niet klein houden. Het CJG is het, daar stoppen we alles in. Daar hebben ze dus ok veel meer werknemers binnen het CJG. En dat is allemaal CJG. Iedereen die daar de telefoon opneemt zegt daar; Hallo met het CJG.

L: Ja, maar daardoor is wel de bekendheid groter en de bedoeling duidelijker

C: Ja, veel duidelijker. Het is duidelijker, je kunt veel beter naar buiten. Je hangt overal je vlag neer en geeft aan; ons moet je bellen! En wij met ons kleine team, moeten dat continue herhalen, net zo lang als het duurt om ons te kennen. Geeft niet, maar het is wel veel

moeizamer. Dus het zou makkelijker zijn als we dat samen deden. En daarom zoek ik Venlo op. Wij geven ook Samen met Beesel, Venlo, Venray de krant uit.

L: Ja

C: Dus samenwerking, ja zeker, dat kan ook helemaal niet anders. En ik vind ook dat samenwerken is volgens mij efficiënter en goedkoper.

L: Ja, dat denk ik ook.

C: Maar om te kunnen samenwerken, kun je niet zeggen, wij willen met zijn allen de bureaucratie afschaffen, we willen regels afschaffen, vergaderingen afschaffen, want pfoe alweer een vergadering. Want dat zijn wel dingen die je nodig hebt om samen te werken. Want als je die afspraken niet maakt, dan heb je ook geen eenduidigheid. Dus dat vind ik wel het nadeel aan samenwerken.

L: Ja

C: Iedere keer moet ik die weer vragen, die weer vragen en belt die weer niet terug. Jeetje, wat duurt dat lang... Ja, dat hoort bij samenwerken.

L: Kun jij een inschatting maken van hoeveel werknemers de ketenpartners hebben?

C: Oh, dat vind ik moeilijk. Dat weet ik niet.

L: Oké.

C: Als je naar ons kernteam kijkt, is dat vier keer 0,1 fte en dat is dan 8 u, 0,1 is 4 uur in de week, en ik 24 uur + 16 is 40, ja. Dus dat is wat we hier binnen doen, daar buiten weet ik niet.

L: Oké,

C: En ik moet ook wel zeggen dat nu we soms casussen bespreken waar ik bij ben, nu we de heleboel aan het rommelen is, wordt er wel een heleboel zichtbaar; van oh, gaat dat normaal altijd zo? Nou werkelijk... ik ben blij dat ik de hulp niet gevraagd heb. Dat is echt. Die bellen mij dan soms op en zeggen dan ik ken jou van een bijeenkomst en ik heb een vraag. Ja, mijn kind... en dan denk ik ja, je mag me alles vertellen, maar ik ga je niet helpen, maar ik kan je wel mijn collega geven, die gewoon verstand van jouw aangelegenheden heeft. En dan willen ze toch wat zeggen en dat vind ik dan ook helemaal prima, en dan zeg ik altijd als er wat is, dan bel je me wel terug. Want je hebt nu mijn luisterend oor gehad en dan wil ik ook feedback. En wat je naar twee maanden terug hoort is, ja... weet je wat er nu is gebeurt...

Ja, vaak hoor je dat niet, maar omdat het nu een beetje rommelig is benaderen ze mij en dan hoor je dingen terug. De mensen van het team die casussen bespreken horen ook vaak dingen niet terug, omdat je niet bij iedereen een terugkoppel moment hebt, want wanneer is dat dan? Over een maand, over twee jaar? En dan hoor je dus echt dingen... een vrouw, gescheiden, twee kinderen. Een dochter van vijftien jaar. Veel moeilijkheden op school, problemen met leren, met motivatie. De man die in de ogen van de vrouw wordt gezien als het derde kind. Dus

ze gaf aan dat ze geen twee kinderen had, maar drie. Ze kon geen afspraken maken met de ex-partner. Die verwent de kinderen waar jij dat niet wil als moeder en ja, nou zit ik daar mee zegt moeder dan. En dan komen ze na het weekend thuis en dan kan ik weer van vooraf aan beginnen. En ik kan geen afspraken maken over de regels de financiën het uitgaan over haar vriendje en andere dingen en nu is de dochter vertrokken. Ze gaf aan geen grip te hebben op haar kind en alles ter verliezen. Ze heeft twee jaar geleden haar broer verloren, ze zit nog in het rouwproces, heeft ondertussen een echtscheiding achter de rug. Ze heeft een aantal kinderen die lastig zijn in de pubertijd en zich afzetten. Ik hoor dat dan allemaal aan en geef aan dat ze in gesprek met de consulent kan gaan en dat die misschien veel handvatten kan geven. Maar ik wou dat ze een gezinscoach kreeg, want die gezinscoach kan die partners bij elkaar verzamelen, de consulent veel minder, want diegene is maar een deel van de partners. Dus de consulent en ik dachten, die sturen we naar een gezinscoach. Nou blijkt zij niet in het pilotgebied te vallen. Ze valt in een andere wijk en daar doen we dat nu nog even niet...

L: Oh, nee.

C: Het is een pilot en die is niet voor iedereen. Daar heb je ook niet de handen voor. Dus na zoveel maanden komt ze bij me terug en verteld me dat ze via haar werkgever nu ondersteuning heeft van het maatschappelijk werk omdat ze niet lekker in haar vel zit. Ze heeft inmiddels de consulente van het CJG gesproken, ik heb inmiddels de jeugd en jongerenwerker, omdat maatschappelijk werk zegt dat die mijn kind kan helpen, ik heb inmiddels een coach. Die had ze zelf ingeschakeld. Het enige wat nog ontbrak was dat haar man niet in het verhaal werd betrokken en dat was eigenlijk haar grootste probleem om nu de zaken geregeld te krijgen. Ik gaf aan dat ik nu gewoon niks voor haar kon doen en aangegeven dat ik alle telefoontjes wilde plegen die we er voor nodig achten. Maar dat kan niet, dat kan niet, er zijn verschillende maatschappelijk werkers, iedereen zegt wat anders met de beste bedoelingen natuurlijk...

L: Ja

C: Maar ja, je vliegt net aan waar je je op focust.

L: Frustrerend of niet?

C: Ja en dan denk ik een maand geleden heb ik een afsluitend gesprek met haar gehad omdat ik nog een keer wilde terugblikken, maar ik kan vanaf nu ook echt niks meer voor haar betekenen, want dan kom je op een veel lager niveau in de hulpverlening terecht. En jij gaat veel meer de diepte in, dat heb je veel meer nodig.

L: Ja

C: Ja, ze was vreselijk teleurgesteld en ja, dat snap ik ook. Maar ik kan niks doen.

L: Ja.

C: Soms helpt dat natuurlijk ook wel een beetje... maar goed.

L: Ja, ik kan me wel goed voorstellen dat dat voor ouders vervelend is dat ze zelf overal naartoe moeten gaan. Ik werk ook bij een gezin en als ik zie hoe vaak dat die telefoontjes moeten plegen van hier naar daar, dan denk ik... daar zouden jullie je eigenlijk niet mee bezig moeten houden. Dat zou eigenlijk geregeld moeten worden.

C: Ja, maar je ziet het ook overal he. Nu heb je het over jeugdhulpverlening en gezinshulpverlening, maar als je naar de huisartsen gaat, zie je dat. Toevallig weet ik op dit moment heel veel van werkloosheid af door mijn man. Nou, het is dramatisch.

L: Maar zou het CJG daar in de toekomst een rol in kunnen gaan spelen als schakel?

C: Ja, zou kunnen, maar ik denk dat je niet op alle leefgebieden alles aan elkaar kan knopen.

L: Nee, maar ik bedoel puur op de jeugdhulpverlening.

C: Oh, ja dat denk ik wel en ik denk ook dat je jeugd afzonderlijk in zijn totaliteit zou moeten benaderen, want we hebben het nu wel eens over van nul tot honderd. Toevallig heeft Gennep daar vorige week voor gekozen.

L: Oké.

C: Dat kan ook omdat de gemeente daar een stuk kleiner is.

L: Oké.

C: Maar als je binnen onze werkgroepen die we hier hebben op basis van het jeugdgebied. Vinden wij nog altijd dat jeugd een ouder heeft die verantwoordelijk is, dus de zeggenschap bij een ander ligt dan diegene zelf. Als je de achttien bent gepasseerd ben je zelf verantwoordelijk voor wat je doet, laat, zegt of wat dan ook. Maar als ze jonger zijn... ergens ligt natuurlijk die grens en die ligt dan nu toevallig bij achttien en naarmate ze dus jonger zijn, moeten we in het kader van bescherming wel het geheel daarbij betrekken. En dat is zo anders dan wanneer een ouder iemand met een tekortkoming zit of met een gebrek zit en die vraagt een rollator of financiële ondersteuning aan. Dat is zo anders dan wanneer een kind hulp nodig heeft dat nog moet groeien en in de maatschappij moet leren functioneren. Volgens mij moeten we dat wel specifiek onder de aandacht houden en niet op laten gaan in de nul tot honderd lijn. Ja, dat zou ik jammer vinden, want er is best wel veel aan de hand en dat zie je hier ook bij de jeugd en jongeren die ontsporen of de risicojongeren, de straatgroepen, de criminaliteit. Ik heb zelf ook heel lang op het beleidsterrein integrale veiligheid gezeten en dan kom je dus in aanmerking met de politie en al die dingen die op straat gebeuren en dan denk ik ja... dat kan je niet op de grote hoop gooien. Het heeft raakvlakken dat zeker... maar dat kan je toch niet wegfocussen?

L: Nee, oké.

C: Voor mij is er niet één lijn van nul tot honderd.

L: Oké

C: Voor mij is het minderjarig meerderjarig. Dat is veel specifiek. Het is de vraag of de grens van achttien goed is... maar dat is een andere discussie. Maar ik vind alles wat daaronder zit, daar moet je met zijn alle wel is waakzamer op blijven.

L: Ja, het is natuurlijk wel vaak zo, dat hoe je alles als kind mee hebt gemaakt, dat neem je mee als volwassenen.

C: Ja en je wilt met zijn allen dat het kind redelijk tot goed gaat functioneren, dus dat moet je wel zorgen dat het in de jeugd al allemaal goed gaat.

L: Ja, zeker weten. Nou, zeer interessant om te weten allemaal. Wij hebben verder geen vragen meer. Heb jij nog vragen of aanvullingen?

C: Nee, ook niet.

L: Dan bedanken wij jou voor dit interview. Wij gaan het uitwerken en zullen het dan naar jou mailen. Zou jij voor ons de uitgewerkte versie willen accorderen op waarheid?

C: Ja, geen probleem.

L: Oké, bedankt en we houden je op de hoogte van het onderzoek.

C: Oké, graag gedaan en ik hoor het graag.

Aanvullende vragen: ·

De overige vragen: Ken jij de volgende methodieken?

C Ik ken Eigen Kracht, van KIES heb ik gehoord, ORO zegt mij verder niets

Rood = belemmering

Geel = wensen algemeen, CJG algemeen, medewerkers CJG, CJG samenwerking, werkwijze.

Licht groen = (v)echtscheidingen algemeen

Licht blauw = oplossing

Paars = methodiek: KIEScoaching; ORO; Eigen Kracht

Roze = transitie en gemeentelijke organisatie

Donkerblauw = medewerkers te maken met vechtscheidingen

Olijfgroen = gezinscoaches

Donkerrood = mogelijkheden

Grijs = wensen vechtscheidingen

Zwart = frequentie

Bijlage 12: Interview met mevrouw J. van der Vorst

17 april 2014

Linda: Kun je wat meer vertellen over jeugdstation, ik geloof dat dat hier toch wel erg bekend is?

J: Jeugdstation is de naam van het Centrum voor Jeugd en Gezin. Jeugdstation is in gevoerd in 2009.

L: Ja.

J: Is geopend met toen nog een fysiek gebouw, een website, een telefoonnummer, een samenwerkingsverband van een aantal partners die allemaal werkten met jeugd en gezin. **Het is vanaf het begin best wel** breed opgezet met veel partners; er zat al het onderwijs in (bijna helemaal vertegenwoordigd), welzijn, onderwijs zijn dus de basisscholen van... Ja ik moet even terug; Peel en Maas is een fusiegemeente.

L: Ja.

J: In 2010 is het gefuseerd. Met de inrichting van het jeugdstation was het nog alleen de gemeente Helden. Dus dan had je nog; de groep partners was uiteraard nog minder groot. Later, ongeveer in 2011, is het uitgebreid. Toen zijn alle andere kernen van Peel en Maas er ook bij aangesloten.

L: oké.

J: Het is wel vanaf het begin een behoorlijk breed samenwerkingsverband geweest. **En dat waren de basisscholen, voortgezet onderwijs, welzijn, dat is hier de organisatie Vorkmeer, Jongerenwerk, Maatschappelijk werk en maatschappelijke stage.** Dus eigenlijk alles viel daar onder.

L: Ja.

J: Dan wordt er ook **samengewerkt met de GGD, de jeugdgezondheidszorg, consultatiebureaus, schoolartsen, organisaties voor kinderopvang. Dat zijn twee grote organisaties.**

L: Dat is echt heel veel.

J: Ja, de organisaties zijn kindcentraal Peel en Maas en Kinderopvang Hoera. Twee grote stichtingen voor kinderopvang, **bureau Jeugdzorg is vanaf het begin af aan partner geweest en ook MEE.**

L: Ja die partners zien we in de meeste gemeentes ook terugkomen. Maar iedere gemeente heeft ook zijn eigen organisaties. Hier is het bijvoorbeeld dan Vorkmeer, die daar toch weer bij aansluiten.

J: **Van het begin af aan hebben alle betrokkenen organisaties een gelijkwaardige betrokkenheid/rol gehad.**

L: hm.

J: Er is een stuurgroep, daar zitten de directieleden in die dus besluiten nemen, daaronder zit de regiegroep. Die sturen op de inhoud aan, daarin zitten de managers van de verschillende partners. Vanaf het begin af aan is het steeds zo geweest dat vooral op in de breedte gewerkt werd. Dus echt heel veel dwarsverbanden, **heel veel netwerken in het overleg. Om elkaar te weten te vinden, om transparant te zijn naar elkaar toe.**

J: Daarbij het Gezin en het Kind centraal te zetten.

L: Dus eigenlijk is het gewoon het concept van het CJG, maar dan onder een andere naam?

J: Ja, het concept van het CJG, maar dan onder een andere naam. En met wel een plaatselijke invulling.

L: Maar daar is ook ruimte voor; zoals ik het tot nu toe begrepen heb.

J: Ja, even kijken, wie ben ik nog vergeten. De leerplichtambtenaar. Die is ook als partner toegevoegd. MEE dan. Later nog de andere scholen, de gilde opleidingen, en dus het voortgezet onderwijs. Dat zit er ook allemaal bij.

L: Dat zit er ook allemaal bij. Oké. En wat zijn dan de huidige taken van (ja ik wil zeggen dit CJG, maar ik bedoel dus van Jeugdstation)? Wat valt daar allemaal onder?

J: Ja, eigenlijk zijn het de uitvoerende taken van al die partners, die vallen onder het CJG. **Met die opmerking dat er vanuit gegaan wordt dat iedere ingang, of dat iedere locatie die verbonden is aan het CJG, een ingang is voor ouders om een vraag te stellen.**

L: hm.

J: Dus er wordt gewerkt, vanuit de ouder, het gezin staat centraal. Dus op iedere plaats waar de ouder aanklopt, wordt hij geholpen. Daar wordt de ouder geholpen.

L: oké.

J: Daar wordt naar de ouder gekeken, geluisterd, en eventueel doorverwezen.

L: Ja, daar wordt ook gewoon; Misschien komt de ouder niet op de perfecte plek, waar die geholpen kan worden, binnen, Maar dan wordt er ook binnen de organisatie (het Jeugdstation) doorverwezen.

J: Ja. Dan wordt er gekeken van nou; Je komt met een vraag op school; hè, dat is eigenlijk een vraag die hoort; die heeft meer te maken met de thuissituatie, of met wat dan ook. Nou dan wordt er meteen gekeken 'waar gaan we naar toe'. Sinds één..., **sinds juni 2013 is het team gezinscoaches samengesteld. En die zijn dus ook onder de vlag van het Jeugdstations aan het werk gegaan, opereren die. En nu is het dus zo: Komt er een vraag op een school, een kinderdagverblijf of waar dan ook, waar er ook maar iets speelt rondom een kind, wordt er eigenlijk steeds meer direct doorverwezen naar onder andere de gezinscoaches.**

L: oké. Wie van de ketenpartners, waar we het net over hadden, hebben denk jij het meest te

maken met (v)echtscheidingsproblematiek?

J: Ik denk, hm, vechtscheidingsproblematiek, ik denk Vorkmeer. Omdat vechtscheidingen vaak binnen komen via het maatschappelijk werk. Of via huiselijk geweld, als er fysiek geweld aan te pas komt. Huiselijk geweld is een aandachtspunt bij het maatschappelijk werk. Er zijn twee maatschappelijk werkers die daar veel aandacht aan besteden. Dus ik denk bij maatschappelijk werk, bij Vorkmeer dus en nu bij de gezinscoaches. Maar ook bij bureau Jeugdzorg denk ik.

L: Ja, zeker als er andere situaties nog omheen zijn zullen ze snel bij bureau Jeugdzorg binnen komen.

J: Ja.

L: Ik weet niet of het mogelijk is; maar kun jij een inschatting maken van hoe vaak het CJG (dus het Jeugdstation) in aanraking komt met (v)echtscheidingen?

J: Wat is vaak? Hoeveel keer per maand of per jaar of...

L: Als je een inschatting zou kunnen maken per maand...

J: Dan moet ik puur een inschatting maken van wat ik zelf meemaak, wat ik er van meekrijg, ja dat is lastig. Maar ik denk wel dat het maandelijks voorkomt.

L: Oké, dat is fijn, dan hebben wij een beetje een richtlijn hoe vaak het voorkomt.

J: Ik denk dat het wel maandelijks, als ik het zo af en toe meekrijg, dat het wel maandelijks een paar keer voorkomt. Een paar keer, en dat kan tussen de twee en de vier ofzo.

L: En is er dan binnen het CJG (jeugdstation/CJG) een bepaalde methodiek of richtlijn hoe je met zo'n vraag van ouders rondom (v)echtscheidingen omgaat, of is dat specifiek per organisatie verschillend?

J: ik denk dat het per situatie verschillend is. Er wordt per situatie gekeken van; wat is nodig? Wat is nodig en wie kunnen we daar het beste bij inschakelen?

L: oké.

J: Dus is het kind in gevaar, dan zal er eerder gekozen worden voor bureau Jeugdzorg die daar vanuit hun rol een taak kan vervullen. Ja, ik denk dat het per situatie verschillend is, dat er per situatie beken wordt van 'wie heeft er een rol'? Is de woningstichting, is er een woning nodig, is er een uithuisplaatsing nodig, is er ondersteuning nodig vanuit het maatschappelijk werk, zijn er nog andere partners nodig? Ik denk, dat is dus echt per situatie, dan wordt er gewoon, er wordt altijd gewerkt van 'wie is er bij nodig'? En die wordt er dan bijgehaald.

L: oké. En dan... wat wij in andere gemeentes tot nu toe gemerkt hebben is dat er toch wel heel veel vragen liggen in, of vragen is misschien niet het goede woord, maar dat mensen vastlopen als ze in gesprek moeten gaan met de ouders. Dan heb ik het dus niet over de kinderen, die te maken hebben met (v)echtscheidingen, dat ze bij de ouders er vastlopen. Dat ze met die ouders vastlopen hoe ze nou het beste afspraken kunnen maken, kunnen zorgen dat die

afspraken worden nagekomen (vooral dat laatste). Hoe überhaupt een gesprek beginnen over een (v)chtscheiding. Is dat iets wat hier herkenbaar is?

J: Mijn ervaring is dat er bij, zeker bij, maatschappelijk werk mensen zijn die daarin hele goede vaardigheden hebben. Om die gesprekken te voeren.

L: oké, ik weet niet of jij daar een inschatting van kunt maken, maar hoe ziet zo'n gesprek er dan uit?

J: Hoe ziet zo'n gesprek er dan uit? Ik heb toevallig onlangs meegemaakt dat er een moeder kwam waar een (V)chtscheiding in ieder geval speelde en dat dus de partners gevraagd werden om met elkaar in gesprek te gaan, in het belang van dat kind. Dat vaak het belang van het kind voorop staat, en dat gekeken wordt van zowel vader en moeder vinden het belangrijk dat het kind niet de dupe wordt. Als je dat belang kunt vastpakken, samen, en dat als uitgangspunt kan nemen, dan kun je een gesprek voeren.

L: Oké, dus het belang van het kind vooropstellen zeg je eigenlijk?

J: Ja,

L: Wij zijn nu ook onderzoek aan het doen naar verschillende soorten methodieken die gebruikt worden om met zo'n ouders in gesprek te gaan, één daarvan is Kiescoaching.

J: hm.

L: Ik weet niet of je daar bekend mee bent? Wordt die, of andere methodieken, ingezet?

J: Ja, Kiescoaching voor kinderen. Onder Jeugdstation, onder het Centrum voor Jeugd en Gezin valt een hele poot rondom veerkracht. Een hele poot van trainingen. En daar worden trainingen gegeven voor, ja allerlei weerbaarheidstrainingen, maar daar valt Kies ook onder. We hebben eerst samengewerkt met de GGD, die hier de KIES trainingen gaf. We hebben nu twee medewerkers van Vorkmeer die de trainingen geven en die zich hebben geschoold tot KIEScoach. Die verzorgen nu de trainingen.

L: oké. Maar dat zijn de trainingen gericht op kinderen?

J: Ja, op de kinderen?

L: Want er is ook een afsplitsing van KIES gericht op ouders. Wordt daar iets...

J: Nee, die is hier nog niet ingezet. Wel is aan de training voor de kinderen gekoppeld een oudergesprek, een intake en na afloop ook. Of een ouderavond, maar, het programma, het KIES programma gericht op ouders is hier niet ingezet.

L: Zou daar wel ruimte voor zijn?

J: Ruimte wel, wij kijken altijd eerst naar de behoefte, dus dat is de vraag.

L: oké, ja uiteraard. Zijn er nog andere methodieken rondom (v)chtscheidingen die worden gebruikt?

J: hm, die kan ik zo niet benoemen omdat ik er zelf niet direct mee te maken heb. Als er een

vraag binnenkomt, dan wordt hij toch vaak doorverwezen en dan zijn het de maatschappelijk werkers die de methodieken gebruiken. Dan zou je daar de vraag kunnen stellen. Daar ben ik niet in thuis.

L: oké, hm, je zegt dus net dat rondom (v)chtscheidingen mensen vaak worden doorverwezen naar het maatschappelijk werk of de gezinscoaches, in hoeverre doen de consultants van het CJG... hebben de consuletten van het CJG zelf contact met ouders?

J: Nee, niet, nauwelijks. Alleen de eerste, de vraag, die binnenkomt. Kijken wat speelt er, en dan wordt er meteen doorverwezen. Dus ik voer zelf die gesprekken ook niet.

L: ja

J: het zou alleen zijn dat iemand zich meldt en je komt erachter van 'oké, dit heeft heel duidelijk te maken met een...' Dan heb je de vraag gehoord, verhelderd eventueel, maar dan gaat hij meteen door. Dus wij voeren dan zelf die gesprekken niet.

L: Er zitten zoveel verschillen in de CJG's hoe alles is opgericht. Want er zijn CJG's die zelf wel heel intensief de gesprekken voeren...

J: Bij ons is de insteek van het begin af aan geweest van nou: de vraag komt binnen bij de inloop, per telefoon, per mail, dan wordt die bekeken, dan worden eenvoudige opvoedvragen, worden door (mij in dit geval) de consultant, laat ik het zo even noemen, afgehandeld. Alle vragen waar een complexe of een meervoudige problematiek... die worden altijd meteen doorgespeeld.

L: En kun je een voorbeeld geven van zo'n licht pedagogische hulp die de consultants dan wel bieden?

J: hm, nou dat kan zijn 'een kind slaapt slecht', eetpatroon is slecht, slapen, spelen vriendjes. En dan op het niveau van 'goh, ik weet het even niet meer, kijk eens even mee, wat kan ik het beste doen in deze situatie.

L: ja

J: Dan kijk je mee en kun je tips en adviezen geven. Of je kunt ze adviseren om een training te doen als een kind faalangstig is of wat dan ook. Dat noem ik het lichte werk.

L: oké

J: Vooral als het te maken heeft met, ja, meerdere problematieken, dan wordt het uitgezet.

L: oké, helder. Ik ga 'm toch even stellen, ook al heb ik het idee dat het antwoord al helder is: Hoe wordt de samenwerking tussen de verschillende organisaties ervaren?

J: uhm, nou tot op heden over het algemeen positief. Transparant, elkaar snel weten te vinden, korte lijnen. We hebben samen met de partners in een gebouw gezeten. Nu, vanwege de bezuinigingen, is dat gebouw opgeheven, maar goed. Doordat je met verschillende partners die vanuit welzijn, zorg en onderwijs bij elkaar zit, weet je elkaar te vinden, het werk terrein kennen.

En we houden de lijnen gewoon kort en dat is de kracht.

L: jazeker

J: Dat je niet schroomt om gewoon te vragen en de vraag te delen. En ook, het rijkt verder dan zorg, ook het jongerenwerk bijvoorbeeld, of de politie. Of de school, maar ook de verenigingen, die kunnen aansluiten bij een overleg. Wij denken dat dat de positieve uitwerking is van het centrum van jeugd en gezin. Dat de lijnen kort zijn, dat je elkaar weet te vinden, dat je de problemen deelt, dat je met elkaar aan tafel gaat. Dat wil niet zeggen dat er niet nog af en toe iets misgaat, en dat je denkt van 'oké', dat hebben we over het hoofd gezien of zo, dat hadden we eerder....

Nou ik denk dat over het algemeen de mensen, het netwerk, tevreden zijn over de samenwerking. Het is nu wel zo dat door de nieuwe ontwikkeling, de invoering van de gezinscoaches, ja die krijgen wel weer een hele nieuwe taak. Het is nu nog een pilot, dus ze zijn een beetje aan het uitzoeken in iedere gemeente van 'hoe werken we'? Dat is weer een nieuwe ontwikkeling waar weer opnieuw gekeken moet worden hoe zich dat verhoudt tot het netwerk, tot de rest van het netwerk.

L: Die gezinscoaches zijn dus niet vanaf een specifieke organisatie, maar echt vanaf het CJG/Jeugdstation?

J: Ze zijn allemaal, ze komen vanaf verschillende organisaties, hier komt er een van Vorkmeer, van MEE, van BJZ en van Rubicon. En ze vallen onder, ja je moet eigenlijk het jeugdstation, het CJG, is eigenlijk de paraplu organisatie. Waar alles onder valt en dat is best wel breed hier.

L: ja, volgens mij is het ook een vrij grote gemeente geworden uiteindelijk of niet?

J: Het is een vrij grote gemeente geworden, maar vanaf het begin af aan is die organisatie wel breed geweest. Er zijn 13 kernen, meer dan 18 scholen, dus dat is flink ja.

L: Ja, dat is flink. Als jij voor het CJG Peel en Maas de ideale situatie zou moeten omschrijven rondom de hulpverlening aan ouders in (v)echtscheidingen... hoe zou je dat omschrijven? Het kan zijn dat dat nu al gedeeltelijk bereikt is, maar wat zou jouw omschrijving daarvan zijn?

J: De ideale situatie... uhm... Ik denk niet dat die bestaat... Een ideale situatie rondom (v)echtscheidingen bestaat niet denk ik. In een (v)echtscheiding zit toch een behoorlijke lading en ik zou bijna zeggen van... Ik zit heel graag op het preventieve stuk, het voorkomende stuk. Dus mijn eerste gedachten van wat zou daar preventief aan kunnen worden gedaan. Kun je daar nog meer informatie over geven, kun je ouders eerder informeren, waar ze aan moeten denken. Maar als ouders vechten dan staan ze meestal niet open voor allerlei goed bedoelde adviezen. Ik denk toch dat het heel belangrijk is dat je goede afspraken met elkaar maakt, dat er een contactpersoon is. Zoals nu met de gezinscoach, één aanspreek punt. Eén aanspreek punt voor het gezin, maar wel kijken wat nodig is, bijvoorbeeld voor de kinderen. De kinderen

proberen te sparen, niet de dupe te laten zijn. Kinderen zo weinig mogelijk te maken laten hebben met (mocht het al zo zijn) fysiek geweld, bijvoorbeeld. En toch ook wel, één aanspreekpunt/contact persoon, maar ook wel zorgen dat alle partijen gehoord worden. En dat maakt eigenlijk niet uit door wie. Kan ook een andere hulpverlener zijn dan die ene contactpersoon.

L: wat wij van andere tot nu toe terug hebben gekregen is dat ze het vaak lastig vinden om onpartijdig te blijven. Het zijn toch vaak twee strijdende ouders. Misschien krijg je als hulpverlener meer een band met moeder of met vader... Ik hoor nu van jou dat je er wel voor pleit om een contactpersoon te realiseren?

J: Nee, dat hoeft niet, ik denk dat je per situatie moet kijken wat werkt het beste. Als blijkt dat (zoals het nu gaat) met één gezinscoach in een gezin... als blijkt dat dat op een bepaald moment misschien niet werkt, dat je dan moet kiezen van; we hebben iemand voor vader, en iemand voor moeder. En dat mag ook iemand anders zijn, waarmee er toevallig een goede relatie is. Als die communicatie er maar is. Als alle partijen maar gehoord worden. Want als alleen moeder gehoord wordt, want die heeft toevallig een goede klik met die gezinscoach/maatschappelijk werker, dan voelt vader zich tekort gedaan. Dan gaat het van kwaad tot erger. Dus ik zou zeggen van kijk wat er nodig is. Als het niet gaat met één hulpverlener of contactpersoon dan mogen er van mij ook meer zijn.

L: **Hoe schat jij de rol van het sociale netwerk in (bij (v)chtscheidingen)?**

J: **Kan heel belangrijk zijn, ligt eraan hoe de verhoudingen zijn** Maar het kan ook een bedreiging zijn, als ze meegaan in het gevecht. Dat ligt een beetje aan hoe de verhoudingen liggen. **Maar ik zou wel zeker proberen daar gebruik van te maken** Dus als jij een goede relatie hebt met de moeder, om te kijken wat moeder heeft aan steun uit haar eigen sociale netwerk. En zeker ook voor kinderen. Want voor kinderen kan het heel belangrijk zijn om even uit de situatie te zijn, dat ze terecht kunnen bij tante of opa en oma.

L: Ja precies

J: **Maar daar zit natuurlijk ook het gevaar in dat als er verschillende partijen/fronten zijn dat kinderen meegenomen worden in de haat tegen de en of de ander. Daar moet je heel goed naar kijken.**

L: Wij hebben ook gesprekken gehad met een coördinator van **eigenkracht conferenties (is mevrouw mee bekend, ze knikt)** We hebben het gehad over wat de **meerwaarde kan zijn van een vorm van eigenkracht conferenties bij (v)chtscheidingen.** Als iemand uit het sociale netwerk van een ouder die ouder erop aanspreek van 'denk een aan je kind', 'ga eens met je ex-partner praten' dat dat meer effect heeft dan wanneer een hulpverlener zo iets tegen je zegt.

J: **ja, dat kan heel belangrijk zijn. kan er voor zorgen dat ouders voor hun kind opkomen. Andere**

familieleden kunnen dan ook opkomen voor de kinderen. Maar ik zou wel rekening houden met het gevaar wat er in zit, dat een familie partijdig kan zijn. Maar als het sociale netwerk onpartijdig kan zijn dan kan het prima.

L: Precies, en als hulpverleners zo gaan werken, dan...

J: moeten ze daar op toezien, ja. En dat kan wel zijn van 'dit helpt het kind niet', als ouders slechte dingen over vader zegt.

Maar soms lukt het ook wel, soms werkt het heel goed, dat zie ik ook wel eens dat het juist heel goed lukt. Als ouders zelf niet meer objectief kunnen zijn, dat familieleden dat juist wel kunnen, zeker tegenover het kind.

L: oké, dan los van (v)chtscheidingen, over de CJG's in Noord Limburg. Wij focussen ons op de zeven gemeenten die samenwerken, hoe ervaren je deze samenwerking?

J: Daar kan ik weinig overzeggen, omdat ik nu geen coördinator ben en dus ook niet de taak heb om in dat samenwerkingsverband te zitten. In het verleden heb ik wel dingen samen opgepakt. Rondom de week van de opvoeding bijvoorbeeld, daar vond ik de samenwerking prettig. Dus dat wat ik ervaren heb is prettig. Maar doordat het CJG in Peel en Maas een andere functie heeft, is het niet altijd vanzelfsprekend dat ik in het samenwerkingsverband kan meedoen.

L: Is er vanaf Peel en Maas op dit moment wel iemand die daaraan meedoet?

J: Nee, zou ik moeten zijn maar het zit niet echt in het takenpakket. Maar dat zal in de toekomst wellicht veranderen omdat er een coördinator aangesteld wordt, en dan wordt er gekeken wie de taak op zich zal nemen. Nu is het zo; wat je samen kunt doen dat doe je samen, op andere gebieden wordt er wel veel samengewerkt, als het gaat om één gezin één plan, dat is regionaal opgezet. Ook de gezinscoaches zijn in regionaal verband. Daar is veel overleg over. De echte samenwerking met de CJG's is incidenteel geweest. En dan wel positief.

L: Is het belangrijk dat er meer wordt samengewerkt tussen de CJG's?

J: Zelf zie ik nog niet echt de meerwaarde. Ik zie veel meer de meerwaarde in de pilots die overal draaien, de gezinscoaches. Ik denk dat de CJG's een eigen karakter mogen hebben.

L: Inderdaad, het is dan ook niet dat de CJG's meer uniform moeten worden of zo, iedere CJG is heel anders opgezet. Er zijn CJG's die we tot nu toe hebben gesproken, die aangeven meer samenwerking te willen. Die willen weten hoe andere CJG's bepaalde dingen doen, die informatie willen uitwisselen.

J: Dat kan, als daar ruimte voor is. Informatie uitwisselen is een luxe, maar als daar tijd voor is, als daar ruimte voor is... Dan zeg ik oké, ik kan van de ander kant niet echt zeggen dat ik het mis. Juist misschien omdat we hier met een heel breed netwerk werken.

L: Oké, dat is ook een verschil wat we zien in de verschillende CJG's. Er zijn ook CJG's waar maar minder medewerkers zijn en die kunnen dan ook minder om feedback vragen.

J: Ja precies, die werken vaak maar alleen, of met een klein team. Ik heb wel contact gehad met Horst aan de Maas en Beesel. Ik ken de mensen en dan wissel je wel uit. Maar ik kom er toch steeds achter dat wij veel meer en integraal met het hele pakket werken.

L: Dan had ik nog een vraag over de transitie, kun jij inschatten wat er gaat veranderen in deze gemeente, voor het CJG?

J: eerlijk gezegd kan ik me daar nog moeilijk een beeld bij vormen. Er is heel veel in ontwikkeling, ik weet nog niet precies hoe de taak van het CJG eruit gaat zien. In die taak komt een verschuiving. Ik denk dat wat het CJG betreft het stukje vraag verheldering wel overeind blijft. Misschien wordt er meer een schakel functie van belang. Voorlopen op de transitie zijn er al gezinscoaches ingevoerd. Ik denk dat dit team van gezinscoaches uitgebreid zal moeten worden, omdat er nog veel meer op af komt. Ik zie van alles, maar ik zie ook dat er straks misschien groepen tussen de wal en het schip gaan vallen. Dan denk ik bijvoorbeeld aan jongeren met een Wajong uitkering die nu nog in sociale werkplaatsen kunnen werken. Ik zie wel wat groepen waar ik me zorgen om maak. Bij de transitie komt zo veel op de gemeenten af. Dan zijn het toch eerst de kwetsbare, de mensen die het zelf moeilijk kunnen... De mensen die het een beetje zelf kunnen die gaan toch wel weer een beetje buiten de boot vallen. Ik denk dat het een hele kluit wordt. En vooral omdat wat we opgebouwd hebben binnen het CJG van die korte lijnen, het transparant zijn, het proberen het hele scala van 0-23 jaar in beeld te hebben. Ik denk dan vooral aan de jongeren, waar vaak de problemen ontstaan. Soms school niet afgemaakt, geen werk. Daar zie ik wel problemen voor ontstaan.

L: Denk je dat de taken van het CJG uitgebreid zullen gaan worden?

J: Hier gaan de taken anders ingevuld worden... Ik zou er voor pleiten om in het preventieve stuk, daar bedoel ik dan mee het stukje ontmoeting, de dialoog met ouders, met kinderen, op een laagdrempelige manier. Zodat je voldoende contact hebt en dat ouders weten waar ze terecht kunnen. Dat ze over hun problemen kunnen praten. In het preventieve stuk zou ik nog wel een investering willen, en dat dat stuk blijft bij het CJG. Ik denk wel dat Peel en Maas daarvoor kiest, om juist in te zetten op het preventieve stuk. Of dat dan betekend dat daar uren aan gekoppeld kunnen worden, dat is maar de vraag.

L: oké, interessant.

J: Ja er zijn nog veel open eindjes denk ik.

L: Ik heb geen vragen meer, heb jij nog vragen/toevoegingen?

J: Nee, alleen over wat er met dit interview gebeurt.

L: Ik ga een transcript maken van dit interview. Daarna vraag ik jou of je dit wil accorderen.

J: Dat is prima

L: Bedankt

Rood = belemmering

Geel = wensen algemeen, CJG algemeen, medewerkers CJG, CJG samenwerking, werkwijze.

Licht blauw = oplossing

Paars = methodiek: KIEScoaching; ORO; Eigen Kracht

Roze = transitie en gemeentelijke organisatie

Donkerblauw = medewerkers te maken met vechtscheidingen

Olijfgroen = gezinscoaches

Donkerrood = mogelijkheden

Grijs = wensen vechtscheidingen

Zwart = frequentie

Bijlage 13: Interview met mevrouw D. Moorren

18 april 2014

L: Wij zijn Linda en Linda en wij zijn bezig met onze afstudeeropdracht. We zitten op de HAN in Nijmegen en studeren pedagogiek. Onze opdrachtgever is Leo Heldens van bureau IKVA. En ons onderzoek richt zich op de hulpverlening aan ouders bij vechtscheidingen. Kunt u aangeven hoeveel tijd er voor dit interview is?

D: Maximaal een uur, tot 12 uur.

L: Oké. En hebt u verder voor nu nog vragen?

D: Nee, ik zou zeggen we komen er wel uit. Waar ik geen antwoord op heb benoem ik dat wel en waarom niet.

L: Oké. Kun je even kort vertellen bij welk CJG je werkt.

D: Ja, ik ben coördinator bij het CJG in Beesel.

L: En wat zijn de huidige taken van dat CJG?

D: De huidige taken zijn informatie en advies geven en themabijeenkomsten organiseren en wegzetten voor ouders. Daarnaast zien we alle professionals binnen de gemeente Beesel op de netwerklunch. Daar komen alle professionals middels een lunch bij elkaar. Een soort meet en greet. En verbonden aan die lunch hebben we een inhoudelijk thema. Zo'n bijeenkomst duurt ongeveer 2uur en dat doen we ongeveer drie keer per jaar. Daarnaast valt het team gezinscoaches onder het CJG en die zijn daadwerkelijk op de werkvloer met ouders aan de slag. Dus die zitten helemaal in de uitvoering.

L: Oké.

D: En een loketfunctie, die hebben we ook nog.

L: Oké. Kun je benoemen welke ketenpartners er allemaal bij het CJG betrokken zijn?

D: Bureau Jeugdzorg, MEE, Wel.kom... dat zijn de grootste ketenpartners.

L: Oké. En de gezinscoaches vallen die dan ook onder een organisatie of onder het CJG?

D: Nou, die vallen het CJG van de gemeente Beesel, maar het is een apart team. Dus die hebben een aparte projectleider, omdat het nog altijd een pilot is. Vanwege de transitie 2015 dan valt de regie onder de gemeente en dan wordt zo'n pilot geen pilot meer, maar dan wordt het een team die alle vragen oppakken en die zijn zichtbaar op de vier brede scholen in de gemeente Beesel en die hebben alle casuïstiek, dus die pakken alles op. Dus ook vanuit de moederorganisaties. Woont een gezin in de gemeente Beesel, dan gaat de gezinscoach daar naar toe.

L: Oké en hoeveel gezinscoaches zijn er nu?

D: in de gemeente Beesel? Oh, uhm.... Dat weet ik niet precies.

L: Ongeveer?

D: Acht tot tien mensen. En daar zit ook nog de jeugd GGZ bij aangesloten.

L: Oké en verleent los van de gezinscoaches het CJG zelf ook hulp?

D: Alleen als het gaat over informatie en advies en hele lichte enkelvoudige vragen, licht pedagogische ondersteuning.

L: Oké. Welke hulpverleners krijgen er dan echt te maken met vechtscheidingen?

D: De gezinscoaches

L: Oké.

D: Het kan natuurlijk wel zo zijn dat er via de e-mail een vraag binnen komt. De gezinscoaches pakken dat dan op of ik ontmoet ze tijdens een themaochtend of thema avond. Dan wordt er vaak ook meteen verwezen naar een gezinscoach en die gaat dan met de mensen in gesprek.

L: Oké. En hoeveel gesprekken mag het CJG zelf voeren? Zijn daar richtlijnen voor?

D: Ja, één of twee. Natuurlijk kan het een keer voor komen dat het er drie zijn, maar dat komt bijna niet voor.

L: Oké.

D: Omdat je niet structureel door kunt pakken gaan de gezinscoaches dat doen.

L: En als het straks geen pilot meer is. Zijn acht tot tien gezinscoaches dan nog voldoende?

D: Ik denk het niet, maar dat weet ik niet zeker. Dat vul ik in. Dat ligt aan de cijfers die er uit rollen. Dus je hebt gewoon zoveel casuïstiek al gedaan. En wat heb je dan dadelijk vanaf 2015 nodig? Hoeveel uren gaan we daar inzetten. Nu zie je dat één gezinscoach acht uur draait voor de gemeente Beesel, want het is een hele kleine gemeente. Zo'n 13000 inwoners dacht ik, in ieder geval onder de 14000 inwoners, dus daar ga je ook je uren aan aanpassen.

L: Oké.

D: Het is geen fulltime job voor iemand.

L: En hoe vaak de gemeente in aanraking met scheidingen en vechtscheidingen?

D: Ik denk genoeg, maar ik heb geen cijfers.

L: Nee, oké.

D: En die zijn denk ik ook moeilijk te achterhalen, want dan zal je elke moederorganisaties die daarmee werken moeten bevragen en dat is geen makkelijke klus.

L: Nee.

D: Het is nu al geen makkelijke klus voor de gemeente om de cijfers heel goed op papier te zetten. Wat zijn nu de jeugd vragen? Wat zijn de Multi- problem vragen? Het is wel te filteren. Maar het is niet makkelijk. **Moederorganisaties werken niet zo per gemeente, die werken gewoon Noord-Limburg breed.**

L: Ja precies.

D: waar het naartoe gaat is dat je steeds meer voor een gemeente je werk doet. Het is nu ook wel te doen, Bureau Jeugdzorg heeft er een systeem voor en wij bij MEE kunnen ook filteren hoeveel casuïstiek we hebben gehad per gemeente, dat zoeken wij op postcode. Dus het is wel te doen.

L: Maar voor één problematiek is het lastig.

D: Ja, dan moeten ze het al aangevinkt hebben bij de registratie.

L: Oké.

D: We hebben natuurlijk wel een thema- avond gedaan. Wat Horst Venray heeft gedaan in de expertmeeting over vechtscheidingen hebben wij in Beesel in het klein gedaan door ook villa Pinedo uit te nodigen voor de professionals. **Er was ook de inzet voor ouders, maar er was maar één aanmelding, dus die avond is niet doorgegaan.**

L: Oké

D: Heel jammer, maar het is niet anders

L: Nee, als er geen aanmelding is.

D: Nee, je gaat vrijwillig naar een thema- avond. Echt jammer, want het zou wel goed zijn geweest.

L: Ja, dat jammer dan he, want ouders zouden er veel aan hebben.

D: Ja, maar nu gaan we dit jaar een themamarkt in de week van de opvoeding doen. Dus dan gaan we op een markt allerlei thema's en workshops aanbieden zo van; 'proef er eens van', 'kom eens kijken'. En we gaan een opvoedparty aanbieden. Als we tien tot vijftien ouders bij elkaar kunnen krijgen, om over een bepaald thema te hebben, dan vliegen wij in om die party te geven over dat thema.

L: En is een vechtscheiding vaak een thema bij zo'n party's?

D: **Nee, dat is een heel beladen thema. Er zit nog heel veel taboe op.** **Maar in een organisatie als Wel.kom of Synthese, algemeen maatschappelijk werkorganisaties, die hebben daar veel meer mee te maken. En bureau Jeugdzorg zelf ook. Bij MEE ook wel, maar wat minder.**

L: Daar ligt de nadruk net ergens anders op?

D: Ja.

L: In preventieve vorm iets aan vechtscheidingen doen is nu dus nog erg moeilijk?

D: Ja goed, je organiseert zo'n thema avond, waar dan één aanmelding komt. Wat moet je dan nog meer doen? Je laat je website zien en je hoop dat de professionals goed op de hoogte zijn van hoe ze in gesprek kunnen gaan bij een vechtscheiding, wat ze zouden kunnen doen en welke adviezen ze kunnen geven naar ouders toe.

L: Wat is jouw indruk van hoeverre professionals daarvan op de hoogte zijn? Kun je daar een inschatting van maken?

D: Nee, zelf niet zo. Ik kan geen inschatting maken. Ik denk wel dat maatschappelijk werk een Jeugdzorg dat die daar veel mee te maken hebben en goed weten hoe er mee om te gaan.

L: We horen inderdaad ook bij andere CJG's dat de maatschappelijk werkers de meeste ervaring hebben met vechtscheidingen.

D: Ja, die hebben ook zo'n projecten lopen over vechtscheiding. Hoe pak je het aan? Die zitten veel meer op de volwassenproblematiek. En MEE... ja MEE ook wel en Jeugdzorg zit vaak in de kinderen he. En natuurlijk komen die er wel achter hier bij MEE ook, van oh er is een scheiding, terwijl je bij de aanmelding denkt van he? Waar is vader? En dan krijg je te horen 'ja, we zijn gescheiden.' Dus er is een hele andere aanvliegroute dan bij maatschappelijk werk.

L: Ja

D: en dat is het verschil.

L: Oké. En als die gezinscoaches met ouders in een vechtscheiding aan de slag gaan, maken ze dan gebruik van een bepaalde methodiek?

D: Weet ik niet. Weet ik echt niet.

L: Oké

D: Ik denk zeker.

L: Maar geen idee welke?

D: Nee

L: Oké, want wij zijn ook een beetje aan het kijken welke methodieken er zijn.

D: Dan is mijn advies contact op te nemen met Synthese. En als jullie per se een naam willen, wil ik voor jullie zeker wel even de vraag doormailen naar mijn collega's, want daar werk ik mee samen. En ik ga toevallig dinsdag naar zo'n vechtscheidingsgesprek, maar dan meer als gezinscoach. Ik ben ook gezinscoach. Coördinatie doe ik maar een aantal uren.

L: Ja, oké. We hebben op het moment ook een enquête uitstaan, die ook naar de gezinscoaches is gemaïld.

D: Ik zag het ja.

L: Het zou voor ons erg fijn zijn als de gezinscoaches de enquête invullen.

D: Naar wie heb je de enquête in Beesel gestuurd? Wie heeft hem doorgezet?

L: Toos van den Berg.

D: Oké, want ik heb de enquête nu gezien vanuit Horst/Venray.

L: Oké.

D: Ik zit op wat meer fronten, maar dat vind ik zelf wel leuk.

L: Ja

D: Dus ik hoor altijd links en rechts alles. Maar dan zal Toos de enquête wel doorsturen naar de gezinscoaches.

L: Want van de gezinscoaches kunnen we wel goede informatie krijgen.

D: Ja, zeker. Als ze er de tijd voor willen nemen en het niet te lang duurt. Dan zullen ze het wel doen.

L: Oké, we wachten af. Even een andere vraag. **Hoe ervaar jij de samenwerking tussen de ketenpartners van het CJG?**

D: Ja, goed.

L: Kun je dat iets meer toelichten. Wat gaat er goed?

D: Ja, wat gaat er goed... **de lijnen zijn kort, dus je weet altijd de juiste persoon meteen te vinden. Dus je hebt altijd van elke ketenpartner een contactpersoon waar je een goed contact mee hebt. En goed betekent ook dat wanneer je mailt, je ook antwoord krijgt, wanneer je een vraag stelt, je antwoord krijgt.** Dat is ook het voordeel als je zo in een samenwerking werkt. **Vanuit de andere kant loopt het soms nog wat moeizaam, omdat niet iedereen zich centrum voor jeugd en gezin voelt.** Want we zijn hier gewoon samen voor één taak en dat de – 9 maanden tot 23 jaar, die doelgroep, dat is het CJG. **En er zijn organisaties, zoals een basisschool, die voelen zich niet centrum voor jeugd en gezin terwijl ze dat wel zijn. En die samenwerking verloopt niet altijd soepel.** Dan organiseren wij bijvoorbeeld een thema avond en dan heeft school een thema ochtend. Ja, en dat werkt niet, want ouders komen geen twee keer. Dus daarin loopt het nog niet altijd even soepel. **Maar dat geeft voor het CJG wel weer inzicht van; we sluiten aan bij wat er is. En als we van elkaar weten wat er is vind je veel betere aansluiting.** In Beesel zijn een aantal werkgroepen van start gegaan waarin allerlei betrokken organisaties, zoals een school, het voortgezet onderwijs, de GGD aan tafel willen hebben. Waarbij bijvoorbeeld het thema sociale media op de kaart wordt gezet. Samenwerking met

elkaar en dan weet je al wie wat en wanneer doet en dat geeft gewoon al meer samenwerking. Dat is wel leuk.

L: Oké en denk je dat het voor het CJG Beesel nog een opdracht is om de bekendheid van het CJG te vergroten?

D: Nou, dat is niet zozeer een opdracht dat is meer een keuze die de gemeente moet gaan maken. Als de gemeente bekend maakt dat ze alles onder het CJG gaan hangen, als een soort van paraplu, want het CJG is een netwerkorganisatie. Dat is niets nieuws, het is een netwerkorganisatie. We hebben bijvoorbeeld een gezondheidsverpleegkundige die het loket van het CJG draait één keer in de week. Dus als je alles onder die paraplu gaat hangen dan ben je samen dat voor die doelgroep. En wat betreft de bekendheid, het is een keuze van de gemeente dadelijk en als de richting helder is... dan krijg je dat wel.

L: Beesel ligt erg dicht bij Venlo, kun je wat meer vertellen over die samenwerking?

D: We trekken ons eigen plan. Daar kiest de gemeente duidelijk voor. Er heeft een connectie gezeten met Venlo, maar we verschillen zo, omdat het zo'n andere gemeente is, heeft Beesel gezegd; 'we gaan het zelf doen'.

L: Ja, dat vroeg ik me af. Ik dacht misschien ligt daar nog een intensieve samenwerking.

D: Nee, tuurlijk, de coördinatoren weten elkaar te vinden en ideeën worden over en weer gedeeld en ook sprekers worden bijvoorbeeld gedeeld. Maar qua gemeente en opzet van het CJG heeft Beesel duidelijk meningen en gaan we het gewoon zelf doen.

L: Oké. Bij de meeste CJG's zijn we in het vooronderzoek ook al op bezoek geweest en daar werd aangegeven dat ze vechtscheidingen als een probleem ervaren. In Beesel zijn we nog niet eerder geweest. Hoe wordt dit hier ervaren?

D: Ja, als probleem.... Het is een heel moeilijk iets die vechtscheidingen. Kijk het is heel duidelijk als het kind niet veilig opgroeit. Dan kun je daar iets aan doen, want dan is het in de naam van het kind. De thuissituatie moet veranderen. En dan komt er dus onderzoek. Maar als het niet zozeer de veiligheid is, maar er wel over en weer ruzie is, wordt het kind ook belemmerd in zijn ontwikkeling. Als je twee ouders hebt die lijnrecht tegenover elkaar staan en je krijgt ze niet aan tafel, dan heb je zeker een probleem. Ze kunnen het wel over bepaalde dingen niet eens zijn, maar ze moeten wel in gesprek met elkaar. Bij vechtscheidingen gaat dat vaak niet. Dan kan er niet gepraat worden. En dat ouders altijd verantwoordelijk zullen zijn voor

hun kinderen, is wel een klus. Maar als je als professional weet wat ze preventief kunnen doen als ze überhaupt denken over een scheiding, dan kun je samen stappen zetten, waardoor het voor de kinderen geen gevecht wordt.

L: En denk je dat de hulpverlening nu al vaak te laat is?

D: Ja en ik heb bij toeval één casus waarbij de ouder met een opvoedvraag bij me kwam, terwijl het daarna een echtscheiding/ vechtscheiding verhaal werd. En zij hebben kunnen wegzetten van goh, kijk eens naar Vila Pinedo, want zij kijken van de kinderen/jongeren naar een vechtscheiding; 'wat doet dat met ons?'. En dat is volgens mij ook de enige stichting in Nederland.

L: Ja, volgens mij ook.

D: En die zijn zo goed, die hebben zo'n goede dingen neergeschreven en ook... uhm... als je het boek hebt; alle gescheiden ouders van Nederland?

L: Nee

D: Dat boek is fantastisch. Als je dat boek wilt lezen, ik heb het thuis. Je mag het bij mij komen ophalen, als je het maar weer terug brengt.

L: Ja, volgens mij staat het ook in de mediatheek op school.

D: Ja ook, oh, eigenlijk zou je dat eens moeten lezen vooral voor de andere kant van het verhaal. Daarin wordt het echt vanuit de jongeren verteld. Die vertellen allemaal hun eigen verhaal en dat is zo herkenbaar. En er staan daarnaast ook nog wat bruikbare tools in. Er staat bijvoorbeeld een heel goed ouderschapsplan in.

L: Daar gaan we zeker in kijken.

D: En die open brief is natuurlijk alles zeggend he.

L: Ja, die kennen we. Dat is een hele mooie brief inderdaad.

D: Die geef ik ook altijd mee.

L: Zijn er al stappen ondernomen om preventief met vechtscheidingen aan de slag te gaan>?

D: Ja, de thema-avonden, de expertmeetings of bijeenkomsten. Er is bij Wel.kom de kiestraining. Die wordt daar aangeboden en daar wordt ook gebruik van gemaakt.

L: Weet je zo ook of ze bij Wel.kom ook gebruikmaken van de Kiesversie voor ouders?

D: Nee, dat weet ik zo niet.

L: Oké, want er is ook een Kies voor ouders. Wij merken dat veel hulpverlening gericht is op kinderen en minder op de ouders.

D: Ja. Synthese heeft ORO- bemiddeling. Ik weet even niet wat de afkorting ook alweer betekent. Het is een bemiddelingsfunctie voor ouders in een scheiding. Zij gaan met beide ouders aan tafel. Ja, en wat is dan de methodiek; ja, dat je het altijd met z'n tweeën doet en geen partij bent.

L: Ja, het schijnt dat twee aparte begeleiders bij zo'n gesprekken wel werkt, maar is dat wel te realiseren in de praktijk?

D: Ja, dat kost wel tijd en moeite, maar ik denk het wel. Praktisch is het wel even ene klusje, maar je krijgt het wel voor elkaar.

L: Ja, we zijn in het kader van de bezuinigen, ook aan het kijken wat de financiële mogelijkheden zijn.

D: ja, daar weten wij ook nog niets van he. Het wordt wel 20% minder volgend jaar. Dus dat zijn twee collega's op tien man.

L: en aan de andere kant krijgen jullie waarschijnlijk een grotere rol.

D: Ja, de gezinscoaches krijgen een grote taak. En hoe dat er verder uit ziet voor het CJG, want het voordeel van het CJG is dat het heel laagdrempelig kan. Je kunt gewoon anoniem bellen. We zijn niet altijd bereikbaar omdat je het wegzet in een netwerk, maar er wordt wel altijd terug gebeld. En dan maak je het echte preventieve gewoon mee. En je zult een samenwerking met de peuterspeelzaal, de kinderopvang, consultatiebureau en dergelijk nodig hebben, want uiteindelijk hebben we maar één doel en dat is dat het kind fijn op kan groeien in een prettige omgeving. En daar heb je echt samenwerking voor nodig en daar gaat het naar toe. Het wordt ook wel het ontschotten van organisaties genoemd.

L: Zou een onderlinge samenwerking binnen het CJG dus een wens zijn? En samenwerking tussen de 7 gemeenten?

D: Ja, er is natuurlijk een Limburgs overleg met alle coördinatoren van de CJG's in Limburg. Er is een klankbordgroep. Die komen twee keer per jaar bij elkaar. Maar de laatste keer waren er

zo weinig dat we ons de vraag hebben gesteld of het nog zinvol is. Je moet iets kunnen delen.

Via internet delen we ook al documenten. Ik weet niet of ik het goed zeg, maar volgens mij met google- analyticus of zo? Maar daar delen wij in ieder geval onze thema's en dergelijke. En nu is de vraag gesteld of we er nog mee door moeten gaan. Elke gemeente mag dat lokaal in kleuren en een eigen draai aan geven.

L: Ik vraag me dat wel af, want we hebben bijvoorbeeld ook mevrouw Tebbens gesproken en die zei dat ze niet wisten of het CJG nog als CJG doorgaat. Het is toen landelijk verplicht gesteld, mogen gemeenten dan nu ineens zeggen dat ze het min of meer 'wegdoen'.

D: Ja kijk, de gemeente heeft dadelijk wel de regie. Het is niet meer van de overheid. De gemeente gaat dadelijk zorg in kopen en die gaan beslissen wie dat voor ze gaan doen. De eindverantwoordelijkheid komt bij de gemeente te liggen en de gemeente gaat dan nadenken hoe dat zij dat gaan organiseren. Dus het is een hele klus. Ik zit er zelf midden in.

L: Ja, wij merken ook wel dat hoe het loopt ook per CJG erg divers is. Bij de ene gemeente geven ze aan dat het best goed gaat en bijvoorbeeld mevrouw Tebbens is echt af aan het wachten wat de transitie gaat brengen.

D: Omdat zij van Horst/ Venray is en dat twee gemeenten zijn, met twee sporen. Ja, toen was het van we kiezen voor efficiëntie en we gaan samenwerken, maar nu merk je dat dat natuurlijk wat wringt. En voor Beesel is het wel heel duidelijk. Daar blijft het CJG er wel voor dit jaar, maar we zetten het wel onder de paraplu. En dan is het aan de raad om daar keuzes in te maken hoe ze dat gaan wegzetten.

L: Ja, oké. Zou jij in het kort kunnen vertellen wat volgens jou de gewenste situaties is voor de toekomst?

D: Algemeen of over vchtscheidingen?

L: We zijn eigenlijk wel benieuwd naar beide.

D: oh, ik weet het eigenlijk zo snel niet precies.

L: Wat zou je echt willen? Het is persoonlijk he. Wat jij zou willen.

D: Oké. Dat is een leuke vraag, maar met kort en krachtig heb ik wat meer moeite.

L: Als je het met meer woorden wil omschrijven, dan mag dat ook.

D: Ja, bij kort maar krachtig denk ik dat ik het in twee zinnen moet kunnen zeggen.

L: Nee, dat hoeft niet. Als het niet korter kan, dan kan dat niet.

D: Nou goed, wat wenselijk voor mij zou zijn is dat de gezinscoaches, thuiscoaches, gezinswerkers, hoe je ze ook wilt noemen, dat die laagdrempelig kan en mag werken. Tijd in eigen regie heeft voor de klant, dus geen keurslijf, niet maximaal zoveel gesprekken en dat diegene op alle vragen in kan en mag gaan. Ja.

L: Oké. Duidelijk en toch alsnog kort.

D: Ja

L: En als we het dan specifiek over vechtscheidingen hebben, zou je daar ook een ideaalbeeld van kunnen schetsen voor jezelf?

D: Ja, ik vind Vila Pinedo verplichte kost.

L: Voor ouders bedoel je?

D: Ja

L: En in de hulpverlening. Wat zouden daar je wensen voor zijn?

D: Ja, dat weet ik niet precies. Dat vind ik lastig.

L: Oké. Om een voorbeeld te geven, Ed Spruijt heeft aangegeven dat hij zou willen dat wanneer een kind geboren wordt al een 'rampenplan' wordt opgesteld. Dat er dan al beslissingen genomen worden voor als het fout zou gaan.

D: Ah ja, dat vind ik wel een heel goed uitgangspunt, want het is hetzelfde als... we zijn nu bezig in Beesel daar zit de financiële educatie. Daar begint het ook mee he. Meisje en jongetje worden verliefd, ze willen samen verder gaan en gaan een huis kopen of huren. En dan ineens beseffen ze dat er geen geld is of dat ze het niet eens worden waar geld aan uit te geven als het budget krap is. Praten over financiën is ook een taboe. 'Hoe gaan we dat straks regelen als het niet gaat lukken bij ons' is ook taboe, want je bent verliefd en dan ga je het niet hebben over uit elkaar gaan. Dus ja, er zit wel iets in. Ik zou het geen rampenplan noemen, maar er mag wel meer openheid en denkwijze om er meer over te praten.

L: Een beetje het taboe weghalen.

D: Ja. En hoe doen we dat straks; ‘we krijgen kindjes en dan gaat het niet goed, hoe lossen we dat samen op?’ Dat je daar dus over praat met elkaar. Ik zou dus meer uit de taboesfeer willen. En ik vind ramp niet het juiste woord.

L: Oké. En stel dat zo’n plan in de toekomst verplicht gesteld wordt, wat zou dan nodig zijn om dat te realiseren vanuit de hulpverlening?

D: Wat zou dan nodig zijn? De kennis over wat echtscheidingen allemaal met zich meebrengen. En dat zou dat preventief bij een consultatiebureau en bij huisartsen aanwezig moeten zijn, want daar kom je als je zwanger wordt. En dat dat bijvoorbeeld in gesprekken wordt gevraagd net als dat er nu wanneer een kindje voor de tweede keer zijn arm breekt, ik dacht zelfs de eerste keer al, hoe dat kan.

L: Dat wist ik niet.

L: Ik wel

D: Ja, dat wordt nu gevraagd vanwege kindermishandeling. En sommige ouders geven dan aan dat ze gewoon een lomp kind hebben, maar we gaan wel in gesprek met elkaar. Dus begin daar.

L: Ja precies.

D: Binnen de hulpverlening ben je al... niet een stap te laat, maar te ver. Je moet het echt een stap naar voren halen.

L: Oké. Daar kunnen we ons wel in vinden en dat wordt ook door meerdere CJG’s aangegeven. Als ouders bij het CJG komen is het eigenlijk al te ver en is het moeilijk om nog goede hulp te bieden.

D: Als je veel meer uit de taboesfeer zou kunnen gaan, zou dat veel opleveren. En hoe zou je dat kunnen doen? Blijven investeren in kennis geven en delen en met elkaar daarover praten. En je kunt het trouwens ook in het onderwijs gieten, zodat het onderdelen van lessen worden. Ik bedoel er wordt wel over zakgeld gesproken, maar niet over zoiets.

L: Ja, dat is waar. Wij hebben alle vragen gesteld op dit moment. Heb jij nog vragen of wil je nog iets toevoegen?

D: Nee, ik heb verder ook niets meer.

L: Dan willen we jou hartelijk bedanken voor dit gesprek.

D: Graag gedaan.

L: Wij zullen het interview uittypen en sturen het dan naar je op voor een akkoord. Zou jij onze uitwerking door willen lezen en ons via de mail een akkoord willen geven?

D: Dat vind ik goed.

L: Oké, dankjewel.

Rood = belemmering

Geel = wensen algemeen, CJG algemeen, medewerkers CJG, CJG samenwerking, werkwijze en taken CJG.

Licht blauw = oplossing

Paars = methodiek: KIEScoaching; ORO; Eigen Kracht

Roze = transitie en gemeentelijke organisatie

Donkerblauw = medewerkers te maken met vechtscheidingen

Olijfgroen = gezinscoaches

Donkerrood = mogelijkheden

Grijs = wensen vechtscheidingen

Zwart = frequentie

Bijlage 14: Samenvatting van de antwoorden van de coördinator van CJG Venlo

De huidige taken van dit CJG zijn volgens mevrouw Arink; eerstelijns ondersteuning bieden, activering van mogelijkheden en sociale netwerken en het zo nodig toe leiden naar zorg. De ketenpartners gekoppeld aan dit CJG zijn: Wijkgericht werken, welzijnswerk, politie, scholen, jongerenwerk, MEE, Bureau Jeugdzorg, (school)maatschappelijk werk en jeugdgezondheidszorg. Ze zijn allemaal minimaal HBO geschoold. Er zijn vier consultants (2,4fte). De hulpverleners van maatschappelijk werk en de gezinscoaches krijgen het meeste te maken met (v)echtscheidingsproblematiek. Dit CJG komt volgens mevrouw Arink wekelijks in aanraking met (v)echtscheidingsproblematiek. Er gaat volgens haar veel energie zitten in hulpverlening bij (v)echtscheidingen. De hulp van het CJG is kortdurend. Ze richten zich op het verbeteren van de communicatie tussen de ouders door taakgericht te werken. Indien de betrokken kinderen zestien jaar of ouder zijn, werken ze systematisch, zodat kinderen zelf kunnen verwoorden wat er volgens hen zou moeten veranderen. Er wordt gebruik gemaakt van gezinscoaches. De gezinscoaches worden als positief ervaren en gezien als de toekomst, omdat daarin meerdere disciplines samenwerken. Samenwerking bij doorverwijzing naar ketenpartners wordt gemixt ervaren. Volgens mevrouw Arink liggen de bevindingen er, maar worden deze niet altijd actiegericht opgevolgd.

Een belemmering die mevrouw Arink in de hulpverlening ervaart is het verkrijgen van de medewerking van beide ouders. Ook zetten meldingen van het AMK de situatie onder druk, wat goede en slechte uitwerkingen kan hebben op het hulpverleningsproces.

Taakgericht werken biedt volgens mevrouw Arink de mogelijkheid om tot concretere oplossingen te komen voor 'kleine' initiaties die bij elkaar de grote ruzies tussen ouders in stand houden.

De ideale situatie voor mevrouw Arink is laagdrempelig zijn en ouders te woord kunnen staan. Ze wil vanaf het eerste hulpverleningsmoment aandacht besteden aan de zorg voor de betrokken kinderen.

Duidelijkheid over de toekomst is belangrijk en meer samenwerking tussen de CJG's is voor mevrouw Arink gewenst. Mevrouw Arink geeft aan dat bijscholing mogelijk en gewenst is. Ze heeft de indruk dat er op dit moment weinig scholing beschikbaar of niet vindbaar is.

Mevrouw Arink oppert de mogelijkheid voor een gezamenlijk 'portal' voor trainers die aanbod hebben op het gebied van deskundigheidsbevordering rondom dit thema, voor verschillende doelgroepen.

De verwachting vanuit het CJG Venlo is volgens mevrouw Arink om te gaan krimpen. Taken worden in de komende jaren naar haar inzicht overgedragen aan wijkteams en uitvoerende teams/ gezinscoaches. Volgens mevrouw Arink verdient het thema (v)echtscheiding daar aandacht en deskundigheidsbevordering.

Bijlage 15: Horizontaal vergelijken interviews coördinatoren

Tabel 5	Coördinator 1	Coördinator 2	Coördinator 3	Coördinator 4	Coördinator 5	Bevindingen
Label 1: CJG algemeen (taken/ werkwijze) Waarom: Deelvraag 1: Om er achter te komen hoe het CJG eruit ziet, dit is per gemeente erg divers (vooronderzoek)	Op dit moment heb je de WMO en die heeft vijf taakvelden: <u>informatie & advies</u>, <u>signalering</u>, <u>toeleiding naar hulp</u>, <u>lichte pedagogische hulp en coördinatie van zorg</u>. Daarvan kan ik zeggen dat ik aan <u>allemaal wel invulling geef</u>. Ik denk dat die <u>adviesfunctie en informatiefunctie die nu</u> op de voorgrond staan straks veranderen.	Het CJG is in 2010 gestart. Dat was een opdracht vanuit de regering. We hebben geen fysiek loket. <u>Lichte pedagogische ondersteuning is het enige wat we bieden</u> binnen het CJG. Dus dat zijn eigenlijk vier consulenten, en ik als coördinator. Dat ik niet hulpverlener ben, maar de ambtenaar. Kan tot een max van drie keer, daarna word je <u>doorverwezen</u> naar een instelling achter het CJG. <u>Dat is een hele</u>	Er wordt per situatie gekeken van; wat is nodig? Wie kunnen we daar het beste bij inschakelen? <u>Iedere locatie die verbonden is aan het CJG is een ingang voor ouders om een vraag te stellen</u>. consulenten van het CJG hebben zelf nauwelijks contact met ouders. <u>Alleen de eerste, de vraag, die binnenkomt, daarna wordt doorverwezen</u>. Alle vragen waar een complexe of een meervoudige problematiek... die worden altijd meteen doorgespeeld.	<u>De huidige taken zijn informatie en advies geven, loketfunctie en themabijeenkomsten organiseren</u> en wegzetten voor ouders. Daarnaast zien we alle professionals binnen de gemeente Beesel op de <u>netwerklunch</u>. Ongeveer twee uur en dat doen we ongeveer drie keer per jaar. <u>CJG zelf voert één of twee gesprekken, als het gaat over informatie en advies en hele lichte enkelvoudige vragen, licht pedagogische ondersteuning</u>. Daarnaast valt het team <u>gezinscoaches</u> onder het CJG en	<u>Eerstelijns ondersteuning</u> bieden, activering van mogelijkheden en sociale netwerken en zo nodig toe leiden naar zorg. We richten ons op het <u>verbeteren van de communicatie</u> tussen de ouders door taakgericht te werken. Indien de betrokken kinderen 16 jaar of ouder zijn, werken we systemisch zodat kinderen zelf kunnen verwoorden wat er volgens hen zou moeten veranderen.	Bij alle CJG's wordt aangegeven dat ze eerstelijnszorg/ informatie en advies geven. CJG Bergen is de enige die aangeeft meer te bieden. De coördinatoren hebben verschillende functies; van hulp bieden tot organisator (ambtenaar)

	Straks wordt uitvoerende hulpverlening en indicering een belangrijke taak van het CJG.	<u>korte lijn.</u> Coördinator en hulpverlening is moeilijk om te combineren. Ik vind het in deze fase <u>fijn dat ik niet de hulpvragen krijg.</u> Je zult ook zien dat het bij alle CJG's in Limburg heel anders is geregeld. Er is een pilot met <u>gezinscoaches.</u>	er zijn <u>gezinscoaches.</u>	die zijn daadwerkelijk op de werkvloer met ouders aan de slag.		
Label 2: Samenwerking Waarom: Deelvraag 1: Om erachter te komen hoe er tot nu toe gebruik wordt gemaakt van elkaars expertise.	Ik weet dat <u>de 7 genoemde CJG's samenwerken.</u> In <u>Venlo</u> heb je toch weer met andere organisaties te maken en die <u>worden niet warm of koud</u> van een mail van CJG Bergen. We zullen nog wel moeten <u>werken aan</u>	De GGD en Synthese werken in het CJG samen, maar daar buiten niet. Ja, <u>ze weten elkaar wel te vinden.</u> De <u>regio heeft heel veel samenwerking.</u> Ik zou heel <u>graag een bredere samenwerking</u> willen, maar wat ik	<u>Alle betrokkenen hebben een grote rol.</u> Er zijn veel <u>netwerkoverleggen.</u> We weten elkaar te vinden en we zijn <u>transparant naar elkaar toe.</u> Ik ervaar het over het algemeen positief. Het is transparant en er zijn <u>korte lijnen.</u> <u>Dat is de kracht.</u>	D: Ik ervaar de <u>samenwerking tussen de ketenpartners goed.</u> De <u>lijnen zijn kort</u> , dus je weet altijd de juiste persoon meteen te vinden. En goed betekent ook dat wanneer je mailt, je ook antwoord krijgt, wanneer je een vraag stelt, je	De ketenpartners zijn; Wijkgericht werken, welzijnswerk, politie, scholen, jongerenwerk, MEE, bureau Jeugdzorg, (school)maatschap pelijk werk en jeugdgezondheidszorg. De verbindingen liggen er maar worden niet altijd	Er wordt aangegeven dat er tussen de gemeenten wordt samengewerkt. Drie CJG's geven aan dat die samenwerking meer mag zijn; één CJG geeft aan dat ze de meerwaarde er niet van inzien.

	<u>cultuurverschillen</u>, want de ene organisatie werkt op een andere manier en staat voor andere dingen	een <u>nadeel</u> vindt aan samenwerking is dat er veel tijd in gaat zitten en dat er <u>veel vergadering/bureau cratie</u> bij komt kijken. Wat je ook heel erg ziet, is dat buiten het CJG je allerlei samenwerkingsverbanden ziet. En omdat niemand zich echt verantwoordelijk voelt om de trekker van de casus te zijn en ook overal wordt besproken, krijg je zo'n diffuus is en <u>denkt iedereen van elkaar dat de ander wel al wat gedaan heeft</u>. De mensen van het team die casussen bespreken horen ook vaak dingen niet terug, omdat je	Dat je niet schroomt om gewoon te vragen en de vraag te delen heeft een positieve uitwerking denken wij. Af en toe gaat er iets mis. <u>Over het algemeen is het netwerk tevreden</u> over de samenwerking. Wat ik ervaren heb van de <u>samenwerking tussen de gemeenten is prettig</u>. Maar doordat het CJG in Peel en Maas een andere functie heeft, is het niet altijd vanzelfsprekend dat ik in het samenwerkingsverband kan meedoen. <u>Ik zie zelf nog niet echt de meerwaarde van meer samenwerking</u> tussen de CJG's.	antwoord krijgt. De <u>coördinatoren weten elkaar te vinden</u> en ideeën worden over en weer gedeeld Maar qua gemeente en opzet van het CJG heeft <u>Beesel duidelijk meningen en gaan we het gewoon zelf doen</u>. Er is een <u>klankbordgroep</u>. Die komen twee keer per jaar bij elkaar. Maar de laatste keer waren er zo <u>weinig dat we ons de vraag hebben gesteld of het nog zinvol is</u>. Je moet iets kunnen delen. Via internet delen we ook al documenten.	actiegericht opgevolgd. Meer samenwerking tussen de CJG's is gewenst.	Eén CJG wil haar eigen plan trekken. Samenwerking binnen het CJG wordt door twee CJG's als goed benoemd. Eén CJG wil nog werken aan de cultuurverschillen en één CJG wil nog werken aan de overlap in hulpverlening. Verder geeft één CJG aan dat de terugkoppeling na doorverwijzing amper plaatsvindt.
--	--	---	--	---	--	--

		niet bij iedereen een <u>terugkoppel moment</u> hebt, want wanneer is dat dan?	Ik denk dat de CJG's een eigen karakter mogen hebben. <u>Informatie uitwisselen</u> met andere CJG's <u>is een luxe</u> . Als er ruimte/ tijd is wil ik dat, ik mis het niet.			
Label 3: medewerkers te maken met (v)chtscheidingen Waarom: Om er achter te komen wie er per CJG de hulp verleent	Ik had pas een dag waarop ik 5 gesprekken had en waarvan er bij 4 een echtscheiding speelde. Ik denk dat bij <u>Bureau Jeugdzorg en maatschappelijk werk</u> de meeste vragen over echtscheidingen komen, zowel <u>rechtstreeks</u> als <u>via het CJG</u>. Vanuit <u>MEE</u> zullen ze er ook vaak genoeg mee	Na de eerste twee à drie <u>gesprekken door de consulenten</u>, verwijzen we door naar onze ketenpartners. Vooral <u>maatschappelijk werkers en Synthese</u> krijgen te maken met deze problematiek. En daar zie je al dat ze programma's of producten hebben die zij kunnen aanbieden (synthese).	Ik denk <u>Vorkmeer</u>, omdat vchtscheidingen vaak binnen komen via het <u>maatschappelijk werk</u>. Of via huiselijk geweld, als er fysiek geweld aan te pas komt. Dus ik denk bij maatschappelijk werk, bij Vorkmeer dus en nu bij de <u>gezinscoaches</u>. Maar ook bij <u>Bureau Jeugdzorg</u> denk ik.	<u>De gezinscoaches</u>. Het kan natuurlijk wel zo zijn dat er via de e-mail een vraag binnen komt. De gezinscoaches pakken dat dan op of ik ontmoet ze tijdens een themaochtend of thema avond. Dan wordt er vaak ook meteen verwezen naar een gezinscoach en die gaat dan met de mensen in gesprek. Organisaties als <u>Wel.kom en Synthese</u> (<u>maatschappelijk</u>	<u>Maatschappelijk werk en de gezinscoaches</u> hebben te maken met vragen over vchtscheidingen.	De eerste gesprekken doen consulenten zelf. Daarna wordt aangegeven dat de ketenpartners van BJZ, maatschappelijk werk, gezinscoaches en MEE te maken krijgen met (v)chtscheiding en.

	van doen hebben.			werk) hebben er veel mee te maken. En <u>Bureau Jeugdzorg</u> zelf ook. Bij <u>MEE</u> ook wel, maar wat <u>minder</u> .		
Label 4: Belemmering en Waarom: Deelvraag 1: Om er achter te komen wat er mis gaat bij de hulpverlening rondom (v)chtscheidingen.	Wanneer de ene ouder over de andere ouder komt <u>klagen</u>. Het zijn ook vaak vragen die <u>veel tijd vreten</u>, dan <u>belt</u> moeder weer <u>af</u>. Van twee <u>ouderschaps-plannen er één te maken kost veel tijd en ouders willen niet meewerken</u>. Ouders vervallen steeds in een <u>negatief patroon</u>. Hulpverlening moet in hun	Ik denk dat de gesprekken waarbij ouders met een <u>andere vraag</u> hier naar toe komen, <u>maar dat uiteindelijk blijkt dat de (v)chtscheiding het probleem is, de meeste problematiek met zich voortbrengen</u>. De vragen waarmee ze naar het CJG komen kunnen dan het gevolg zijn van (v)chtscheidingen. Soms blijkt dat een <u>casus bij wel vier of vijf overleggen</u> wordt besproken. Al die losse	Als ouders vechten dan <u>staan</u> ze meestal <u>niet open voor allerlei goed bedoelde adviezen</u>. Het <u>sociaalnetwerk</u> is belangrijk, maar daar zit natuurlijk ook het gevaar in dat als er <u>verschillende partijen/fronten</u> zijn dat kinderen <u>meegenomen worden in de haat</u> tegen de en of de ander. Daar moet je heel goed naar kijken. Of je voor nieuwe ideeën/oplossingen <u>uren krijgt is maar de vraag</u>.	Er zijn thema-avonden voor ouders, maar er was <u>maar één aanmelding</u>, dus die avond is niet doorgegaan. Het is een heel <u>beladen thema</u>. Er zit nog heel veel <u>taboe</u> op. In <u>preventieve vorm</u> iets aan vchtscheidingen doen is <u>nu dus nog erg moeilijk</u>. Je organiseert zo'n thema avond, waar dan één aanmelding komt. <u>Wat moet je dan nog meer doen?</u> Hulpverlening rondom	Er gaat <u>veel energie zitten in hulpverlening</u> bij (v)chtscheidingen. De <u>medewerking van beide ouders</u> krijgen is lastig. Melding AMK zet de situatie onder druk, wat een goede uitwerking kan hebben t.a.v. de motivatie voor hulp maar ook de motivatie om de ernst van de situatie af te zwakken (terwijl het gevecht onderhuids verder gaat). Aanbod op gebied van <u>scholing</u>	CJG's ervaren allerlei verschillende belemmeringen. CJG Peel en Maas geeft minder belemmeringen aan dan de andere CJG's. Werken in het belang van het kind wordt door twee coördinatoren genoemd. Daarnaast wordt er door twee coördinatoren aangegeven dat hulpverlening waarbij ouders met een andere hulpvraag naar hen toe komen

	<u>“straatje” passen.</u> Ik voel me soms <u>een goedkope mediator.</u> Ik merk dat hulpverleners een <u>plafond bereiken</u> en dat ze te <u>weinig succeservaringen</u> hebben gehad. Ouders zien niet dat hun <u>gedrag niet in het belang is van hun kinderen.</u> En hoe krijg je dat nu aan hen overgebracht? Dat is voor mij best <u>frustrerend</u> en ik denk dat dat voor meer mensen geldt. De <u>splitsing tussen die rollen (ouder/partner)</u> kunnen ouders	overleggen, moeten weg of verminderd worden, waardoor je veel meer een beeld krijgt van het geheel. Dit maakt het <u>ondoorzichtig</u> waardoor <u>ouders hopeloos</u> worden en niet weten wie hun hulp gaat bieden.		(v)echtscheidingen wordt <u>bemoeilijkt doordat niet iedereen zich CJG voelt</u> en er <u>naast elkaar</u> wordt <u>gewerkt.</u> Het is een heel moeilijk iets die vechtscheidingen. Als je twee ouders hebt die <u>lijnrecht tegenover</u> elkaar staan en je <u>krijgt ze niet aan tafel</u>, dan heb je zeker een probleem. Dan kan er niet gepraat worden. Het feit dat <u>ouders altijd verantwoordelijk zullen zijn voor hun kinderen.</u> is wel een klus. <u>Hulpverlening</u> is nu vaak <u>te laat.</u> Daarnaast worden de <u>fte's wel 20% minder</u> volgend jaar.	<u>ontbreekt</u> of is niet vindbaar.	en een (v)echtscheiding het onderliggende probleem blijkt, een belemmering vormen. Ook wordt aangegeven dat de medewerking van ouders er niet altijd is.
--	---	--	--	---	--	---

	niet maken.			Dus dat zijn twee collega's op tien man.		
Label 5: Oplossingen die er al zijn. Waarom: Om er achter te komen wat er tot nu toe al is geprobeerd en wat daarvan eventueel bruikbaar is.	-	Iedereen is bezig met één gezin één plan, één regisseur. En dat is een methodiek. Een andere methodiek die gebruikt wordt is <u>Triple P</u>. De <u>consulenten</u> zijn goed in staat een groepstraject te begeleiden, als ik daar een werkwijze voor uitschrijf, kunnen zij dit. Ook zijn er <u>gezinscoachteams</u>. We doen één keer per jaar een <u>expertmeeting</u>	Bij <u>maatschappelijk werk</u> en <u>Jeugdzorg</u> zijn er <u>mensen</u> die hele <u>goede vaardigheden</u> hebben om in gesprek te gaan met ouders. In die gesprekken staat vaak het <u>belang van het kind voorop</u> en als je dat belang bij beide ouders als uitgangspunt kan nemen, dan kun je een gesprek voeren. Het belang van het kind vooropstellen. <u>Door het werken met en breed netwerk</u>, ervaar ik <u>misschien minder problemen</u> als andere CJG's.	We sluiten aan bij wat er is. En als we van elkaar weten wat er is vind je veel betere aansluiting De <u>thema-avonden</u>, de <u>expertmeetings</u> of bijeenkomsten zijn bedoeld als <u>preventieve</u> maatregel. Er is bij <u>Wel.kom</u> de <u>KIES-training</u>. Die wordt daar aangeboden en daar wordt ook gebruik van gemaakt.	Er wordt gebruik gemaakt van <u>gezinscoaches</u>. Gezinscoaches worden positief ervaren, wordt gezien als <u>de toekomst</u>. <u>Taakgericht werken</u> biedt de mogelijkheid om tot concrete oplossingen te komen voor "kleine" irritaties die bij elkaar de grote ruzie tussen ouders in stand houden.	CJG Bergen/Gennep heeft geen oplossingen gegeven. CJG Peel en Maas heeft meer oplossingen gegeven dan de anderen, volgens hen komt dit door het brede netwerk. Gezinscoaches worden door drie CJG's genoemd. Venray/Horst aan de Maas geeft aan dat ieder CJG bezig zou zijn met één gezin, één plan, één regisseur.
Label 6:	Ik ben heel erg	Ik ben in voor een	<u>KIES programma</u>	Als je als	Bezig met	Twee CJG's

Mogelijkheden voor de toekomst Waarom: Om erachter te komen welke mogelijkheden de coördinatoren zien.	van; <u>iedereen</u> die bij het gezin betrokken is <u>om</u> <u>tafel</u>, gezin er dus bij en dan zien wat er nodig is. De <u>coördinatie van zorg</u> hoeft dus <u>niet te bijten</u> met centrum van jeugd en gezin.	<u>bredere samenwerking</u>. Dit zijn hele <u>moeilijke</u> trajecten, want je moet <u>constant blijven afstemmen</u>. Je hebt colleges, je hebt bestuurders. Aan de andere kant, als je het met zijn allen doet, dan krijg je veel <u>meer eenduidigheid</u> en wordt het veel <u>transparanter</u> hoe dat zaken verlopen. De oplossing ligt er met name in dat je een <u>eenduidige werkwijze</u> hanteert en ook <u>dezelfde taal</u> spreekt. En ook voor de <u>doorlopende lijn</u>, dat wanneer ik iets al heb gedaan dat	gericht op ouders is hier <u>niet ingezet</u>. Er zou <u>wel ruimte</u> voor zijn, maar wij kijken altijd eerst naar de behoefte, dus dat is de vraag. Het <u>sociale netwerk</u> kan bij een (v)echtscheiding heel <u>belangrijk</u> zijn, het <u>ligt</u> er wel <u>aan</u> hoe de <u>verhoudingen</u> zijn Maar ik zou wel zeker <u>proberen</u> daar <u>gebruik</u> van <u>te maken</u>.	professional <u>weet</u> <u>wat je preventief kan</u> doen als ouders überhaupt denken over een scheiding, dan kun je <u>samen stappen zetten</u>, waardoor het voor de kinderen geen gevecht wordt. <u>Twee aparte begeleiders</u> bij zo'n gesprekken <u>werkt wel</u>, maar <u>kost wel tijd en moeite</u>. Praktisch is het wel even een klusje, maar je krijgt het wel voor elkaar.	<u>bijscholing</u> in Venlo, om de <u>consulenten</u> wat <u>meer inzicht</u> te geven in (v)echtscheidingen willen we een cursus in huis gaan halen. Misschien een <u>gezamenlijke 'portal'</u> voor trainers die aanbod hebben op het gebied van deskundigheidsbevordering rond dit thema, voor verschillende doelgroepen.	benoemen dat er mogelijkheden zijn voor methodieken/bij scholing. Preventief werken en een bredere samenwerking worden beiden door één CJG benoemd. Twee CJG's geven aan het van belang te vinden het sociale netwerk te betrekken. Eén CJG geeft aan een doorlopende lijn van belang te vinden, zodat er geen dingen dubbel worden gedaan.
--	---	--	--	--	---	--

		een ander het niet over gaat zitten te doen				
Label 7: Gezinscoaches Waarom: De gezinscoaches blijken een actuele hulpverlening svorm te zijn.	Bij de <u>zwaardere en complexere zorg gaan veel CJG's door met gezinscoaches</u> . En dat is voor die <u>zeven gemeenten</u> ook wel iets waarvan ze gezegd hebben; <u>wij willen met gezinscoaches gaan werken</u> .	En is er een <u>pilot met gezinscoaches</u> .	Sinds juni 2013 is het <u>team gezinscoaches</u> samengesteld. En die werken voor het Jeugdstation/CJG. Komt er een <u>vraag</u> waar er ook maar iets speelt <u>rondom</u> een <u>kind</u>, wordt er eigenlijk steeds meer <u>direct doorverwezen</u> naar onder andere de gezinscoaches. Het is <u>nu nog een pilot</u>, dus ze zijn een beetje aan het <u>uitzoeken</u> in iedere gemeente van '<u>hoe werken we</u>'? Dat is weer een nieuwe ontwikkeling waar weer opnieuw gekeken moet worden <u>hoe zich dat verhoudt tot de rest van het netwerk</u>.	De <u>gezinscoaches</u> vallen onder het CJG van de gemeente Beesel, maar het is <u>een apart team</u> . Dus die hebben een aparte projectleider, omdat het een pilot is. Vanwege de transitie <u>2015</u> wordt zo'n pilot <u>geen pilot meer</u> , maar dan wordt het een team. Dit team <u>pakt alle vragen op</u> en zijn zichtbaar. Dus ook de casuïstiek vanuit de moederorganisaties. Woont een gezin in de gemeente Beesel, dan gaat de gezinscoach daar naar toe. Op <u>dit moment</u> zijn	Er wordt gebruik gemaakt van gezinscoaches. <u>Gezinscoaches</u> worden <u>positief ervaren</u> , wordt gezien als de <u>toekomst</u> .	In Bergen/Gennep wordt niet gewerkt met de gezinscoaches, maar dit willen ze wel, bij de andere CJG's wordt er wel mee gewerkt. Gezinscoaches vallen onder het CJG. Dit is nu nog een pilot. Er zijn zorgen over de toekomst van de gezinscoaches bij twee CJG's. Eén CJG geeft aan de gezinscoaches positief te ervaren. Drie CJG's kijken naar de toekomst van de

			De gezinscoaches komen vanaf <u>verschillende organisaties</u>. De gezinscoaches zijn <u>opgericht in regionaal verband</u>. Daar is veel overleg over.	er <u>acht tot tien</u> gezinscoaches. Als het <u>straks</u> geen pilot meer is denk ik <u>niet</u> dat dit <u>voldoende gezinscoaches</u> zijn.		gezinscoaches.
Label 8: KIES Waarom: Om erachter te komen van welke methodieken al gebruikt worden.	Mee bekend. <u>Eén keer uitgevoerd</u> in de gemeente Bergen. Ik ben er <u>positief over</u>. Is echter eigenlijk een onderwijsprogramma. Probleem nu is dat we het <u>niet gefinancierd krijgen</u> zodat ouders het niet (helemaal) zelf hoeven te betalen.	Ik heb wel eens van KIES <u>gehoord...</u>	Er wordt <u>Kiescoaching voor kinderen gegeven</u>. We hebben nu <u>twee medewerkers van Vorkmeer</u> die de trainingen geven en die zich hebben <u>geschoold tot KIEScoach</u>. Er is ook een <u>afsplitsing</u> van KIES gericht op ouders. Die <u>wordt hier nog niet ingezet</u>. Wel is aan de training voor de kinderen een oudergesprek gekoppeld.	Ik weet niet of er <u>gebruik wordt gemaakt van de KIES-methode</u>.		Allen zijn ermee bekend. Eén CJG voert KIES uit. Eén CJG heeft er een enkele keer mee gewerkt. Geen enkel CJG werkt met KIES gescheiden opvoeden (een onderdeel van KIES).
Label 9:	Ik ben er mee <u>bekend</u>. Heb <u>één</u>	Ik ken <u>Eigenkracht</u>.	Eigenkracht	Ben <u>ik</u> mee bekend; wel in een andere		Vier CJG's zijn er mee bekend.

Eigenkracht Waarom: Om erachter te komen van welke methodieken al gebruikt worden.	keer het initiatief <u>genomen</u> om dit voor een gezin in gang te zetten, <u>had betrekking op een vechtscheiding</u>. <u>Positief</u> over de <u>organisatie</u>, ik had <u>meer verwacht van de uitkomst</u>. Lastig hierbij was tevens dat de <u>samenwerking met BJZ moeizaam</u> verliep.		conferenties ben ik <u>mee bekend</u>. Eigen kracht conferentie <u>kan bij (v)chtscheiding heel belangrijk zijn</u>. Het kan er voor zorgen dat <u>ouders voor hun kind opkomen</u>. Andere <u>familieleden</u> kunnen dan ook <u>opkomen</u> voor de kinderen. Maar ik zou wel rekening houden met het <u>gevaar</u> wat er in zit, dat een <u>familie partijdig</u> kan zijn. Maar als het sociale netwerk onpartijdig kan zijn dan kan het prima.	variant. Die heet sociale netwerk versterking.		Bergen/Gennep is positief maar had meer verwacht van het resultaat. Peel en Maas geeft aan dat het belangrijk kan zijn maar ziet ook gevaren.
Label 10: één gezin één plan Waarom: Om erachter te komen van welke methodieken al gebruikt	Er <u>wordt gewerkt aan</u> de methode: <u>één gezin, één plan</u>.	Vervolgens is iedereen bezig met dat <u>één gezin één plan project</u>.	Er wordt veel samengewerkt als het gaat om <u>één gezin één plan</u>, dat <u>is regionaal opgezet</u>.	Wordt meegenomen in <u>diverse pilots</u>; nog geen ervaring mee		Er wordt door vier CJG's mee gedaan aan pilots rondom deze methodiek.

worden.						
Label 11: ORO- bemiddeling Waarom: Om erachter te komen van welke methodieken al gebruikt worden.	<u>Wordt door</u> <u>Synthese in</u> <u>Gennep en</u> <u>Venray gedaan.</u> Ik heb de indruk dat dit <u>goede</u> <u>resultaten op kan</u> <u>leveren mits</u> <u>ouders ook</u> <u>enigszins bereid</u> <u>willend</u> zijn. In Bergen werk ik op een vergelijkbare manier soms samen met AMW bv om ouders te helpen bij het maken van het ouderschapsplan.	<u>Niet mee bekend.</u>		<u>Synthese</u> maakt gebruik van <u>ORO-</u> <u>bemiddeling.</u> Ik weet even niet wat de afkorting ook alweer betekent. Het is een <u>bemiddelingsfunctie</u> <u>voor ouders in een</u> <u>scheiding.</u> Zij gaan met <u>beide ouders</u> <u>aan tafel.</u> Je doet dit altijd <u>met z'n tweeën</u> en bent <u>niet partijdig.</u>		Twee CJG's zijn er mee bekend, zij geven aan dat Synthese (AMW) hiermee werkt. Eén CJG geeft aan dat het goede resultaten oplevert mits ouders bereid willend zijn.
Label 12: Wensen algemeen Waarom: Om er achter te komen wat de coördinatoren in het	-	Ik ben <u>benieuwd</u> hoe <u>andere CJG's</u> <u>werken</u> en hoe ze dingen hebben <u>ontwikkeld.</u> Waar ik nou naar zou streven is dat het CJG min of meer in	Ik zou er voor pleiten om in het preventieve stuk, <u>laagdrempelig te</u> <u>blijven</u> , zodat je voldoende contact hebt en dat <u>ouders</u> <u>weten waar ze terecht</u> <u>kunnen.</u> Dat ze over hun problemen kunnen praten. In het	Wat wenselijk voor mij zou zijn is dat de <u>gezinscoaches</u> <u>laagdrempelig</u> kunnen en mogen werken. Dat de gezinscoach <u>tijd in</u> <u>eigen regie</u> heeft voor de klant, dus geen keurslijf, niet	Ideale situatie is <u>laagdrempelig zijn,</u> <u>ouders te woord te</u> <u>kunnen staan.</u> <u>Duidelijkheid over</u> <u>de toekomst is erg</u> <u>belangrijk om dit</u> <u>alles te kunnen</u> <u>realiseren.</u> CJG Venlo is bezig met	Laagdrempelig blijven wordt door drie CJG's benoemd. Duidelijkheid over de toekomst en samenwerking worden beiden door één CJG

algemeen wensen voor het CJG.		<u>basisvoorziening niet lokaal maar regionaal</u> georganiseerd wordt. Het CJG kan in de toekomst een <u>grotere rol hebben als schakel in de Jeugdhulpverlening</u>. Ik hoop dat de <u>gezinscoaches</u> en de <u>consulenten</u> <u>over gaan lopen in elkaar</u>. Dat je een voorkant hebt en dat er een bepaalde <u>deskundigheid</u> in de <u>volle breedte</u> komt te zitten. Dat de gezinscoach dat lokaal onderhoudt, maar dat je de werkwijze overeenkomstig maakt, dat kun je voor de hele regio doen. Dat je	<u>preventieve stuk</u> zou ik nog wel een <u>investering</u> willen, en dat dat stuk blijft bij het CJG. Ik denk wel dat Peel en Maas daarvoor kiest, om juist in te zetten op het preventieve stuk	maximaal zoveel gesprekken en dat diegene op <u>alle vragen in kan en mag gaan</u>.	het organiseren van trainingen.	benoemd. Eén CJG geeft daarbij aan professionals te willen invliegen waar dat nodig is. Preventief werken wordt door één CJG genoemd.
--	--	--	---	--	--	--

		<u>professionals invliegt op het moment dat je ze nodig hebt</u>				
Label 13: Wensen (v)chtscheid inge Waarom: Om er achter te komen wat de wensen zijn voor de coördinatoren van het CJG.	Dat vader en moeder wel in de rol als <u>ouder met elkaar samen blijven werken</u> . En de rede waarom ze uit elkaar zijn gegaan kunnen parkeren.	-	Ik zit heel graag op het <u>preventieve stuk</u>, het voorkomende stuk. Ik denk toch dat het heel belangrijk is dat je <u>goede afspraken</u> met elkaar maakt, dat er <u>één contactpersoon</u> is. Zoals nu met de gezinscoach, één aanspreek punt. Eén aanspreek punt voor het gezin, maar wel kijken wat nodig is, bijvoorbeeld voor de kinderen. De <u>kinderen proberen te sparen</u>, niet de dupe te laten zijn. Wel, één aanspreekpunt/contact persoon, maar ook wel <u>zorgen dat alle partijen gehoord worden</u>. En dat maakt eigenlijk	Ja, ik vind <u>Vila Pinedo</u> verplichte kost. Ik wil graag de <u>taboe weg halen</u>. <u>Voor dat mensen gaan scheiden</u> moeten ze <u>een plan opstellen</u>. Daarvoor is <u>kennis</u> over wat echtscheidingen allemaal met zich meebrengen nodig. En dat zou dan <u>preventief bij een consultatiebureau en bij huisartsen aanwezig</u> moeten zijn, want daar kom je als je zwanger wordt. Als je veel meer uit de taboesfeer zou	Ouders te woord te kunnen staan. Vanaf de eerste informatie en advies door advocaten/juristen op constructieve manier <u>aandacht besteden aan de zorg voor de betrokken kinderen</u> .	Preventief werken wordt door twee CJG's genoemd. Ouders moeten samenwerken in hun rol als ouder volgens het CJG Bergen/Gennep. Volgens twee CJG's moeten kinderen gespaard worden.

			niet uit door wie. Kan ook een andere hulpverleners zijn dan die ene contactpersoon. Als blijkt dat <u>één contactpersoon op een bepaald moment niet werkt</u> , dat je dan moet kiezen van; we hebben <u>iemand voor vader</u> , en <u>iemand voor moeder</u> . Als die <u>communicatie er maar is</u> .	kunnen gaan, <u>zou dat veel opleveren</u> . Dat doe je door het <u>blijven praten</u> over dit onderwerp.		
Label 14: Transitie/gemeentelijke organisatie	Gemeentelijk heeft elke <u>gemeente zijn eigen CJG vorm mogen geven</u> , dus niet op alle taken zal even zwaar ingezet worden. Hier vonden we laagdrempelig erg belangrijk. Er zit dus <u>wel</u>	En is er een <u>pilot met gezinscoaches</u> . Er is een <u>grote bezuiniging</u> dus veel dingen moeten <u>veel meer aan</u> de voorkant, dus aan de <u>preventieve kant</u> gebeuren Als de <u>hulpverlener</u> het zelf moet	Eerlijk gezegd kan ik me er <u>moeilijk een beeld bij vormen</u> wat er allemaal gaat veranderen. Er is heel <u>veel in ontwikkeling</u> , ik weet nog niet precies hoe de taak van het CJG eruit gaat zien. <u>In die taak komt een verschuiving</u> . Ik denk dat wat het CJG betreft het stukje	D: Ja, de <u>gezinscoaches krijgen een grote taak</u> . En hoe dat er verder uit ziet voor het CJG, want het <u>voordeel van het CJG is dat het heel laagdrempelig kan</u> . En daar heb je echt <u>samenwerking</u> voor nodig en <u>daar gaat het naar toe</u> . Het	<u>Verwachting vanuit CJG Venlo is te gaan krimpen</u> . Taken worden in de komende jaren <u>overgedragen naar wijkteams en uitvoerende teams Gezinscoaches</u> . Dit specifieke thema verdient daar aandacht en <u>deskundigheidsbev</u>	Er wordt aangegeven dat iedere gemeente het CJG zelf heeft vormgegeven. Ook wordt aangegeven dat er veel in ontwikkeling is door de transitie. Eén CJG geeft aan ook voordelen

	overlap in <u>per gemeente</u> wat betreft de <u>hoofdplannen</u>, maar de uitvoering kan verschillend zijn. Het stukje <u>jeugdhulpverlening</u>, de toegankelijkste poot van bureau Jeugdzorg <u>gaat overgenomen en uitgevoerd worden door de gemeenten</u>. Je ziet dadelijk ook dat op het moment dat de CJG's de complexere vragen gaan doen, dat waarschijnlijk in deze regio de <u>GGD gaat afhaken</u> en die zit dan <u>meer in de preventieve sfeer</u> of wel de nullijn en het <u>CJG zal</u>	doen... die heeft ook een <u>ander belang</u>, want die heeft ook een bedrijf in stand te houden, dat heeft de gemeente niet. Dus daar zitten allerlei voor en nadelen aan. Ik <u>vind dit een heel groot voordeel</u>. <u>Dat de gemeente dit doet</u>.	<u>vraag verheldering wel</u> overeind blijft. Misschien wordt er <u>meer een schakel functie van belang</u>. Ik denk dat dit team van <u>gezinscoaches uitgebreid</u> zal moeten worden, omdat er nog veel meer op af komt. Ik zie van alles, maar ik zie ook dat er straks <u>misschien groepen tussen de wal en het schip gaan vallen</u>.	wordt ook wel het <u>ontschotten</u> van organisaties genoemd. De <u>gemeente</u> heeft dadelijk wel de <u>regie</u>. De gemeente gaat dadelijk zorg in kopen en <u>die gaan beslissen</u> wie dat voor ze gaan doen. De <u>eindverantwoordelijkheid</u> komt bij de <u>gemeente</u> te liggen en de gemeente gaat dan <u>nadenken hoe</u> dat zij dat gaan <u>organiseren</u>. <u>Dus het is een hele klus</u>.	<u>ordering</u> voor alle disciplines in wijkteams en teams gezinscoaches.	te zien van het feit dat de gemeente een grotere rol krijgt.
--	---	---	---	--	---	---

	dan waarschijnlijk dat stapje hoger gaan. Maar alle gemeenten zijn nog erg zoekende hoe ze het per 2015 moeten organiseren.					
--	--	--	--	--	--	--

(Donk & Lanen, 2011, p.257)